

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen för tiden den 1 januari–31 december 2013. Uppföljningen omfattar 123 subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under denna period. Konstitutionsutskottet har gett övriga utskott möjlighet att yttra sig över vissa iakttagelser som gjorts vid genomgången av subsidiaritetsärendena. Yttranden inkom från nio av riksdagens utskott.

Under 2013 översände riksdagen 10 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Mot bakgrund av att kommissionen i sin rapport om subsidiaritet och proportionalitet anger att riksdagen lämnat 9 motiverade yttranden, vill konstitutionsutskottet påminna om vikten av att ett motiverat yttrande bör innehålla ett tydligt formulerat ställningstagande till att ett förslag strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen sedan våren 2014 har tagit på sig rollen att bevaka och underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag antas.

Utskottet konstaterar att sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram t.o.m. den 31 december 2013 gällde en majoritet av förslagen tillnärmning av lagstiftning som syftar till att upprätta den inre marknaden. Förslagen återfinns inom de flesta av utskottens beredningsområden och berör vitt skilda frågor. Därefter följer förslag som rör jordbruk och fiskeri, transportpolitik och miljöpolitik. Av riksdagens utskott subsidiaritetsprövade miljö- och jordbruksutskottet flest förslag (95), samtidigt som utskottet hade invändningar mot 5 av förslagen. Finansutskottet, som också prövade många förslag (62), är det utskott som lämnade flest utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (12). Trafikutskottet prövade lika många förslag (62) som finansutskottet och lämnade fem (5) utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I ett av utlåtandena under 2013 behandlades dock fem (5) förslag i det s.k. järnvägspaketet. Utskottet hade således invändningar mot totalt nio (9) förslag.

Flera utskott konstaterar i sina yttranden till konstitutionsutskottet att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv, vilket minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa lagstiftningen på EU-nivå till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland. Konstitutionsutskottet understryker vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om förslagen inleds. I annat fall kan de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar förlora i betydelse.

Riksdagen prövar samtliga förslag som översänds enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, medan många andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som prövas. Detta innebär att risken är stor att tröskelvärde för att få ett förslag omprövat sällan kommer att kunna uppnås. Endast två (2) förslag sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har lett till att s.k. gula kort har utfärdats. Konstitutionsutskottet vill framhålla värdet av kontakter med andra nationella parlament. För att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten, om möjligt på politisk nivå. I detta sammanhang vill utskottet återigen framhålla att riksdagens representant vid EU:s institutioner är en möjlig väg till informationsutbyte med andra nationella parlament.

Utskottet konstaterar att i 24 procent av förslagen som subsidiaritetsprövades i riksdagen under 2013 saknades motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen. Avsaknaden av fullgoda motiveringar utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete och gör det svårare för de nationella parlamenten att bedöma om förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Avsaknaden av motiveringar innebär ett åsidosättande av protokollet. Riksdagen bör i sin kommunikation med kommissionen understryka vikten av att utkast till lagstiftningsakter motiveras och att motiveringarna är utförliga.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets anmälan.....	6
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Bakgrund.....	8
Inriktningen på uppföljningen.....	8
Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget.....	9
Subsidiaritetsprincipen.....	9
Delade befogenheter.....	10
EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll.....	10
Gula kortet.....	11
Orangea kortet.....	11
Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget.....	11
Utskottets roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen.....	12
EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas.....	13
Subsidiaritetsprövningen i riksdagen.....	13
Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen.....	14
En lämplighetsprövning.....	14
Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?.....	15
Ärendenas beredning.....	16
Inhämtande av information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar.....	17
Utskottets överväganden.....	19
Ärendenas formella hantering m.m.....	19
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	19
Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen.....	19
Motiverade yttranden från riksdagen.....	21
Utlåtanden från riksdagen.....	22
Motiverade yttranden från de nationella parlamenten inom EU.....	32
Yttranden från andra utskott.....	35
Utskottets ställningstagande.....	39
Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag.....	40
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	40
Yttranden från andra utskott.....	64
Utskottets ställningstagande.....	73
Kontakter med riksdagens representant, IPEX m.m.....	75
Yttranden från andra utskott.....	76
Utskottets ställningstagande.....	78
Kommissionens motiveringar.....	79
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	79
Yttranden från andra utskott.....	81
Utskottets ställningstagande.....	84
<i>Bilaga 1</i>	
Finansutskottets yttrande 2014/15:FiU1y.....	85

<i>Bilaga 2</i>	
Skatteutskottets yttrande 2014/15:SkU3y	92
<i>Bilaga 3</i>	
Justitieutskottets yttrande 2014/15:JuU2y	97
<i>Bilaga 4</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande 2014/15:SfU1y	108
<i>Bilaga 5</i>	
Socialutskottets yttrande 2014/15:SoU2y	114
<i>Bilaga 6</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2014/15:UbU1y	121
<i>Bilaga 7</i>	
Trafikutskottets yttrande 2014/15:TU1y	128
<i>Bilaga 8</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2014/15:MJU1y	138
<i>Bilaga 9</i>	
Näringsutskottets yttrande 2014/15:NU1y	150
<i>Bilaga 10</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden 2013	155
<i>Bilaga 11</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden 2013 – per politikområde	169
<i>Bilaga 12</i>	
Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2009–2013	175
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2013	20
Tabell 2 Totalt antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2013	21
Tabell 3 Antal prövade utkast till lagstiftningsakter i riksdagen 2009–2013	22
Tabell 4 Reservationer i utlåtanden under 2013	22
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område	42
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område	44
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område	45
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område	47
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område	49
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område	50
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område	51
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område	52
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område	53
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område	54

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område.....	55
Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område	57
Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område	60
Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område	62
Tabell 19 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område.....	64
Tabell 20 Utkast till lagstiftningsakter 2013 som saknar subsidiaritetstivering.....	81

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen resultatet av den uppföljning som redovisats i detta betänkande för riksdagen.

Stockholm den 16 december 2014

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Åkerlund (SD), Maria Abrahamsson (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Patrick Reslow (M), Emanuel Öz (S), Tony Wiklander (SD), Mathias Sundin (FP), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD) och Emilia Töyrä (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar sina iakttagelser genom ett betänkande.

I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag eller utlåtande med förslag till motiverat yttrande) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2013. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2013, men som avslutades först under våren 2014, ingår inte i den nu aktuella uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa års uppföljning. Inget hindrar dock utskotten från att i sina yttranden, om de så önskar, även ta upp subsidiaritetsprövningar som gjorts under 2014. Årets uppföljning är den femte i ordningen.¹

Som ett led i beredningen av ärendet beslutade konstitutionsutskottet den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som hade upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt följande kommentarer och bedömningar:

- en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
- en bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar
- en kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX

¹ För tidigare uppföljningar se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8 och bet. 2013/14:KU5.

- en kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Utskottet önskade även svar på följande frågor:

- Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Yttranden kom in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet (se bilaga 1–9). I justitieutskottets yttrande finns en avvikande mening. Övriga utskott beslutade att inte yttra sig.

Till detta betänkande bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2013 (se bilaga 10). Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angivit ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller (se bilaga 11). En sammanfattning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2009–2013 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 12.

Bakgrund

Inriktningen på uppföljningen

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen består av två delar. En del avser den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan, formellt inriktad, uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg konstitutionsutskottet vara bäst lämpat att fylla det av Riksdagskommittén tidigare utpekade behovet av ett organ med ett ”helikopterperspektiv” på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53; se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Om det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska kunna tillgodoses bör uppföljningen även uppmärksamma utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Samtidigt bör

uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara lämpligt i konstitutionellt hänseende och det skulle inte heller vara förenligt med uppfattningen i förarbetena, dvs. att det är respektive utskott som är bäst lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i denna andra del främst utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt blir frågan hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla de befintliga målen. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid konstitutionsutskottets tidigare uppföljningar har en del brister i kommissionens motiveringar uppmärksammas (bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8 och bet. 2013/14:KU5). Mot denna bakgrund görs även i detta betänkande en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Subsidiaritetsprincipen

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för de medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt [EUF-fördraget]). För övriga områden inom unionssamarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Delade befogenheter

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte omfattas av de områden som omfattas av artikel 3 och artikel 6 i EUF-fördraget. Det gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder t.ex. i fråga om industripolitik, kultur och turism.

Av artikel 2 i EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar unionen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område, får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet i den mån som unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompetensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överlåter suveränitetsrättigheter (Melin & Nergelius, EU:s konstitution, Maktfördelningen mellan den Europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemsstaterna en samtidig kompetens. Varje gång som rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet område upphör medlemsstaternas rätt att lagstifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin & Nergelius s. 31 f.).

Vad som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den genom fördragen givna kompetensen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemsstaterna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller intecknat (Melin & Nergelius s. 31).

EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll

Unionens institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (förkortas protokoll nr 2 eller protokollet). Enligt artikel 5 i protokollet ska utkast till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Genom Lissabonfördraget har, som nämnts, de nationella parlamenten fått en särskild roll i kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska överlämna sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten. Efter att utkast har överlämnats till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant parlament som har två

kammare) till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande lämna ett motiverat yttrande med skälen till att det anser att det aktuella utkastet *inte* är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från översändandet att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska ta hänsyn till alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten.

Gula kortet

Varje nationellt parlament har två röster. Efter att Kroatien blev medlem i EU den 1 juli 2013 finns det numera 56 röster inom EU. I de länder som har tvåkammersystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 19 röster², står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av annan förslagsställare ("gula kortet"). För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen någon eller annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det. Detta beslut ska vara motiverat.

Orangea kortet

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag från kommissionen till lagstiftningsakt, som föranlett att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen ("orangea kortet"). Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till huruvida lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet av 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget

Enligt artikel 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-

² Före den 1 juli 2013 fanns det totalt 54 röster inom EU och det krävdes 18 röster för att uppnå tröskelvärdet för ett gult kort.

domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet och av Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man och sådana akter antagna av unionens organ eller byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, av Europaparlamentet, av rådet eller av kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga förföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller om maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då denne fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna är EU-domstolen bl.a. behörig att pröva en talan om åsidosättande av subsidiaritetsprincipen, genom en lagstiftningsakt, som har väckts (i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget) av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Utskottens roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen

Lissabonutredningen påminde i sin utredning om vikten av att riksdagen genom berört utskott bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det, enligt utredningen, särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55). Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner kan det, ansåg Lissabonutredningen, finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller på ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (bet. 2009/10:KU2). Konstitutionsutskottet har dock senare gjort vissa uttalanden i uppföljningarna som rör denna fråga. Vid uppföljningen 2012 uttalade utskottet att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Konstitutionsutskottet konstaterade då att riksdagen saknar sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits (bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Vid uppföljningen 2013 konstaterade konstitutionsutskottet att flera utskott instämde i konstitutionsutskottets uttalande från 2012 och vidhöll att det skulle

vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet (bet. 2013/14:KU5 s. 39). Bevakningen borde också inbegripa kommissionens tillbakadraganden av förslag. Informationen ska förmedlas till utskotten. Utskotten har sedan att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Den analys som behöver utföras bör således utskotten stå för. Liksom subsidiaritetsprövningen är det alltså fråga om bedömningar som bör utföras av utskotten. Konstitutionsutskottet noterade att finansutskottet i sitt yttrande redovisar i vilka fall rättsakter har antagits av EU:s institutioner. Konstitutionsutskottet ansåg det vara naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande.

Enligt konstitutionsutskottet är det alltså utskottens uppgift att bevaka subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen.

EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas

Sedan våren 2014 har EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen tagit på sig rollen att bevaka och underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag som har subsidiaritetsprövats antas. Det görs genom att EU-samordningen skickar e-post med information till berört utskottskansli när en lagstiftningsakt antas.

Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Enligt 9 kap. 20 § RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentet, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentet, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdags-skrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i 10 kap. 7 § RO. Detta innebär att ett utskott vid behov kan begära ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Utskottet kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (10 kap. 10 § andra stycket RO). Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det och kan lämnas antingen skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen

En lämplighetsprövning

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (framst. 2008/09:RS4) uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska företas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den företas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den företas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?
- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla *tvåstegsmetoden* (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18). Av detta torde dock inte, ansåg utskottet, motsatsvis kunna dras någon slutsats om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det, enligt utskottet, anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Utskottet torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande i bl.a. en dom från EU-domstolen från 2002.³ Följande om domen är hämtat från utskottets betänkande (2010/11:KU18 s. 9).

I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det, enligt domstolen, först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen.

Det har med hänvisning till avgörandet ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EG-domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller juridisk

³ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29; se även rapporten 2013/14:RFR10, Subsidiaritet i EU efter Lissabon, av Hettne m.fl., s. 26 f.).

Ärendenas beredning

I den andra uppföljningen som gjordes hösten 2011 anfördes följande om ärendenas beredning i trafikutskottet (se bet. 2011/12:KU4 s. 15):

Nämnas kan att trafikutskottet, enligt vad som framgick av akterna, i sex fall har tillämpat en slags förenklad beredning av vissa ärenden. Det gäller följande ärenden: KOM(2010) 505, 520, 521, 542 och 550. I dessa ärenden upprättades inte någon kanslipromemoria. Dessa ärenden ställdes i stället samman i en förteckning innehållande förslag som enligt kansliets bedömning kunde anses vara okontroversiella från subsidiaritetssynpunkt. Den förenklade beredningen innebar att dessa ärenden bereddades och justerades vid ett och samma tillfälle. Även ärende KOM(2010) 611 upptogs i en förteckning och bereddades och justerades vid ett och samma tillfälle. Trafikutskottet fann i samtliga dessa fall att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

I sitt yttrande (yttr. 2011/12:TU2y) anförde trafikutskottet att utskottet har tillämpat en slags förenklad behandling av subsidiaritetsärenden i de fall ett utkast bedöms vara så okontroversiellt att någon djupare analys inte kan anses vara motiverad. För dessa typer av ärenden har en sammanställning av berörda EU-dokument med sammanfattning och särskilda kommentarer med anledning av subsidiaritetsprövningen gjorts. Ett exempel är kodifiering av befintliga lagstiftningsakter. För att inte skapa onödigt byråkrati kan det även i de fall utkast rör andra enklare frågor, t.ex. tekniska föreskrifter för vissa typer av transportfordon och dess utrustning, vara befogat med en sådan behandling. Av de tio utkast till lagstiftningsakter som utskottet har behandlat under den studerade perioden har sex behandlats enligt den förenklade metoden.

I den tredje uppföljningen som konstitutionsutskottet gjorde hösten 2012 (bet. 2012/13:KU8 s. 28) framhöll trafikutskottet i sitt yttrande att utskottet i en strävan att uppnå ett enhetligt och lätt överblickbart system har övergått från den tidigare använda förenklade behandlingen till en hantering där underlagsmaterial i form av särskilda beredningspromemorior upprättas inför varje steg i utskottets beredning (yttr. 2012/13:TU1y). Trafikutskottet ansåg att det kunde vara lämpligt att överväga en effektivisering av processen så att fokus hamnar på de lagförslag där subsidiaritetsprincipen verkligen riskerar att överträdas.

Finansutskottet anförde i sitt yttrande att utskottet subsidiaritetsprövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning (yttr. 2012/13:FiU2y). Beredningen sker på samma sätt i samtliga subsidiaritetsärenden och utskottet gör ingen prioritering mellan dem. Enligt finansutskottet kan det dock vara av värde att konstitutionsutskottet i uppföljningen uttalar sig om huruvida det finns något utrymme för utskotten att prioritera mellan olika rättsakter och anpassa beredningen av subsidiaritetsärendena med hänsyn till hur väsentliga de bedöms vara. Enligt finansutskottets mening är det fel att

lägga för stora resurser på den formella beredningen av mindre väsentliga ärenden.

I sin uppföljning anförde konstitutionsutskottet att flera utskott har framfört synpunkter i sina yttranden på att riksdagen, i likhet med vissa andra länders parlament, borde införa någon form av urval av vilka utkast till lagstiftningsakter som ska prövas (bet. 2012/13:KU8 s. 29 f.). Enligt konstitutionsutskottets mening talar övervägande skäl för att behålla den nuvarande ordningen. Utskottet framhöll dock att även om riksdagsordningen ställer krav på att samtliga utkast till lagstiftningsakter ska prövas av utskotten, finns det inget som hindrar att någon form av förenklad behandling används, exempelvis en sådan som trafikutskottet tidigare använde sig av. Det finns inga formella krav på att alla ärenden ska beredas på ett visst sätt eller vid ett visst antal sammanträden.

Inhämtande av information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av ett informationsutbyte mellan de nationella parlamenten. Så skedde redan i den första uppföljningen som genomfördes under riksmötet 2010/11 (bet. 2010/11:KU18 s. 36). Konstitutionsutskottet angav att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU är bl.a. att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen.

I uppföljningen under riksmötet 2011/12 konstaterade utskottet att några kontakter med andra nationella parlament – med undantag för finansutskottet – inte föreföll ha tagits under den aktuella perioden. Som en möjlig förklaring angavs att utskotten helt enkelt inte ansett sig ha behov av ett informationsutbyte med andra länders parlament. Utskottet framhöll dock värdet av sådana kontakter när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen, och om möjligt på politisk nivå. Ett syfte kan vara att rent allmänt skaffa information om vilka synpunkter som kan anläggas i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Ett annat syfte kan vara att göra andra länder uppmärksamma på synpunkter som ett utskott i riksdagen har eller att samla många länder i syfte att uppnå de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat. Om sådana kontakter tas på tjänstemannanivå ansåg dock utskottet att de först bör vara förankrade i utskottet (bet. 2011/12:KU4 s. 47).

Vid konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2012/13 uttalade utskottet att det krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten för att, i de fall där det finns invändningar mot ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen, kunna samla så många länder som möjligt, om de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat ska kunna uppnås. I detta sammanhang framhöll utskottet även att flera av utskotten har goda erfarenheter av kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel (bet. 2012/13:KU8 s. 55 f.).

Även vid uppföljningen under riksmötet 2013/14 uttalade konstitutionsutskottet att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU är bl.a. att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen (bet. 2013/14:KU5 s. 74).

Utskottets överväganden

Ärendenas formella hantering m.m.

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen

Riksdagen prövar, till skillnad från många andra länders parlament, *samtliga* utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under perioden den 1 januari–31 december 2013 genomförde riksdagens utskott totalt 123 subsidiaritetsprövningar, se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden (bilaga 10). Av förteckningen framgår vilka utkast som varit föremål för en subsidiaritetsprövning och vilket utskott som genomfört prövningen utkasten. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskottet och i förekommande fall beslut i kammaren. Av förteckningen framgår även vilka utlåtanden som lämnats av utskotten. Slutligen anges vilka motiverade yttranden som riksdagen lämnat till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Även utfallet på EU-nivå redovisas, dvs. om något av tröskelvärdena har uppnåtts, och om något s.k. gult kort utfärdats (se vidare nedan).

En översikt av fördelningen av antalet utkast under 2013 mellan utskotten framgår av tabell 1 nedan. I tabellen anges även antalet utlåtanden och motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande, indelat efter utskott.

Av tabellen framgår att trafikutskottet (TU) prövade flest utkast (27) under 2013, följt av miljö- och jordbruksutskottet (MJU) som prövade 21 utkast. Därefter följer finansutskottet (FiU) som prövade 17 utkast och justitieutskottet (JuU) som prövade 12 utkast. Näringsutskottet (NU) följer därefter med 9 prövade utkast och civilutskottet (CU) med 8 utkast. Utbildningsutskottet (UbU) och arbetsmarknadsutskottet (AU) prövade vardera 6 utkast. Skatteutskottet (SkU) och socialutskottet (SoU) prövade 4 utkast vardera. Därefter följer konstitutionsutskottet (KU), utrikesutskottet (UU), försvarsutskottet (FöU) och socialförsäkringsutskottet (SfU) som prövade vardera 2 utkast. Kulturutskottet (KrU) prövade 1 utkast.

Av riksdagens 15 utskott prövade således alla utskott åtminstone ett lagstiftningsutkast under 2013. Under 2013 översändes totalt 123 utkast till lagstiftningsakter för subsidiaritetsprövning, vilket är en minskning med två lagstiftningsutkast från året innan.

För första gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft prövade trafikutskottet flest utkast (27). Miljö- och jordbruksutskottet prövade 21 utkast under 2013, vilket kan jämföras med 2011 och 2012 då utskottet prövade flest utkast (28 båda åren) (se tabell 2 nedan).

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2013

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter	Antal utlåtanden	Antal motiverade yttranden
TU	27	4	4
MJU	21	1	1
FiU	17	1	1
JuU	12	1	1
NU	9	0	0
CU	8	0	0
UbU	6	0	0
AU	6	0	0
SkU	4	1	1
SoU	4	1	1
KU	2	0	0
UU	2	0	0
FöU	2	1	1
SfU	2	0	0
KrU	1	0	0
Totalt	123	10	10

I tabell 2 nedan finns en sammanställning över det totala antalet lagstiftningsutkast och motiverade yttranden per utskott under tiden 2010–2013. Av denna sammanställning framgår att miljö- och jordbruksutskottet prövade flest utkast (95) av alla utskott. Finansutskottet och trafikutskottet prövade vardera 62 utkast. Justitieutskottet följer därefter med 44 prövade utkast. Näringsutskottet prövade 39 utkast, civilutskottet 24 utkast och utrikesutskottet 19 utkast. Socialutskottet prövade 17 utkast. Skatteutskottet och arbetsmarknadsutskottet prövade 16 utkast vardera. Socialförsäkringsutskottet prövade 14 utkast, tätt följd av utbildningsutskottet som prövade 13 utkast. Försvarsutskottet prövade 9 utkast och konstitutionsutskottet prövade 8 utkast. Kulturutskottet prövade 5 utkast.

Tabell 2 Totalt antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2013

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter					Antal motiverade yttranden				
	2010	2011	2012	2013	Totalt	2010	2011	2012	2013	Totalt
KU	0	2	4	2	8	0	0	1	0	1
FiU	13	11	21	17	62	2	2	7	1	12
SkU	1	9	2	4	16	0	2	0	1	3
JuU	12	10	10	12	44	0	1	3	1	5
CU	1	9	6	8	24	0	0	2	0	2
UU	2	3	12	2	19	0	0	0	0	0
FöU	1	5	1	2	9	0	0	0	1	1
SfU	5	3	4	2	14	0	0	0	0	0
SoU	1	1	11	4	17	0	0	2	1	3
KrU	1	0	3	1	5	0	0	0	0	0
UbU	0	4	3	6	13	0	0	0	0	0
TU	11	10	14	27	62	0	0	1	4	5
MJU	18	28	28	21	95	1	2	1	1	5
NU	4	23	3	9	39	0	1	2	0	3
AU	1	6	3	6	16	0	2	1	0	3
Totalt	71	124	125	123	443	3	10	20	10	43

Motiverade yttranden från riksdagen

Under 2013 prövade utskotten, som nämnts, tillsammans 123 utkast till lagstiftningsakter. När det gäller 109 av dessa utkast ansåg utskottet i fråga inte att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket anmälades till kammaren genom ett protokollsutdrag.

Tillsammans lämnade utskotten i fråga 10 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (se tabell 1 ovan). Trafikutskottet lämnade flest utlåtanden (4) under 2013. Därefter följer finansutskottet (FiU), skatteutskottet (SkU), justitieutskottet (JuU), försvarsutskottet (FöU), socialutskottet (SoU) och miljö- och jordbruksutskottet (MJU), som vardera lämnade 1 utlåtande. Vilka lagstiftningsutkast som ledde till motiverade yttranden framgår av bilaga 10.

I ett av utlåtandena från trafikutskottet behandlades fem lagstiftningsutkast (utl. 2012/13:TU13). Frågan rörde kommissionens förslag om det fjärde järnvägs paketet (KOM(2013) 27, 28, 29, 30 och 31). I utlåtandet fanns en reservation av M, FP, C, KD (se tabell 4 nedan). Reservanternas föreslog att riksdagen inte skulle lämna något motiverat yttrande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottsmajoritetens förslag, vilket innebär att ett motiverat yttrande överlämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:178).

Sedan Lissabonfördraget trädde ikraft har riksdagen prövat totalt 443 utkast till lagstiftningsakter (se tabell 3 nedan). Riksdagen har översänt totalt 43 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande, vilket innebär invändningar mot 10 procent av alla utkast till lagstiftningsakter. Under 2013 lämnade riksdagen 10 motiverade yttranden i fråga om

14 av de 123 prövade lagstiftningsutkasterna, vilket motsvarar 8 procent av lagstiftningsutkasterna. Jämfört med 2012 är det en halvering av antalet motiverade yttranden från Sveriges riksdag.

Tabell 3 Antal prövade utkast till lagstiftningsakter i riksdagen 2009–2013

År	Antal utkast till lagstiftningsakter	Antal motiverade yttranden
2009–2010	71	3 (4 %)
2011	124	10 (8 %)
2012	125	20 (16 %)
2013	123	10 (8 %)
Totalt	443	43 (10 %)

I två av de utlåtanden som riksdagens utskott lämnade under 2013 fanns reservationer (se tabell 4 nedan). Ett av dessa utlåtanden från trafikutskottet behandlade, som nämnts, fem förslag från kommissionen (utl. 2012/13:TU13).

Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag i båda dessa ärenden och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:188 och rskr. 2012/13:178).

Tabell 4 Reservationer i utlåtanden under 2013

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Utlåtande	Reservationer
SkU	KOM(2013) 71	Utl. 2012/13:SkU33	1 reservation (MP, V)
TU	KOM(2013) 27	Utl. 2012/13:TU13	1 reservation (M, FP, C, KD)
	KOM(2013) 28		
	KOM(2013) 29		
	KOM(2013) 30		
	KOM(2013) 31		

Utlåtanden från riksdagen

I det följande redogörs för vissa iakttagelser som gjorts vid en genomgång av de utlåtanden som utskotten lämnade under 2013. Redogörelsen görs per utskott i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen.

Finansutskottet

Finansutskottet prövade 17 utkast till lagstiftningsakter under 2013. Utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

Utlåtandet i fråga gällde kommissionens förslag till förordning om en gemensam rekonstruktionsmekanism och rekonstruktionsfond (KOM(2013) 520, utl. 2013/14:FiU13). Syftet med utkastet var att komplettera den gemensamma tillsynsmekanismen med en gemensam mekanism för rekonstruktion av banker och värdepappersföretag, som finansutskottet lämnade ett utlåtande om under hösten 2012 (utl. 2011/12:FiU12).

Regeringen ansåg i sin faktapromemoria att det var osäkert om det nu aktuella förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte, och ansåg att frågan krävde ytterligare analys (2012/13:FPM148).

I utlåtandet framhöll finansutskottet inledningsvis att riksdagen har möjlighet att pröva den s.k. proportionalitetsprincipen inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet fann att kommissionens förslag var mycket komplext och vittgående och utskottet ansåg att det var det svårt att på den korta tid som stod till buds avgöra om förslaget var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Men såvitt utskottet kunde bedöma kunde delar av förslaget strida mot båda principerna. Utskottet ansåg dessutom att det var osäkert om förslaget var förenligt med fördraget.

Utskottet ansåg bl.a. att det var tveksamt om förslaget innehöll ett tillräckligt starkt skydd mot att nationella budgetmedel kan användas för att finansiera den gemensamma avvecklingsfonden. Det gäller särskilt under fondens uppbyggnadsperiod, då den saknar tillräckligt med resurser för att hantera en kris. Enligt utskottet var det väsentligt att kommissionens förslag var förenligt med principerna om nationell beskattningsrätt och nationella parlaments möjligheter att själva bestämma över användningen av budgetmedel.

Utskottet ansåg också att förslaget innebar en betydande koncentration av makt till EU:s institutioner och myndigheter, på bekostnad av medlemsstaternas inflytande. Enligt utskottets uppfattning var förslaget i denna del inte förenligt med proportionalitetsprincipen. EU-organens makt och inflytande blev oproportionerligt stort. Målet med förordningen kunde med största sannolikhet även uppnås med en jämnare fördelning av makt mellan EU-nivån och medlemsstaterna.

Utskottet ifrågasatte starkt den makt och den roll som kommissionen enligt förslaget ska få i rekonstruktionsprocessen. Kommissionen ska ta beslut om rekonstruktion eller avveckling av en bank, ska ha rösträtt i rekonstruktionsnämnden och dessutom ansvara för statsstödsprövningen. Utskottet såg tydliga risker för en sammanblandning av roller, vilket riskerade att påverka effektiviteten i den gemensamma avvecklingsmekanismen.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle skicka ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2013/14:12).

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2013, varav ett ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

I utlåtande 2012/13:SkU33 prövade skatteutskottet kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). Frågan rör ett fördjupat samarbete mellan vissa av EU:s medlemsstater. Regeringen ansåg att Sverige inte ska delta i samarbetet.

Utskottets majoritet ansåg att förslagens anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet var problematiskt. Det var enligt utskottet oklart hur en sådan beskattning skulle kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och det var därför svårt att bedöma vilka effekter förslaget skulle komma att få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gjorde att förslaget bedömdes gå längre än vad som var nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden.

Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Reservanterna, som ansåg att ett fördjupat samarbete mellan medlemsstaterna på området för skatt på finansiella transaktioner bäst regleras på EU-nivå, föreslog att riksdagen inte skulle lämna något motiverat yttrande. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag (rskr. 2012/13:188).

Justitieutskottet

Under 2013 subsidiaritetsprövade justitieutskottet tolv utkast till lagstiftningsakter, varav ett ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2013/14:JuU13).

Utlåtandet i fråga gällde kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (KOM(2013) 534). Fristen för att avge ett motiverat yttrande gick ut den 28 oktober 2013. Den 17 september 2013 begärde justitieutskottet information från regeringen om dess bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella utkastet. Enligt riksdagsordningen ska regeringen inom två veckor informera utskottet om sin bedömning. Utskottet fick inte någon information inom denna tid.

Justitieministern uppgav vid utskottets sammanträde den 15 oktober 2013 att regeringen alltjämt analyserade förslaget och att man ”för närvarande” inte kunde lämna någon inställning i frågan.

Justitieutskottet hänvisade inledningsvis i utlåtandet till att konstitutionsutskottet hade ansett att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium, och att ett utskott därför torde vara oförhindrat att inom ramen för subsidiaritetsprövningen även göra en form av proportionalitetstest.

Utskottet delade kommissionens uppfattning att det är av stor vikt att på ett effektivt sätt kunna bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen. Utskottet ansåg dock att det aktuella förslaget var långtgående och innebar att en ny och överstatlig åklagarmyndighet inrättas som tillerkänns exklusiv behörighet när det gäller brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Utskottet ansåg att det var uppenbart att införandet av en sådan nyordning skulle få stora konsekvenser för såväl svensk lagstiftning som svenska myndigheters verksamhet. Artikel 86 i EUF-fördraget möjliggör dessutom en framtida utvidgning av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet till att även omfatta an-

nan grov gränsöverskridande brottslighet. Utskottet ansåg mot denna bakgrund att det var svårt att överblicka vad förslaget om en europeisk åklagarmyndighet närmare innebar, inte minst på längre sikt.

Utskottet uppmärksammade i detta sammanhang också att avsaknaden av regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan innebar att utskottet hade ett sämre underlag för sin bedömning än vad som förutses i riksdagsordningen.

Utskottets uppfattning var att kommissionen inte har förmått visa att det som kommissionen ville uppnå med förslaget, dvs. att på ett effektivt sätt bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen, inte kunde uppnås genom åtgärder på nationell nivå, t.ex. med stöd av det mellanstatliga samarbete som bl.a. Eurojust erbjuder. Kommissionen hade enligt utskottet inte heller visat att målen för den föreslagna åtgärden bättre kunde uppnås genom ytterligare åtgärder på EU-nivå än på nationell nivå. Utskottet ansåg vidare att förslaget var så långtgående att man måste ifrågasätta om inte de föreslagna åtgärderna gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå målet med förslaget, att skydda EU:s ekonomiska intressen. Det torde finnas andra mindre långtgående alternativ för att uppnå målet med förslaget, t.ex. att genom ytterligare åtgärder förebygga brott mot EU:s ekonomiska intressen. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget inte heller uppfyllde det proportionalitetskriterium som inryms i subsidiaritetsprövningen.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att förslaget i sin helhet stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande där detta klargjordes. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:25).

Till utlåtandet lämnades ett särskilt yttrande från FP varav framgick att FP inte ansåg att förslaget stred mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. I det rådande läget valde dock FP-ledamoten att inte reservera sig mot förslaget att skicka ett motiverat yttrande.

De nationella parlamenten i EU lämnade tillsammans 13 motiverade yttrande om förslaget, vilket motsvarade 18 röster av 56 möjliga, och innebar att ett gult kort utfärdades. Enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna krävdes 14 röster för ett gult kort i detta ärende. Detta var andra gången som ett gult kort utfärdades sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Den första gången ett gult kort utfärdades var 2012 med anledning av Monti II-förordningen (KOM(2012) 130, utl. 2011/12:AU14, bet. 2013/14:KU5).

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2013, varav ett ledde till att utskottet i ett utlåtande föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:FöU11).

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (KOM(2013) 48). Utskottet beslutade att begära in regeringens in-

formation av regeringen om hur den bedömde förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen redovisade sin bedömning i en faktabeskrivning (2012/13:FPM68).

Utskottet framhöll inledningsvis att syftet med förslaget var att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet, vilket innebär att man förbättrar säkerheten för internet och de privata nät och informationssystem som behövs för att våra samhällen och ekonomier ska fungera. Detta skulle komma att uppnås genom att medlemsstaterna åläggs att öka sin beredskap och förbättra sitt samarbete med varandra och genom att operatörer av kritisk infrastruktur, inom områden som energi och transport, och viktiga leverantörer av informationssamhällets tjänster, liksom offentliga förvaltningar skulle åläggas att vidta ändamålsenliga åtgärder för att hantera säkerhetsrisker och rapportera allvarliga incidenter till de behöriga nationella myndigheterna.

Enligt förslaget till direktiv ska alla medlemsstater se till att de har en miniminivå av nationell kapacitet genom att inrätta nationella myndigheter för nät- och informationssäkerhet, inrätta incidenthanteringsorganisationer (Cert) och anta nationella strategier för nät- och informationssäkerhet samt nationella samarbetsplaner för nät- och informationssäkerhet. De behöriga nationella myndigheterna ska samarbeta inom ett nätverk.

Företag inom specifika kritiska sektorer och offentliga förvaltningar måste bedöma de risker som de står inför och vidta ändamålsenliga åtgärder som står i proportion till hoten för att garantera nät- och informationssäkerheten. De ska vara skyldiga att underrätta de behöriga myndigheterna om alla incidenter som utgör ett hot mot deras nät och informationssystem och som på ett allvarligt sätt påverkar kontinuiteten för kritiska tjänster och tillhandahållandet av varor.

Regeringen ansåg att flera av de föreslagna åtgärderna på ett effektivt sätt kunde bidra till en ökad säkerhet på europeisk och nationell nivå, men att förslagen i direktivet var för omfattande, långtgående och oproportionerligt kostsamma i förhållande till vad som kunde förväntas uppnås. Förslagen rörde dessutom flera sektorer och nivåer i samhället. En grundläggande inriktning borde vara att förslagen i direktivet genomförs utifrån de förutsättningar som finns i respektive medlemsstat. Att genomföra åtgärderna borde därför inte vara tvingande.

Försvarsutskottet ansåg att det inte var möjligt att skapa sig en komplett bild av vilka bestämmelser som redan gällde för alla dem som träffas av den reglering som kommissionen föreslog. En sådan inventering förutsatte ett omfattande utredningsarbete. Utgångspunkten var att det ser olika ut i respektive sektor och att inga eller få hade krav på sig att rapportera it-incidenter. Utskottet noterade även att nya åtaganden för den kommunala sektorn innebär en inskränkning av den kommunala självstyrelsen och kunde utlösa den kommunala finansieringsprincipen.

I utskottets ställningstagande sades inget om förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Av sammanfattningen framgick dock att utskottet ansåg att förslaget inte till alla delar var utformat så att det var förenligt med

subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle besluta att lämna ett motiverat yttrande i ärendet.

I utskottets förslag till motiverat yttrande hänvisades till regeringens sammanfattande bedömning om förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen, och det fanns ett tydligare ställningstagande om hur förslaget förhöll sig till subsidiaritetsprincipen:

Regeringens sammanfattande bedömning är att målet med en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i hela unionen inte uppnås med hjälp av tvingande lagstiftning på EU-nivå.

Regeringen anser att det är tveksamt på vilket sätt arbetet med nationella strategier skulle bli effektivare genom lagstiftning på EU-nivå. Dessutom kräver effektiva nät- och informationssäkerhetsåtgärder ofta ett snabbt lokalt agerande snarare än ett EU-centraliserat samordnat agerande.

Riksdagen instämmer i regeringens bedömning. Riksdagen anser att åtgärder av det slag som föreslås i förslaget till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i unionen bör vara varje medlemsstats eget ansvar i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Riksdagen finner således att kommissionens förslag i KOM (2013) 48 strider mot subsidiaritetsprincipen.

Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:185) och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2013, varav ett ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:SoU17).

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter (KOM(2012) 788). Förslaget är en revidering av EU:s tobaksproduktdirektiv (2001/37/EG).

Regeringen lämnade en faktagenomgång med anledning av förslaget (2012/13:FPM51). Av faktagenomgången framgick att regeringen delade kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet fick även information vid ett sammanträde med statssekreteraren.

I sitt ställningstagande framhöll socialutskottet att tobaksproduktdirektivet borde omfatta de tobaksprodukter som säljs fritt på den gemensamma europeiska marknaden. Utskottet konstaterade dock att förbudet att distribuera och sälja snus i andra medlemsstater än i Sverige kvarstår i kommissionens förslag till direktiv. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att regleringen av snus borde ses som en nationell angelägenhet och att direktivet därmed inte borde omfatta snus.

Utskottet ansåg att kommissionens förslag stred mot subsidiaritetsprincipen i berörda delar. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle avge ett motiverat

yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Övriga delar av kommissionens förslag stred enligt utskottet inte mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:158).

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade 27 utkast till lagstiftningsakter, och är därmed det utskott som prövade flest utkast under 2013. Utskottet lämnade fyra utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

I ett av utlåtandena behandlades fem lagstiftningsutkast (utl. 2012/13:TU13). Frågan rörde kommissionens förslag i det fjärde järnvägspaketet (KOM(2013) 27, 28, 29, 30 och 31). Trafikutskottet beslutade att hämta in regeringens bedömning av förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen redovisade sin bedömning av subsidiaritetsfrågorna i två faktapromemorior (2012/13:FPM66 och 2012/13:FPM67).

När det gäller kommissionens förslag till förordning om Europeiska unionens järnvägsbyrå (KOM(2013) 27), förslaget till omarbetat direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet (KOM(2013) 30) och förslaget till omarbetat direktiv om järnvägssäkerhet (KOM(2013) 31) anförde utskottet följande. Utskottet ifrågasatte om en överflyttning av beslutskompetens från medlemsstaterna till Europeiska järnvägsbyrån (ERA) när det gäller godkännande av järnvägsfordon och utfärdande och återkallelse av säkerhetsintyg för järnvägsföretag var en proportionerlig åtgärd för att nå syftet med förslagen. Utskottet menade att det i stället fanns en risk för att den föreslagna åtgärden skulle leda till mer utdragna processer med ökade kostnader som följd. Utskottet menade därför att det kunde finnas skäl att ifrågasätta om förslagen verkligen på ett ändamålsenligt sätt bidrar till att de angivna syftena uppnås. Utskottet hänvisade vidare till att utskottet hade fått veta att merparten av järnvägsfordonen endast verkar inom en eller ett fåtal medlemsstater och att samma sak gäller för järnvägsföretag, varför kommissionens förslag om att järnvägsfordon ska uppfylla kraven i samtliga bestämmelser som är tillämpliga inom EU framstod som klart oproportionerligt. Enligt utskottets mening borde därför dessa fordon i dagsläget även i fortsättningen godkännas av de nationella tillsynsmyndigheterna.

När det gäller kommissionens förslag till ändring av EU:s kollektivtrafikförordning (KOM(2013) 28) och förslaget till ändring av direktivet om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (KOM(2013) 29) föreslog kommissionen att järnvägsföretag ska ha tillgång till järnvägsinfrastruktur i alla medlemsstater för att utföra persontransporter. Trafikutskottet var tveksamt till den föreslagna åtgärden att öppna upp den inrikes persontrafiken för konkurrens och menade att detta kan vara en alltför långtgående åtgärd som minskar utrymmet för välfungerande nationella särlösningar. Utskottet bedömde att medlemsstaterna är bättre rustade att utifrån sina respektive förutsättningar fatta beslut om hur den inrikes persontrafiken ska utföras för att på så sätt nå målen om en ökad persontrafik på en konkurrenskraftig europeisk

järnvägsmarknad som på ett effektivt sätt bidrar till att bryta transportsektorns oljeberoende.

Kommissionen föreslog vidare att behöriga myndigheter ska konkurrensut-sätta tilldelningen av järnvägsavtal genom upphandling i stället för att kunna direkttilldela dem till vissa leverantörer när de själva inte bedriver trafiken. Enligt kommissionen var förslaget en åtgärd för att försöka åstadkomma reell konkurrens på marknaden för inhemsk persontrafik på järnväg. Enligt utskottets mening överskred förslaget den nödvändiga nivå som krävs för att nå målen med förslagen. Utskottet ansåg att det måste vara den enskilda medlemsstaten som bäst kan avgöra hur behöriga myndigheter lämpligast tilldelar avtal om allmännyttig järnvägstrafik.

Utskottets sammanfattande bedömning var att kommissionens förslag inte var förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (M, FP, C, KD). Reservanterna föreslog att riksdagen inte skulle lämna något motiverat yttrande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottsmajoritetens förslag (rskr. 2012/13:178).

I utlåtande 2012/13:TU20 subsidiaritetsprövade trafikutskottet kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147). Utskottet beslutade att hämta in regeringens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen redovisades sin bedömning i en promemoria. Regeringen delade kommissionens bedömning när det gäller subsidiaritetsprincipen. Regeringen lämnade även ytterligare information om proportionalitetsbedömningen i en annan promemoria.

Utskottet bedömde att de föreslagna åtgärderna i kommissionens förslag var nödvändiga på unionsnivå för att förbättra villkoren för den inre marknadens genomförande och funktion. Utskottet kunde således ansluta sig till kommissionens bedömning när det gäller subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg dock att flera av förslagen i förordningen var komplexa och konstaterade att de skulle komma att påverka liksom kräva ändringar i ett flertal författningar. Utskottet ifrågasatte lämpligheten i kommissionens val av regleringsform. Det föreföll enligt utskottets mening som lämpligare att den föreslagna EU-regleringen görs i direktivform snarare än i form av en förordning. Utskottet konstaterade vidare att förslagen i förordningen i vissa delar var omfattande och ingripande, främst när det gällde markägares rättigheter och skyddet för äganderätten. Enligt utskottets mening kunde det ifrågasättas om detta ingrepp var proportionerligt för att uppnå målen med förslaget.

Utskottet anslöt sig, som nämnts, till kommissionens bedömning när det gäller subsidiaritetsprincipen. I sammanfattningen anfördes dock att utskottet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle besluta att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:255).

Trafikutskottet lämnade också ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (KOM(2013) 296, utl. 2012/13:TU21). Förslaget hänvisades till utskottet den 4 juni 2013. Fristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 30 juli 2013, dvs. under sommaruppehållet. Trafikutskottet fattade sitt beslut den 25 juni 2013. I beslutet deltog endast utskottets ordförande.

Trafikutskottet hämtade in regeringens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen lämnade sin bedömning i en promemoria. Regeringen delade inte kommissionens bedömning när det gäller subsidiaritetsprincipen. Regeringen ansåg att det var oklart vad som menades med att delegera akter om gemensamma klassificeringar av fartyg, bränslen och liknande och angav vidare att gemensamma avgifter för hamninфраstruktur inte borde införas.

Enligt utskottet var förslaget inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet delade inte kommissionens uppfattning att gemensamma avgiftsprinciper för hamninфраstrukturavgifter skulle införas. Vidare ansåg utskottet att det var oklart vad som menades med att delegera akter om gemensamma klassificeringar av fartyg, bränslen och liknande. Utskottet ställde sig även avvaktande till om denna typ av regleringar skulle användas för att få bättre effektivitet i det europeiska hamnsystemet och ifrågasatte lämpligheten med att över huvud taget införa en reglering. Om en reglering trots allt borde införas ansåg utskottet det vara lämpligare med ett direktiv än en förordning.

Utskottet förslög därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:302).

I utlåtande 2013/14:TU5 prövade trafikutskottet kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent, och om ändring av tre direktiv och några förordningar (KOM(2013) 627).

Trafikutskottet begärde regeringens bedömning av om förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Regeringen redovisade sin bedömning i en fakta-promemoria (2013/14:FPM8). I fråga om bedömningen av subsidiaritetsprincipen delade regeringen kommissionens uppfattning att åtgärder för harmonisering lämpligen borde vidtas på unionsnivå eftersom medlemsstaterna saknade både behörighet och incitament att ändra det befintliga regelverket.

Utskottet såg inledningsvis inte någon grund för att göra någon annan bedömning av subsidiaritetsaspekten än den som regeringen gjorde, eftersom kommissionens förslag handlade om ändringar i befintliga rättsakter som de enskilda medlemsstaterna inte hade befogenhet att ändra. Utskottet ifrågasatte dock utifrån ett proportionalitetsperspektiv ändamålsenligheten med förslaget och hävdade att det i stället fanns andra och mindre ingripande sätt än de som kommissionen hade övervägt för att säkerställa en harmoniserad marknad för elektroniska kommunikationstjänster. Utskottet delade i detta avseende regeringens uppfattning att unionens befintliga förordningar och direktiv borde

vara till fyllest för att uppnå målsättningen. Utskottet ifrågasatte kommissionens val att gå fram med ett omfattande förslag till förordning i stället för att föreslå justeringar i det befintliga regelverket som huvudsakligen har formen av direktiv. Det fanns enligt utskottet det alltför många komponenter i EU-kommissionens åtgärds paket som med fog kunde befaras strida mot proportionalitetskravet i subsidiaritetsprincipen. I det sammanhanget ansåg utskottet i likhet med regeringen att det var viktigt att bestämmelserna i förslaget inte skulle komma i konflikt med den svenska tryck- och yttrandefriheten.

Trafikutskottet ansåg sammanfattningsvis att förslaget inte var förenligt med det proportionalitetskriterium som innefattas i en prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning. Utskottet föreslog därför att riksdagens skulle besluta att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:35).

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade 21 utkast till lagstiftningsakter under 2013, vilket kan jämföras med 28 under 2012 och lika många under 2011. Ett av de utkast som utskottet prövade under 2013 ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande (utl. 2012/13: MJU20). Det gällde kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133).

Förslaget hänvisades den 20 mars 2013 till trafikutskottet för subsidiaritetskontroll. Trafikutskottet beslutade den 9 april 2013 att överlämna ärendet till miljö- och jordbruksutskottet som den 11 april beslutade att ta emot ärendet. Fristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 13 maj 2013.

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade att begära in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget. Regeringen lämnade sin bedömning i en promemoria. Regeringen ansåg att förslaget inte kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Miljö- och jordbruksutskottet anförde bl.a. följande i sitt ställningstagande:

Som regeringen anför i sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella förslaget kan fysisk planering även omfatta havsområden. Vidare omfattar definitionen av kustområden även landområden vid kusten. I och med att kommissionen i sitt förslag avser att reglera områden som är föremål för den kommunala planprocessen, bedömer utskottet att förslaget kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte är nödvändigt eller lämpligt. Att utforma krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:203).

*Motiverade yttranden från de nationella parlamenten inom EU***Kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet**

Av kommissionens årliga rapport 2013 om subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2014) 506) framgår att kommissionen under 2013 tog emot 88 motiverade yttranden från de nationella parlamenten om iakttagandet av subsidiaritetsprincipen, dvs. en ökning med 25 procent jämfört med föregående år (70 motiverade yttranden under 2012).

Kommissionen anför att under 2013 delade de nationella parlamenten för andra gången ut ett ”gult kort” inom ramen för subsidiaritetskontrollmekanismen, närmare bestämt för kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (KOM(2013) 534, se även nedan). Den första gången ett gult kort utdelades var 2012 med anledning av den s.k. Monti II-förordningen (bet. 2013/14:KU5 s. 19 och 58).

Enligt kommissionen varierar de motiverade yttrandena fortfarande betydligt när det gäller form och typ av argument som de nationella parlamenten framför till stöd för sin slutsats att subsidiaritetsprincipen har åsidosatts. Liksom under 2012 lämnade de nationella parlamenten motiverade yttranden om en rad ämnen under 2013. De 88 motiverade yttranden som lämnades avsåg 36 kommissionsförslag.

Förslaget om Europeiska åklagarmyndigheten gav upphov till 13 motiverade yttranden, och det näst högsta antalet motiverade yttranden (9) avsåg förslaget till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden. De nationella parlamenten avgav 7 motiverade yttranden om förslaget till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter och om förslaget till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar.

Kommissionen uppger att liksom under 2012 var Sveriges riksdag det nationella parlament som lämnade i särklass flest motiverade yttranden (9), även om det var betydligt färre än under 2012 (20). Kommissionens uppgift om antal motiverade yttranden (9) som Sveriges riksdag lämnat skiljer sig åt från den uppgift som redovisas i detta betänkande (10). Av bilagan till rapporten framgår att kommissionen inte nämner det motiverade yttrande som Sveriges riksdag lämnade i fråga om kommissionens förslag (KOM(2013) 147, utl. 2012/13:TU20).

Österrikes Bundesrat och Litauens Seimas lämnade näst flest motiverade yttranden (6 vardera), följt av de två spanska kamrarna (Congreso de los Diputados och Senado), Maltas Kamra tad-Deputati, Nederländernas Tweede Kamer och Förenade kungarikets House of Commons (5 vardera).

Av bilagan till kommissionens rapport framgår följande om vilka länders parlament som lämnat motiverade yttranden när det gäller förslag som Sveri-

ges riksdag lämnat motiverade yttranden om. Inom parentes anges antalet röster per land. Endast de förslag som samlat fler länders parlament än Sveriges riksdag redovisas i det följande.

- KOM(2013) 534. Förslag till förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (13 motiverade yttranden, 18 röster, dvs. gult kort). Sverige (2), Cypern (2), Tjeckien (1), Frankrike (1), Ungern (2), Irland (2), Malta (2), Rumänien (1), Slovenien (1), Nederländerna (2) och Storbritannien (2).
- KOM(2013) 133. Förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (9 motiverade yttranden, 13 röster). Sverige (2), Belgien (1), Finland (2), Tyskland (1), Irland (2), Litauen (2), Polen (1) och Nederländerna (2).
- KOM(2012) 788. Förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter (7 motiverade yttranden, 11 röster). Sverige (2), Tjeckien (1), Danmark (2), Grekland (2), Italien (1), Portugal (2) och Rumänien (1).
- KOM(2013) 296. Förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (7 motiverade yttranden, 11 röster). Sverige (2), Frankrike (1), Italien (1), Lettland (2), Malta (2), Polen (1) och Spanien (2).
- KOM(2013) 28. Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 1370/2007 avseende öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg (6 motiverade yttranden, 9 röster). Sverige (2), Österrike (1), Litauen (2), Luxemburg (2) och Nederländerna (2).
- KOM(2013) 29. Förslag till direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättandet av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde vad avser öppnandet av marknaden för inhemsk persontrafik på järnväg och om styrning av järnvägsinfrastrukturen (6 motiverade yttranden, 9 röster). Sverige (2), Frankrike (1), Litauen (2), Luxemburg (2) och Nederländerna (2).
- KOM(2013) 627. Förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent, och om ändring av direktiven 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG samt förordningarna (EG) nr 1211/2009 och (EU) nr 531/2012 (4 motiverade yttranden, 7 röster). Sverige (2), Österrike (1), Irland (2) och Malta (2).
- KOM(2013) 27. Förslag till förordning om Europeiska unionens järnvägsbyrå och om upphävande av förordning (EG) nr 881/2004 (3 motiverade yttranden, 5 röster). Sverige (2), Litauen (2) och Rumänien (1).
- KOM(2013) 31. Förslag till direktiv om järnvägssäkerhet (3 motiverade yttranden, 5 röster). Sverige (2), Litauen (2) och Rumänien (1).

- KOM(2013) 30. Förslag till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (2 motiverade yttranden, 4 röster). Sverige (2) och Litauen (2).

Som tidigare nämnts lämnade Sveriges riksdag ett motiverat yttrande om de ovan nämnda förslagen i KOM(2013) 27, 28, 29, 30 och 31.

Sveriges riksdag lämnade även ett motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147, utl. 2012/13:TU20). Av bilagan till kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2014) 506) framgår att Tweede Kamer i Nederländerna (1 röst) och House of Commons i Storbritannien (1 röst) lämnade motiverade yttranden om detta förslag. Kommissionen nämner dock inte det motiverade yttrandet från Sveriges riksdag.

Som enda parlament lämnade Sveriges riksdag därutöver motiverade yttranden om följande tre utkast till lagstiftningsakter: KOM(2013) 48, KOM(2013) 71 och KOM(2013) 520.

Förslaget till inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten – gult kort

Av kommissionens rapport framgår att kommissionens förslag till förordning om Europeiska åklagarmyndigheten antogs den 17 juli 2013. Syftet med förslaget är att inrätta en europeisk åklagarmyndighet för att utreda och lagföra personer som begår brott som riktar sig mot EU:s ekonomiska intressen.

Av rapporten framgår att de nationella parlamenten lämnade 13 motiverade yttranden om förslaget, vilket motsvarande 18 röster av 56 möjliga. Enligt artikel 7.2 i protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna krävdes 14 röster för ett gult kort i detta ärende.

Den 6 november 2013 bekräftade kommissionen att subsidiaritetskontrollmekanismen enligt artikel 7.2 i protokollet hade utlöst. Kommissionen framhåller i rapporten att den till följd av detta omprövade förslaget, varefter den lade fram ett meddelande med en noggrann analys av de nationella parlamentens motiverade yttranden vad gäller subsidiaritetsprincipen. Vid analysen av de motiverade yttrandena gjorde kommissionen åtskillnad mellan argument som rör subsidiaritetsprincipen eller som skulle kunna tolkas som farhågor som rör subsidiariteten och andra argument som rör proportionalitetsprincipen, politiska ställningstaganden som inte har något samband med subsidiaritet eller andra politiska eller rättsliga frågor.

Enligt kommissionen var de nationella parlamentens huvudsakliga invändningar beträffande subsidiaritetsprincipen följande. Flera kamrar i de nationella parlamenten ansåg att kommissionen inte i tillräcklig utsträckning hade förklarat hur förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. De skäl som kommissionen hade anfört betraktades som otillräckliga. Dessutom borde förklaringarna införas i både motiveringen och konsekvensbedömningen.

Kommissionen framhåller i rapporten att kommissionen efter sin omprövning fann att motiveringen och den åtföljande finansieringsöversikten gav en tillräcklig förklaring till varför åtgärder på medlemsstatsnivå inte skulle leda

till att det politiska målet uppnås och varför målet skulle uppnås bättre genom åtgärder på unionsnivå (t.ex. bristande kontinuitet i brottsbekämpningen och avsaknaden av en gemensam europeisk lagföringspolitik).

Efter att ha omprövat förslaget drog kommissionen slutsatsen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och beslutade att bibehålla förslaget.

Yttranden från andra utskott

Konstitutionsutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig över några frågor som gäller beredningen av subsidiaritetsärendena, bl.a. om utskotten använder någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningarna. Konstitutionsutskottet ställde även frågan om utskotten prioriterar vissa ärenden och i förekommande fall, hur ärenden för olika former av beredning väljs ut.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande att utskottet prövar alla subsidiaritetsärenden som lämnas till utskottet. Utskottet prioriterar inte vissa ärenden och tillämpar inte heller någon form av förenklad beredning för vissa ärenden. Utskottets kansli upprättar en föredragningspromemoria i alla ärenden.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att det inte har tillämpat någon form av förenklad beredning utöver att det i vissa fall berett och justerat en prövning vid samma sammanträde. I vissa fall som rör förslag av enklare beskaffenhet och av rutinkaraktär har utskottet avstått från att inhämta regeringens ståndpunkt.

Justitieutskottets yttrande

Av justitieutskottets yttrande framgår att utskottet prövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning. Utskottets kansli upprättar kanslipromemior i samtliga ärenden. Av promemoriorna framgår tidsfrister för prövningarna, en sammanfattning av förslagens innehåll och bakgrund, regeringens bedömningar i subsidiaritetsfrågorna (om de är kända) och kansliets förslag till planering för ärendenas fortsatta hantering. Kansliet har inte refererat till tvåstegsmetoden i sina promemior. Kanslipromemoriorna har heller inte innehållit några förslag från kansliet om en bedömning av subsidiaritetsfrågorna. Utskottet beslutade vid ett sammanträde i februari 2013 att ge presidenten befogenhet att besluta om inhämtande av information om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vid prövning av lagstiftningsakter.

Utskottet har vid fyra av de tolv subsidiaritetsprövningarna tagit upp ett ärende till beredning och justering vid samma tillfälle. Detta har gjorts vid

ärenden som mer varit av teknisk art. Utskottets uppfattning är att tidsfristen på åtta veckor för prövningarna inte varit svår att hålla i något fall.

När det gällde prövningen av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534) hade utskottet vid sin subsidiaritetsprövning inte tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Enligt riksdagsordningen ska regeringen lämna en sådan bedömning inom två veckor från den dag då utskottet begär att få bedömningen. Regeringen dröjde emellertid med att lämna sin bedömning till efter den angivna fristen och efter det att utskottet justerat ett prövningsutlåtande (utl. 2013/14:JuU13). Som utskottet påpekade i sitt utlåtande innebär avsaknaden av regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan att utskottet hade ett sämre underlag för sin bedömning än vad som förutses i riksdagsordningen. Justitieutskottet hänvisar i yttrandet till konstitutionsutskottets granskning av justitieministerns hantering av justitieutskottets begäran om regeringens bedömning. I sitt ställningstagande konstaterade konstitutionsutskottet att regeringen har brustit i efterlevnaden av riksdagsordningens bestämmelser (bet. 2013/14:KU20 s. 21).

Justitieutskottet anför slutligen att det anser att EU-samordningens arbete med att underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag antas fungerar väl och är till god hjälp.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet framhåller i sitt yttrande att utskottet som regel endast har ett respektive två behandlingstillfällen beroende på utfallet, vilket kan betraktas som en förenklad beredning.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför i sitt yttrande att utskottet inte använder någon form av förenklad beredning. Normalt sett planeras två beredningstillfällen för subsidiaritetsprövningarna till vilka underlag om prövningarna presenteras. Vid behov hålls ytterligare beredningstillfällen. Regeringens inställning brukar lämnas genom en faktapromemoria eller ett särskilt yttrande eller både och. Socialutskottet prioriterar inte något särskilt ärende och väljer inte ut ärenden för olika former av beredning.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet har erfarenhet av tidsmässigt komprimerade beredningar av flera subsidiaritetsärenden under 2013. I dessa ärenden skedde beredning och beslut vid samma tillfälle. Beredningsformen föreslogs av utbildningsutskottets kansli, men det stod självfallet utskottet fritt att besluta om ytterligare beredning om så skulle ha önskats. Det har inte varit aktuellt för utskottet att göra någon prioritering av ärenden.

Trafikutskottets yttrande

De flesta subsidiaritetsprövningar som gjordes under 2013 var enligt trafikutskottet tämligen okontroversiella, och utskottets ståndpunkt har varit den att kommissionen i de flesta fall respekterar subsidiaritetsprincipen. Det handlar exempelvis om förslag av mer teknisk natur där utskottet har ansett att regleringen för ändamålsenlighetens skull bör ske på EU-nivå.

Som svar på frågan om det förekommer någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen anför trafikutskottet att det tidigare tillämpat en förenklad beredning i de fall ett utkast bedömts vara så okontroversiellt att det inte har ansetts motiverat med någon djupare analys. Den förenklade beredningen innebar bl.a. att ärendena bereddes och justerades vid ett och samma tillfälle. Även om trafikutskottet har frångått den förenklade beredningen görs en prioritering i vissa fall utifrån förslagets komplexitet och omfattning. För okontroversiella utkast eller i de fall då det är helt uppenbart att regleringen bör ske på EU-nivå har utskottet exempelvis ansett det överflödigt att hämta in regeringens bedömning av subsidiaritetsaspekten. Utan att för den skull göra avkall på principen att samtliga utkast till rättsakter ska prövas anser utskottet som tidigare påpekats att det finns goda skäl för att effektivisera subsidiaritetsprövningarna i syfte att lägga mer resurser på de mer invecklade och komplicerade lagförslag som kommissionen presenterar. Det gäller i synnerhet förslag inom områden som tidigare inte har reglerats.

Utskottet utnyttjade under 2013 i flera fall möjligheten att hämta in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i olika lagstiftningsakter. Utskottet lägger stor vikt vid de bedömningar som regeringen gör och understryker hur viktigt det är att i ett så tidigt skede som möjligt få ta del av regeringens uppfattning eftersom tidsfristen för att pröva subsidiaritetsaspekten är begränsad. Regeringens uppfattning om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna har beaktats i stor utsträckning av utskottet. Som regel har utskottets bedömningar inte påtagligt avvikit från de som regeringen gjort. Utskottet hänvisar också till att man i tidigare yttranden har pekat på den skillnaden att regeringen inte lägger in några proportionalitetsaspekter i sin bedömning av subsidiaritetsprincipen. Utskottet har dock i sina bedömningar även vägt in det proportionalitetskriterium som ingår i riksdagens prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning och därför i några fall kommit till en annan slutsats än regeringen. Trafikutskottet anser att denna olikartade tolkning är olycklig och komplicerar utskottets uppgift.

Utskottet påminner om att det ställde sig bakom konstitutionsutskottets uttalande (bet. 2012/13:KU8) om att det bör finnas rutiner för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning. Utskottet hänvisar även till att utskottet tidigare framhållit att det är önskvärt med en samsyn inom utskottsavdelningen om de kriterier enligt vilka subsidiaritetsaspekten ska prövas. I det nu aktuella yttrandet lyfter utskottet fram att det vore värdefullt med en sammanhållen utgångspunkt från riksdagens sida, dvs. att alla utskott använder likartade bedöm-

ningskriterier för om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Trafikutskottet hänvisar vidare till att utskottet tidigare föreslagit att någon form av central stöd bör inrättas inom riksdagen för att vid behov kunna bistå utskotten vid prövningarna. Utskottets uppfattning är att denna funktion med fördel kan läggas på EU-samordningen som enligt utskottet har bättre förutsättningar än de enskilda utskotten för att anlägga ett helhetsperspektiv på kommissionens lagförslag.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet anför att utskottet inte använder sig av någon förenklad beredning vid prövning av subsidiaritetsärenden. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet prövas och bereds på samma sätt, nämligen genom en tvåstegsmetod. Det innebär att beredning och beslut sker vid olika sammanträden. Utskottet hänvisar till att man i ett tidigare yttrande till konstitutionsutskottet hösten 2011 om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ansåg att tvåstegsmetoden hade fungerat väl. Det var enligt utskottet en fördel att ett ärende behandlas vid två tillfällen eftersom det ger utskottets ledamöter mer tid att göra nödvändiga överväganden innan de fattar beslut i den aktuella frågan. För varje ärende upprättar kansliet en promemoria som innehåller en beskrivning av ärendet samt ett förslag från kansliet med en bedömning av om det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen eller inte. Om kansliet bedömer att det kan finnas problem föreslår det att man begär in en bedömning från regeringen.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet har subsidiaritetsprövat 39 förslag sedan Lissabonfördraget trädde ikraft. Under 2014 har utskottet prövat två förslag. Majoriteten av prövningarna utfördes under 2011. Utskottet framhåller i sitt yttrande att eftersom det är svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen innebär detta ett försvårande av utskottets verksamhetsplanering, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet. Det planeringsverktyg utskottet framför allt förlitar sig på när det gäller planering av subsidiaritetsärenden är kommissionens planeringsdokument. Utskottet kan emellertid konstatera att det underlag riksdagen haft att tillgå från kommissionen emellanåt visat sig vara otillförlitligt.

Under 2013 ansåg utskottet inte att något av de förslag som subsidiaritetsprövades strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet framhöll att av de nio förslag som granskades under 2013 var sju stycken ändrings- eller anpassningsförslag, av mer eller mindre teknisk karaktär, till redan gällande rättsakter.

Åtta av ärendena bereddes enligt följande rutin. Utskottets kansli upprättar en föredragningspromemoria som innehåller ett förslag från kansliet om huruvida det finns skäl eller saknas anledning för utskottet att begära in regeringens bedömning. I föredragningspromemoriorna har kansliet redogjort för

den s.k. tvåstegsmetoden för subsidiaritetsprövningar. I samtliga fall föredras ärendena muntligt i utskottet. Ett ärende redovisade kansliet endast muntligen vid det första föredragningsstillfället. Detta gjordes för tids vinnings skull. Av de nio ärenden som subsidiaritetsprövades 2013 avgjordes sex utan att regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan inhämtades. I de övriga tre fallen beslutade utskottet att inhämta regeringens bedömning.

Näringsutskottet noterar att en rutin för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning har införts centralt i Riksdagsförvaltningen.

Utskottets ställningstagande

Sveriges riksdag är ett av få parlament inom EU som prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds enligt protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har riksdagen lämnat totalt 43 motiverade yttranden, vilket innebär invändningar mot 10 procent av alla utkast till lagstiftningsakter. Detta kan inte anses särskilt anmärkningsvärt. Invändningarna avser dessutom sällan förslagen i sin helhet utan tar ofta sikte på delar av förslagen. Utskottet konstaterar att endast 2 av 443 förslag, dvs. 0,5 procent av förslagen, hittills har lett till gula kort.

Under 2013 översände riksdagen 10 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Mot bakgrund av att kommissionen i sin rapport om subsidiaritet och proportionalitet anger att riksdagen lämnat 9 motiverade yttranden, vill konstitutionsutskottet påminna om vikten av att ett motiverat yttrande bör innehålla ett tydligt formulerat ställningstagande till att ett förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Som konstitutionsutskottet tidigare har framhållit i ett yttrande till justitieutskottet kan ett klart ställningstagande få betydelse vid sammanräkningen av de avgivna motiverade yttrandena (konstitutionsutskottets protokoll 2011/12:27 § 1) och därmed få betydelse för om ett gult kort utfärdas eller inte.

Trafikutskottet har anfört att det är problematiskt att riksdagens utskott i sina bedömningar även väger in ett proportionalitetskriterium vid prövningen av subsidiaritetsprincipens tillämpning, vilket regeringen enligt utskottet inte gör. Konstitutionsutskottet vill härmed påminna om att utskottet tidigare har uttalat att det finns visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis för att *ett visst mått* av proportionalitetsbedömning kan anse ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen (bet. 2010/11:KU18). Subsidiaritetsprincipen innebär att unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet ska vidta en åtgärd endast *om och i den mån* som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva. Av orden endast ”om och i den mån” får det anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium. Fråga är alltså om ett proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen, inte om renodlade proportionalitetsbedömningar.

Av de yttranden som inkommit från övriga utskott framgår att vid subsidiaritetsprövningen utgår flera av utskotten från förslagets komplexitet och omfattning när de avgör vilka beredningsåtgärder som krävs. Om förslagen är av enklare beskaffenhet eller då det varit uppenbart att en reglering bör ske på EU-nivå har t.ex. vissa utskott avstått från att inhämta regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i det enskilda fallet. När förslagen är av t.ex. mer teknisk karaktär och inte kräver någon djupare analys förekommer även att beredning och beslut sker vid ett och samma tillfälle. Konstitutionsutskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att även om riksdagsordningen ställer krav på att samtliga utkast till lagstiftningsakter ska prövas av utskotten finns det inget som hindrar att någon form av sådan förenklad behandling används (bet. 2012/13:KU8 s. 29 f.). Det finns inga formella krav på att beredning måste ske på ett visst sätt eller vid ett visst antal sammanträden. Möjligheten för utskotten att inhämta regeringens bedömning är just en möjlighet och inte någon skyldighet.

I detta sammanhang bör dock framhållas att regeringen har en skyldighet att lämna sin bedömning om ett utskott begär det. Som konstitutionsutskottet redan vid förra uppföljningen 2013/14 kunde konstatera innebär avsaknaden av en bedömning från regeringen att ett utskott får ett sämre underlag för sin bedömning än vad riksdagsordningen förutsätter (bet. 2013/14:KU5).

Konstitutionsutskottet har i tidigare uppföljningar framhållit att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen införde rutiner för att bevaka när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet och förmedlade denna information till utskotten. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att EU-samordningen sedan våren 2014 har tagit på sig rollen att bevaka och underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag antas.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Till detta betänkande bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2013 (se bilaga 10). Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller (se bilaga 11).

För motsvarande förteckning över de utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under perioden 1 december 2009–31 december 2012 hänvisas till utskottets föregående betänkande om uppföljningen (se bet. 2013/14:KU5 s. 169 f.).

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antal

utkast till lagstiftningsakter inom respektive utskotts beredningsområde. I tabellerna redovisas antalet utkast för 2010⁴, 2011, 2012 och 2013 samt det totala antalet prövade utkast. Eftersom vissa utkast rör flera politikområden, kan det totala antalet utkast till lagstiftningsakter vara större än antalet prövade utkast.

En sammanfattning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2013 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 12.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade två (2) utkast till lagstiftningsakter under 2013. I båda fallen ansåg utskottet att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

De två (2) utkast som konstitutionsutskottet prövade rör båda ett stort antal politikområden. Kommissionens förslag till förordning om anpassning till artikel 290 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll (KOM(2013) 451) rör tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, kapital och betalningar, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, socialpolitik, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och statistik.

Kommissionens förslag till förordning om anpassning till artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll (KOM(2013) 751) berör följande politikområden: jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik, humanitärt bistånd och statistik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade konstitutionsutskottet åtta (8) utkast till lagstiftningsakter. Uppdelningen per politikområde, rättslig grund och antal utkast framgår av tabellen nedan. Utskottet har lämnat ett utlåtande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gällde kommissionens förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän uppgiftsskyddsförordning) (KOM(2012) 11, utl. 2011/12:KU25). Detta utkast rörde skydd för personuppgifter och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

⁴ Perioden omfattar de utkast som prövades under tiden den 1 december 2009–31 december 2010. Inga subsidiaritetsprövningar genomfördes dock i december 2009.

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Offentlighet	art. 15	0	1	0	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	0	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	1	0	0	1
Tullsamarbete	art. 33	0	0	0	1	1
Jordbruk och fiskeri	art. 43	0	0	0	2	2
Etableringsrätt	art. 53	0	0	0	2	2
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	0	0	2	2
Kapital och betalningar	art. 64	0	0	0	1	1
Transportpolitik	art. 91, 100	0	0	0	2	2
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	2	3
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	1
Folkhälsa	art. 168	0	0	0	2	2
Transeuropeiska nät	art. 172	0	0	0	2	2
Miljöpolitik	art. 192	0	0	0	2	2
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	0	2	2
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	0	1	1
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	0	1
Statistik	art. 338	0	0	0	2	2
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	2	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Finansutskottet

Finansutskottet prövade som nämnts 17 utkast till lagstiftningsakter under 2013, och lämnade ett utlåtande. Av sammanställningarna framgår att tio (10) av de utkast som finansutskottet prövade under 2013 innehåller förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Sex (6) utkast innehåller förslag om statistik. Ett (1) utkast rör etableringsrätt och ett (1) annat fri rörlighet för tjänster.

Ett av utkasten till lagstiftningsakter innehåller förslag som berör flera politikområden, nämligen etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Det gäller kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för upphävande av vissa direktiv (KOM(2013) 680).

Finansutskottet lämnade, som tidigare nämnts, ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2013/14:FiU13). Utlåtandet gällde kommissionens

förslag till förordning om en gemensam rekonstruktionsmekanism och rekonstruktionsfond (KOM(2013) 520). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. fråga var om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013, prövade finansutskottet 62 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att allra flest utkast (31) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. fråga var om förslag som gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 15 utkast som gäller etableringsrätt. Elva (11) utkast innehöll förslag om statistik, åtta (8) ekonomisk och monetär politik och sju (7) fri rörlighet av tjänster. Ett (1) förslag rörde straffrättsligt samarbete och ett (1) strukturfonder. Ett (1) utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen.

Finansutskottet lämnade under denna tid tolv (12) utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Tre (3) av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet och där riksdagen lämnade motiverade yttranden grundade sig på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368) och kommissionens förslag om ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371) som avgjordes under 2010, dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 453) som avgjordes under 2011.

Fyra (4) av de utkast som ledde till motiverade yttranden från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller dels kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 452) som avgjordes under 2011, dels kommissionens förslag KOM(2011) 747 och KOM(2011) 877 samt KOM(2012) 280 som avgjordes under 2012.

Två (2) av de utkast som under 2012 ledde till utlåtanden från finansutskottet lades på området för ekonomisk och monetär politik (se KOM(2011) 821 och KOM(2012) 511). Ytterligare två (2) utkast som ledde till utlåtanden under 2012 berör flera politikområden, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag KOM(2011) 895 och 896. Det utlåtande som finansutskottet lämnade under 2013 gällde, som nämnts, tillnärmning av lagstiftning.

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Etableringsrätt	art. 50, 52, 53	3	4	7	1	15
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	1	5	1	7
Straffrättsligt samarbete	art. 83	0	1	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	3	7	11	10	31
Ekonomisk och monetär Politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	0	8
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	0	1
Statistik	art. 338	1	1	3	6	11
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	0	0	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade, som nämnts, fyra (4) utkast till lagstiftningsakter under 2013, varav ett ledde till ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Av sammanställningarna framgår att tre (3) av utkasten under 2013 innehåller förslag om harmonisering av indirekta skatter och ett (1) särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade skatteutskottet 16 utkast till lagstiftningsakter. Majoriteten av utkasten (9) gällde skatter och avgifter, närmare bestämt harmonisering av indirekta skatter. Därefter följer tre (3) utkast som grundar sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Ett (1) utkast grundade sig både på artikel 33 i EUF-fördraget som rör tullsamarbetet inom EU och där EU har exklusiv befogenhet, och på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. utkastet innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Utöver detta grundade sig tre (3) utkast på artikel 349 i EUF-fördraget. Denna artikel innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU på grund av de permanenta nackdelar som påverkar dessa områdens ekonomiska och sociala situation.

Totalt lämnade skatteutskottet tre (3) utlåtanden under denna tid. Det utlåtande (utl. 2012/13:SkU33) som utskottet lämnade under 2013 om kommissionens förslag till direktiv om skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71) gällde politikområdet skatter och avgifter, närmare bestämt harmonisering av indirekta skatter. Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag. Det första utkastet som

ledde till ett motiverat yttrande gällde förslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (KOM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Det andra av de utkast som ledde till ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner (KOM(2011) 594).

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Tullsamarbetet	art. 33	0	1	0	0	1
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	art. 113	1	3	2	3	9
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	0	3
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	1	3

* Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Justitieukskottet

Av sammanställningarna framgår att av de tolv (12) utkast som justitieukskottet prövade under 2013 innehöll fyra (4) utkast förslag om gränskontroller och fyra (4) förslag om straffrättsligt samarbete. Två (2) av utkasten innehöll förslag om administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa. Ett (1) utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga utkast innehöll förslag om civilrättsligt samarbete (1), polissamarbete (1) och tillnärmning av lagstiftning gällande den inre marknaden (1).

Två (2) av utkasten till lagstiftningsakter berörde flera politikområden, nämligen administrativt samarbete och gränskontroll. Det gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett system för in- och utresa som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter för tredjelandsmedborgare som passerar EU-medlemsstaternas yttre gränser (KOM(2013) 95) och kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer (KOM(2013) 97).

Ett av de utkast som prövades under 2013 ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (se även ovan). Riksdagen biföll utskottets förslag. På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lisabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort kunde utfärdas (se ovan). Det

gäller kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (KOM(2013) 534) och förslaget rörde det straffrättsliga samarbetet.

Totalt under tiden den tiden 1 december 2009–31 december 2013 prövade justitieutskottet 44 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 20 utkast gällde straffrättsligt samarbete, tolv (12) gränskontroll och fem (5) polissamarbete. Fyra (4) utkast gällde administrativt arbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, tre (3) utkast gällde civilrättsligt samarbete, två (2) utkast innehöll förslag om asylpolitik och två (2) om invandringspolitik. Utöver detta gällde tre (3) utkast bekämpning av bedrägeri, och tre (3) utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Ytterligare två (2) lagstiftningsutkast innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. I övrigt gällde vardera ett (1) förslag skydd för personuppgifter, bekämpning av diskriminering, fri rörlighet för unionsmedborgare, folkhälsa, konsumentskydd och statistik samt administrativt samarbete.

Totalt nio (9) av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om ändring av rådets förordning om inrättande av Frontex (KOM(2010) 61) som gällde gränskontroll och administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa. Det gäller kommissionens förslag till ändrat förslag till förordning om inrättande av en byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system (KOM(2010) 93) som gällde gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polis-samarbete samt administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa.

Det gäller också kommissionens förslag till direktiv om användning av PNR-uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet (KOM(2011) 32) som gällde straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Vidare gäller detta kommissionens förslag till förordning om allmänna bestämmelser för asyl- och migrationsfonden m.m. (KOM(2011) 752) som berörde asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Det gäller också kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 753) som berörde straffrättsligt samarbete och polissamarbete.

Kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Rättigheter och medborgarskap för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 758) gällde bekämpning av diskriminering, fri rörlighet för unionsmedborgare, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd och administrativt samarbete. Kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Rättsliga frågor för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 759) som gällde civilrättsligt och straffrättsligt samarbete. Till detta kan läggas de redan nämnda förslagen KOM(2013) 95 och 97 som prövades under 2013.

Justitiekommittén lämnade totalt fem (5) utlåtanden under tiden 2009–2013 varav två (2) gällde gränskontroll, ett (1) gällde skydd av personuppgifter, ett (1) gällde bekämpning av bedrägeri och ett (1) gällde straffrättsligt samarbete.

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitiekommitténs område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	0	1
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	0	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	0	1	0	1
Administrativt samarbete (frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	2	0	0	2	4
Gränskontroll	art. 77	3	3	2	4	12
Asylpolitik	art. 78	1	0	1	0	2
Invandringspolitik	art. 79	1	0	1	0	2
Civilrättsligt samarbete	art. 81	0	1	1	1	3
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84, 85, 86	9	3	4	4	20
Polissamarbete	art. 87, 88	1	1	2	1	5
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	1	2
Folkhälsa	art. 168	0	0	1	0	1
Konsumentskydd	art. 169	0	0	1	0	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	0	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	0	3
Statistik	art. 338	0	1	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	1	0	1	3

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Civilutskottet

Civilutskottet prövade åtta (8) utkast till lagstiftningsakter under 2013. I samtliga fall ansåg utskottet att förslagen var förenliga med subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Av sammanställningarna framgår att tre (3) av utkasten gällde civilrättsligt samarbete. Lika många utkast (3) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. utkasten innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Övriga lagstiftningsutkast innehöll förslag om fri rörlighet för unionsmedborgare (1), etableringsrätt (1), ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden (1) och transportpolitik (1).

Två (2) av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om främjande av medborgares och företags fria rörlighet genom förenkling av godtagandet av vissa officiella handlingar i Europeiska unionen och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 (KOM(2013) 228) som gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller vidare kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (KOM(2013) 554) som gällde ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och civilrättsligt samarbete.

Totalt prövade civilutskottet 24 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2013. Av sammanställningarna framgår att av de utkast som prövades av civilutskottet gällde åtta (8) utkast förslag om civilrättsligt samarbete, och lika många (8) innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer fyra (4) utkast som innehåller förslag om etableringsrätt. Två (2) av utkasten grundade sig på artikel 67 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), transportpolitik (1), socialpolitik (1) och konsumentskydd (1), och ett (1) grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Totalt tre (3) utkast berörde flera politikområden. Utöver de två utkast som redan nämnts och som prövades under 2013 (se ovan) berörde kommissionens förslag till förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (KOM(2010) 748) både ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och civilrättsligt samarbete. Detta utkast prövades under 2011.

Under tiden 2009–2013 lämnade civilutskottet tre (3) utlåtanden som ledde till två (2) motiverade yttranden från riksdagen. Det första utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i civilutskottet under 2011 (utl. 2011/12:CU11). Minoriteten begärde att ett utlåtande skulle avges i fråga om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (KOM(2011) 635). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. fråga var om tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll dock utskottsmajoritetens förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna, och riksdagen lämnade således inte något motiverat yttrande över detta förslag. Det andra utlåtandet som lämnades under 2012 (utl. 2011/12:CU21) behandlade två utkast till lagstiftningsakter. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (KOM(2011) 778) och kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse (KOM(2011) 779). Dessa förslag gällde politikområdena etableringsrätt och tillnärmning av lagstiftning. Det tredje utlåtandet (utl. 2012/13:CU14) lämnades under 2012. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke

verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (KOM(2012) 614) och berörde området socialpolitik.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	0	0	1	1
Etableringsrätt	art. 50	0	2	1	1	4
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67	0	1	0	1	2
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	4	0	3	8
Transportpolitik	art. 100	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	2	3	3	8
Socialpolitik	art. 157	0	0	1	0	1
Konsumentskydd	art. 169	0	1	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade två (2) utkast till lagstiftningsakter under 2013, och ansåg i båda fallen att förslagen var förenliga med subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Av sammanställningarna framgår att det ena (1) av dessa utkast gällde utvecklingssamarbete och det andra (1) ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade utrikesutskottet 19 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (12) gällde samarbete med tredjeländer: ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete, utvecklingssamarbete (9) och humanitärt bistånd (1). Övriga förslag gällde konsuleriskt skydd för unionsmedborgare i ett tredjeland (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) och gemensam handelspolitik (1). Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden.

Fem (5) av utkasten som prövades under 2012 berörde flera politikområden. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt grannskapsinstrument (KOM(2011) 839), kommissionens förslag till förordning om fastställande av gemensamma bestämmelser och förfaranden för genomförandet av Europeiska unionens instrument för yttre åtgärder (KOM(2011) 842), kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer (KOM(2011) 843),

kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen (KOM(2011) 844) och kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett stabilitetsinstrument (KOM(2011) 845). Dessa utkast innehöll förslag om utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer (KOM(2011) 843) innehöll dessutom förslag om en gemensam handelspolitik.

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	art. 23	0	0	1	0	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	0	0	1	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	1	0	1
Utvecklingssamarbete	art. 209, 210	1	0	7	1	9
Ekonomisk, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	3	7	1	12
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Försvarsutskottet

Av sammanställningarna framgår att av de två (2) utkast till lagstiftningsakter som försvarsutskottet prövade under 2013 berörde ett (1) utkast flera politikområden. Det gällde kommissionens förslag till förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond (KOM(2013) 522) som både innehöll förslag om strukturfonder och om ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ett annat utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. I fråga om detta utkast lämnade försvarsutskottet, som nämnts, ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:FöU11). Riksdagen biföll utskottets förslag.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade försvarsutskottet nio (9) utkast, varav ett under 2013 resulterade i ett utlåtande (se ovan). Fem (5) av utkasten gällde tillnärmning av lagstiftning inom den inre marknaden. Två (2) utkast innehöll förslag om miljöpolitik. Övriga utkast gällde strukturfonder (1), civilskydd (1) och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1). Ett (1) av utkasten berörde, som nämnts, flera politikområden.

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	3	0	1	5
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	0	0	1	1
Miljöpolitik	art. 192	0	2	0	0	2
Civilskydd	art. 196	0	0	1	0	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje-länder	art. 212	0	0	0	1	1

* Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade två (2) utkast till lagstiftningsakter under 2013. Utskottet ansåg i båda fallen att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet. Av sammanställningarna framgår att det ena utkastet gällde gränskontroll och det andra invandringspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade socialförsäkringsutskottet 14 utkast till lagstiftningsakter. De flesta (7) utkasten gällde politikområdet gränskontroll. Fem (5) av utkasten gällde invandringspolitik, tre (3) utkast gällde asylpolitik och ett (1) gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). Socialförsäkringsutskottet lämnade inga utlåtanden under denna tid.

Två (2) av utkasten som prövades under 2012 berörde både asylpolitik och invandringspolitik. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden (KOM(2011) 751). Det gällde också kommissionens förslag till beslut om ändring av beslut nr 573/2007/EG, beslut nr 575/2007/EG och rådets beslut 2007/435/EG för att öka medfinansierings-satsen för Europeiska flyktingfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare m.m. (KOM(2012) 526).

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	art. 48	0	1	0	0	1
Gränskontroll	art. 77	2	2	2	1	7
Asylpolitik	art. 78	1	0	2	0	3
Invandringspolitik	art. 79	2	0	2	1	5

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialutskottet

Av sammanställningarna framgår att av de fyra (4) utkast till lagstiftningsakter som socialutskottet prövade under 2013 grundade sig alla fyra (4) på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett (1) av utkasten berörde ytterligare ett politikområde, nämligen folkhälsa. Det var kommissionens förslag till förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel (KOM(2013) 472).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade socialutskottet 17 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (13) gällde tillnärmning av lagstiftning. Därutöver följer tio (10) utkast som gällde folkhälsa. Övriga utkast gällde socialpolitik (1) och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder) (1).

Ätta (8) av de 17 utkasten berörde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Det gällde, förutom det tidigare nämnda utkastet som prövades under 2013, följande förslag från kommissionen som prövades under 2012:

- ändrat förslag till direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel (KOM(2012) 48)
- ändrat förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (KOM(2012) 49)
- förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 51)
- förslag till direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 52)
- förslag till förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel och om upphävande av direktiv 2001/20/EG (KOM(2012) 369)
- förslag till förordning om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (KOM(2012) 541)

- förslag till förordning om medicintekniska produkter m.m. (KOM(2012) 542).

Socialutskottet har lämnat tre (3) utlåtanden under tiden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Ett av de utkast som ledde till att socialutskottet under 2012 lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande var det nämnda utkastet KOM(2012) 49, som berörde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning (utl. 2011/12:SoU18). Det andra utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (KOM(2012) 617) och berörde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder) (utl. 2012/13:SoU8). Det tredje utlåtandet som lämnades under 2013 gällde ett utkast till revideringar av tobaksproduktsdirektivet (se ovan) och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (utl. 2012/13:SoU17).

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	9	4	13
Socialpolitik	art. 153	1	0	0	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	8	1	10
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	0	1	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade ett (1) utkast under 2013. Utskottet ansåg att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet. Utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade kulturutskottet fem (5) utkast. Inget av utkasten ledde till något utlåtande.

Av sammanställningarna framgår att tre (3) av utkasten gällde området kultur, varav ett (1) dessutom gällde utbildning och industripolitik. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa (KOM(2011) 785). Ett (1) annat utkast grundar sig på flexibilitetsklausulen, och ytterligare ett (1) grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget.

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	0	1	1
Utbildning m.m.	art. 166	0	0	1	0	1
Kulturpolitik	art. 167	1	0	2	0	3
Industripolitik	art. 173	0	0	1	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	0	1

*Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade sex (6) utkast till lagstiftningsakter under 2013. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet. Av sammanställningarna framgår att fyra (4) utkast gällde forskning och teknisk utveckling och två (2) rymdpolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade utbildningsutskottet 13 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (7) gällde forskning och teknisk utveckling. Fyra (4) utkast gällde industripolitik och två (2) utkast gällde rymdpolitik. Övriga förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), förslag om tillnärmning av lagstiftning (1) och utbildning (1).

Tre (3) av utkasten berörde flera politikområden. Under 2012 prövade utskottet ett förslag till förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation 2014–2020 (KOM(2011) 809). Det berörde områdena industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Under 2012 prövade utskottet även ett förslag till direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (KOM(2011) 883). Det utkastet berörde fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster samt innehöll även förslag om tillnärmning av lagstiftning. Under 2011 prövade utskottet ett förslag till förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation 2014–2020 (KOM(2011) 810). Det berörde politikområdena industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Utbildningsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 46	0	0	1	0	1
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	0	1
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	0	1
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	1	0	1
Industripolitik	art. 173	0	3	1	0	4
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 185, 188	0	2	1	4	7
Rymdpolitik	art. 189	0	0	0	2	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Trafikutskottet

Av trafikutskottets 27 prövade utkast till lagstiftningsakter under 2013, lämnade utskottet fyra (4) utlåtanden. I ett (1) av utlåtandena behandlade utskottet, som nämnts, fem (5) utkast.

Av sammanställningarna framgår att en majoritet av ärendena (17) gällde transportpolitik. Fyra (4) av utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tre (3) av utkasten gällde transeuropeiska nät och två (2) gällde statistik. Övriga utkast gällde statligt stöd (1), socialpolitik (1) och miljöpolitik (1).

Två (2) av utkasten som prövades under 2013 gällde flera politikområden. Det första utkastet var kommissionens förslag till förordning om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning (KOM(2013) 26). Det utkastet gällde både transportpolitik och statligt stöd. Det andra utkastet var kommissionens förslag till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (KOM(2013) 30). Det utkastet gällde transportpolitik och transeuropeiska nät. Trafikutskottet lämnade ett utlåtande (utl. 2012/13:TU13) om detta utkast tillsammans med fyra andra utkast i det fjärde järnvägspaketet.

Totalt prövade trafikutskottet 62 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2013. Av sammanställningarna framgår att majoriteten (32) av utkasten gäller transportpolitik. Därefter följer 15 utkast som grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, nio (9) utkast som gäller transeuropeiska nät, fyra (4) utkast som gäller statistik, tre (3) som gäller miljöpolitik och två (2) utkast som gäller industripolitik. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1), gränskontroll (1), statligt

stöd (1), socialpolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), energipolitik (1) och turism (1).

Två (2) av utkasten som prövades under 2010 respektive 2011 berörde flera politikområden. Det gäller för det första ett utkast som prövades under 2010, nämligen förslaget till förordning om inrättande av ett program för att stödja den fortsatta utvecklingen av en integrerad havspolitik (KOM(2010) 494). För detta utkast angavs följande politikområden som rättslig grund: jordbruk och fiskeri, administrativt samarbete, gränskontroll, transportpolitik, industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, forskning och teknisk utveckling, miljö, energipolitik samt turism. Det gäller för det andra förslaget till förordning om ändring av beslut om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät, transportområdet och energiområdet (KOM(2011) 659). Detta utkast prövades av trafikutskottet under 2011 och gällde transeuropeiska nät och industripolitik.

Som redan nämnts berörde två (2) av utkasten som prövades av utskottet under 2013 flera politikområden, vilket innebär att totalt fyra (4) utkast sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har berört flera politikområden.

Trafikutskottet lämnade totalt fem (5) utlåtanden under tiden 2009–2013. Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde förslaget till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG (KOM(2012) 380, utl. 2012/13:TU3). Det utkastet gällde transportpolitik. Utskottet lämnade fyra (4) utlåtanden under 2013 (se även ovan). De fem (5) utkasten om förslagen i det fjärde järnvägspaketet som behandlades i utlåtande 2012/13:TU13 gällde transportpolitik och transeuropeiska nät. Kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget (utl. 2012/13:TU20). Även kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (KOM(2013) 627) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget (utl. 2013/14:TU5). Kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (KOM(2013) 296) gällde transportpolitik (utl. 2012/13:TU21).

Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	0	1
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	1	0	0	0	1
Gränskontroll	art. 77	1	0	0	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	8	17	32
Statligt stöd	art. 109	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	2	4	4	15
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	1
Transeuropeiska nät	art. 170, 171, 172	1	3	2	3	9
Industripolitik	art. 173	1	1	0	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	0	1
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	1	0	0	0	1
Miljöpolitik	art. 192	1	1	0	1	3
Energipolitik	art. 194	1	0	0	0	1
Turism	art. 195	1	0	0	0	1
Statistik	art. 338	2	0	0	2	4

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Miljö- och jordbruksutskottet

Av sammanställningarna framgår att av de 21 utkast till lagstiftningsakter som miljö- och jordbruksutskottets prövade under 2013 gällde en majoritet (14) av utkasten politikområdet jordbruk och fiskeri, och sju (7) utkast gällde miljöpolitik. Fem (5) utkast gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och lika många (5) gällde folkhälsa. Vardera två (2) utkast gällde transportpolitik och energipolitik. Övriga utkast gällde socialpolitik (1), industripolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), turism (1) och statistik (1).

Sju (7) av utkasten berörde flera politikområden. Kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133) gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik. Utskottet lämnade ett utlåtande om detta förslag. Kommissionens förslag till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (KOM(2013) 245) gällde jordbruk och fis-

keri, transportpolitik, industripolitik, strukturfonder, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik energipolitik och turism. Kommissionens förslag till förordning om djurhälsa (KOM(2013) 260) och förslag till förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen m.m. (KOM(2013) 265) gällde båda jordbruk och fiskeri samt tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och folkhälsa. Kommissionens förslag till förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial m.m. (KOM(2013) 327) och förslag till förordning om ändring av vissa förordningar på områdena fiskeri och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen (KOM(2013) 417) gällde båda jordbruk och fiskeri och folkhälsa. Till sist gällde kommissionens förslag till direktiv om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till EU (KOM(2013) 418) jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, socialpolitik, folkhälsa och miljöpolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade miljö- och jordbruksutskottet 95 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör drygt 21 procent av alla prövade utkast i riksdagen under denna period. Mer än 64 procent av utkasten (61 av 95) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 25 utkast som gällde miljöpolitik och 15 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Sju (7) utkast gällde folkhälsa. Vardera tre (3) utkast gällde transportpolitik, energipolitik och statistik. Två (2) utkast gällde strukturfonder, ytterligare två (2) forskning och teknisk utveckling och lika många (2) turism. Övriga utkast gällde etableringsrätt (1), tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter (1), socialpolitik (1), industripolitik (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) och gemensam handelspolitik (1).

Totalt 16 utkast berörde flera politikområden. Utöver de sju (7) som prövades av utskottet under 2013 och som redan nämnts berörde nio (9) utkast under tiden 2009–2012 flera politikområden.

Fyra (4) av utkasten som prövades under 2012 berörde flera politikområden. Det gäller förslaget till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (KOM(2011) 804) som gäller följande områden: jordbruk- och fiskeri, etableringsrätt, transportpolitik, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik samt turism. Det gäller också förslaget till förordning om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte (KOM(2012) 89) som gäller jordbruk och fiskeri samt folkhälsa. Det gäller även förslaget till förordning om ändring av direktiven vad gäller de befogenheter som ska tilldelas kommissionen (KOM(2012) 150) som gäller jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller även förslaget till ändring av direktiv om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (KOM(2012) 595) som gäller miljöpolitik och tillnärmning av lagstiftning.

Under 2011 berörde fem (5) utkast flera politikområden. Det gäller ett (1) utkast som gällde jordbruk och fiskeri samt tillnärmning av lagstiftning vad avser immateriella rättigheter, nämligen förslaget till förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter (KOM(2010) 733). Förslaget till förordning om export och import av farliga kemikalier (KOM(2011) 245) gällde såväl miljöpolitik som gemensam handelspolitik. Vidare gällde förslaget till förordning om definition, beskrivning, presentation och märkning av samt skydd av geografiska beteckningar för aromatiserade vinprodukter (KOM(2011) 530) jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning. Ytterligare ett förslag till förordning om ändring av en förordning vad gäller elektronisk identifiering av nötkreatur och avskaffande av bestämmelserna om frivillig märkning av nötkött (KOM(2011) 525) gällde förslag inom jordbruk och fiskeri och folkhälsa. Slutligen gällde det ändrade förslaget till förordning om ändring av vissa förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634) områdena jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Det sistnämnda utkastet resulterade även i ett utlåtande från miljö- och jordbruksutskottet (utl. 2011/12:MJU8). Riksdagen biföll utskottets förslag till motiverat yttrande.

Totalt under tiden 2009–2013 lämnade utskottet fem (5) utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Tre (3) av dessa utlåtanden gällde utkast på området jordbruk och fiskeri, varav ett (1) utkast även gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande (utl. 2010/11:MJU21) om förslaget till förordning om en samlad marknadsordning (KOM(2010) 799). I det aktuella förslaget hade ett tidigare förslag till ändring rörande livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen inarbetats (KOM(2010) 486). Utskottet lämnade ett utlåtande om det förslaget i november 2010 (utl. 2010/11:MJU7). Utskottet lämnade även, som nämnts, ett utlåtande (utl. 2011/12:MJU8) i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634). Förslaget ersatte det tidigare nämnda förslaget (KOM(2010) 486).

MJU lämnade ett fjärde utlåtande (utl. 2012/13:MJU6) under 2012 som gällde miljöpolitik. Det var förslaget till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (KOM(2012) 576). Det femte utlåtandet (se ovan) lämnades under 2013 och gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik (utl. 2012/13:MJU20).

Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	11	24	12	14	61
Etableringsrätt	art. 53, 55	0	0	1	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	0	0	1	2	3
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	3	2	5	15
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	0	1	0	0	1
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	1	5	7
Industripolitik	art. 173	0	0	0	1	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	1	0	1	2
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	0	0	1	1	2
Miljöpolitik	art. 192	0	2	16	7	25
Energipolitik	art. 194	0	0	1	2	3
Turism	art. 195	0	0	1	1	2
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	0	0	1
Statistik	art. 338	1	0	1	1	3

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade nio (9) utkast till lagstiftningsakter under 2013. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Av sammanställningarna framgår att av utkasten gällde tre (3) utkast tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och lika många (3) utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter (1) och energipolitik (1) samt konkurrensregler (1) och gemensam handelspolitik (1).

Två (2) utkast berörde flera politikområden. Det var för det första kommissionens förslag till förordning om systemet för handeln med vissa varor som framställs genom bearbetning av jordbruksprodukter (KOM(2013) 106) som gällde jordbruk och fiskeri och gemensam handelspolitik. Det var för det andra kommissionens förslag till direktiv om vissa regler som styr skadeståndstalan

enligt nationell lagstiftning för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser (KOM(2013) 404) som gällde konkurrensregler och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade näringsutskottet 39 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att flest utkast (12) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer elva (11) utkast som gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och sex (6) utkast som gällde energipolitik. Fem (5) utkast gällde tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Två (2) utkast vardera gällde jordbruk och fiskeri, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Ytterligare två (2) utkast gällde särskilda åtgärder till förmån för de s.k. yttersta randområdena. Övriga utkast gällde transeuropeiska nät (1), industripolitik (1), turism (1), utvecklingssamarbete (1), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1), inhämtande av information (1) och statistik (1) samt konkurrensregler (1) och gemensam handelspolitik (1).

Totalt nio (9) utkast berörde flera politikområden. Utöver de två (2) redan nämnda utkasten som utskottet prövade under 2013 handlar det om följande utkast:

- kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (KOM(2012) 372) som gällde etableringsrätt och fri rörlighet av tjänster
- kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) (KOM (2011) 834) som gällde industripolitik och turism
- kommissionens förslag till direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (KOM(2010) 179) som gällde jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden samt inhämtande av information
- kommissionens förslag till förordning om att tilldela Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och formgivning) vissa uppgifter i samband med skyddet av immateriella äganderätter (KOM(2011) 288) som grundade sig både på artikel 114 och artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och immateriella rättigheter
- kommissionens förslag till direktiv om viss tillåten användning av anonyma verk (KOM(2011) 289) som gällde etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden
- kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS) m.m.

(KOM(2011) 610) som gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, utvecklingssamarbete samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer

- kommissionens förslag till förordning om särskilda bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden och målet Investering för tillväxt och sysselsättning (KOM(2011) 614) som gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena.

Totalt lämnade näringsutskottet fyra (4) utlåtanden under 2009–2012, varav tre (3) ledde till motiverade yttranden från riksdagen. Det gäller kommissionens förslag KOM(2011) 370 som gällde energipolitik (utl. 2011/12:NU8). Även de nämnda förslagen KOM(2011) 834 och KOM(2012) 372 ledde till motiverade yttranden från riksdagen (utl. 2011/12:NU17 och utl. 2012/13:NU5).

Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	1	2
Etableringsrätt	art. 49, 50, 53	0	1	1	0	2
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	1	1	0	2
Konkurrensregler	art. 103	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	8	0	3	12
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	1	3	0	1	5
Transeuropeiska nät	art. 172	0	1	0	0	1
Industripolitik	art. 173	0	0	1	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	art. 175, 177, 178	0	8	0	3	11
Energi politik	art. 194	1	3	1	1	6
Turism	art. 195	0	0	1	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	0	1	1
Utvecklingssamarbete	art. 209	0	1	0	0	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje-länder	art. 212	0	1	0	0	1
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	0	1
Statistik	art. 338	1	0	0	0	1
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade sex (6) utkast till lagstiftningsakter under 2013. Ingen av dessa prövningar ledde till något utlåtande. Av sammanställningarna framgår att vardera ett (1) utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik, Europeiska socialfonden samt ekonomisk social och territoriell sammanhållning. Ytterligare ett (1) grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen.

Två (2) av de utkast som arbetsmarknadsutskottet prövade under 2013 saknade uppgift om rättslig grund. Det gäller för det första kommissionens förslag till ändring av kommissionens förslag (KOM(2011) 607) till förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006 (KOM(2013) 145). Det gäller för det andra kommissionens förslag till ändring av kommissionens förslag (KOM(2012) 496)⁵ till förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden som omfattas av den gemensamma strategiska ramen, om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (KOM(2013) 146).

Arbetsmarknadsutskottet beslutade att begära in regeringens bedömning av subsidiaritetsfrågan i fråga om dessa förslag. I regeringens faktapromemoria (2012/13:FPM87) och i kanslipromemorior upprättade vid utskottet hänvisas till att kommissionen tidigare anfört att den rättsliga grunden för förordningen om Europeiska socialfonden är artikel 164 i EUF-fördraget, dvs. politikområdet Europeiska socialfonden, och för förordningen om gemensamma bestämmelser för de europeiska struktur- och investeringsfonderna artikel 177 i EUF-fördraget, dvs. ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. I tabellen nedan har dessa respektive rättsliga grunder räknats med.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade arbetsmarknadsutskottet 16 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att fyra (4) utkast gällde socialpolitik och lika många (4) utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Tre (3) utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare. Vardera två (2) utkast gällde sysselsättning och Europeiska socialfonden. Ytterligare två (2) utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), etableringsrätt (1) och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (1).

Två (2) av utkasten som prövades under 2011 berörde flera politikområden. Det gäller för det första kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020) (KOM(2011) 608). Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Det gäller för det andra förslaget till

⁵ Det tidigare förslaget KOM(2012) 496 översändes inte av kommissionen för subsidiaritetsprövning. Ansvarigt utskott för detta utkast var näringsutskottet.

förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation (KOM(2011) 609). Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Arbetsmarknadsutskottet lämnade utlåtanden över båda dessa utkast (utl. 2011/12:AU3 och utl. 2011/12:AU4). Riksdagen biföll utskottets förslag, och motiverade yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:54 och rskr. 2011/12:55).

Under 2012 lämnade utskottet även ett utlåtande om förslaget till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (KOM(2012) 130) den s.k. Monti II-förordningen (se utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Som redan tidigare nämnts utfärdades för första gången ett gult kort med anledning av detta förslag, och kommissionen drog tillbaka sitt förslag. Totalt har således arbetsmarknadsutskottet lämnat tre (3) utlåtanden.

Tabell 19 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	0	1	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	0	1	3
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	0	1
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1	2
Socialpolitik	art. 153	0	2	1	1	4
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175, 177	0	3	0	1	4
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	1	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Yttranden från andra utskott

Konstitutionsutskottet har gett övriga utskott tillfälle att ge en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande. Utskottet bad även om en bedömning av i vilken utsträckning utrym-

met för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsutkast från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Finansutskottets yttrande

I sitt yttrande anför finansutskottet att det subsidiaritetsprövade något färre lagstiftningsakter under 2013 än under 2012, närmare bestämt 17 mot 21. För endast 1 av de utkast som utskottet prövade under 2013 lämnade utskottet förslag om att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande, vilket är en kraftig minskning jämfört med 2012 då utskottet lämnade förslag till 7 motiverade yttranden. Under åren 2010 och 2011 föreslog utskottet 2 motiverade yttranden varje år och prövade 13 respektive 11 lagstiftningsutkast.

Utskottet redogör i sitt yttrande för vilka av förslagen under 2013 som ledde till lagstiftning. Det är enligt utskottet svårt att bedöma hur de olika förslagen påverkat utrymmet för nationella åtgärder eftersom flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning. Utskottet konstaterar dock att det sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet och för att förstärka den ekonomiska styrningen. Ett flertal av förslagen inom politikområdet tillnärmning av lagstiftning rör finansmarknaderna. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner.

Det förslag som utskottet lämnade ett förslag till ett motiverat yttrande om under 2013 har antagits. Det gäller ett förslag till en förordning om en gemensam rekonstruktionsmekanism och rekonstruktionsfond. Utskottet fann i sitt utlåtande (2013/14:FiU13) att förslaget var mycket komplext och vittgående. Utskottet ansåg att det var svårt att på den korta tid som stod till buds avgöra om förslaget var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Vissa delar av förslaget bedömde man dock kunde strida mot båda principerna. Det var dessutom osäkert om förslaget var förenligt med fördraget. Utskottet ansåg att förslaget innebar en betydande koncentration av makt till EU:s institutioner och myndigheter. EU-organens makt och inflytande skulle bli oproportionerligt stora.

Förordningen har numera antagits. Det finns vissa skillnader i förhållande till förslaget. Bland annat ska inte längre kommissionen utse någon ledamot i resolutionsnämnden. Enligt förordningen inrättas en centraliserad resolutionsbefogenhet som anförtros den gemensamma resolutionsnämnden. Det ska även inrättas en gemensam resolutionsfond.

En observation som utskottet gjort även tidigare är att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten

att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

Finansutskottet framhåller vidare att det förekommer att förhandlingarna inom EU påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av en rättsakt löpt ut. Det kan även i vissa fall bli nödvändigt för utskottet att ha överläggningar om det sakliga innehållet i ett förslag innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet anser liksom tidigare att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningarna inte kan genomföras innan eller åtminstone i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

I sammanhanget nämner utskottet ett förslag till ändring av förordning när det gäller övergången till EU-omfattande betalningar och autogireringar (KOM(2013) 937) som utskottet subsidiaritetsprövade den 20 februari 2014. Åttaveckorsfristen för subsidiaritetsprövningen gick ut den 10 mars 2014. Förordningen beslutades dock redan den 26 februari 2014 och skulle tillämpas med retroaktiv verkan fr.o.m. den 31 januari 2014. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. I lagstiftningsärendet pekade kommissionen på det undantag för brådskande fall som finns i artikel 4 i protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen och uppmanade Europaparlamentet och rådet att ge förslaget högsta prioritet. Enligt artikel 4 i protokollet ska en tidsfrist på åtta veckor iakttas mellan den dag då ett utkast till lagstiftningsakt görs tillgängligt för de nationella parlamenten på unionens officiella språk och den dag då utkastet förs upp på rådets preliminära dagordning för antagande av detta eller för antagande av en ståndpunkt inom ramen för ett lagstiftningsförfarande. I brådskande fall kan dock undantag enligt artikel 4 göras, varvid skälen ska anges i rådets akt eller ståndpunkt.

Finansutskottet anser att det i kommande uppföljningar kan finnas skäl för konstitutionsutskottet att kartlägga om kommissionen vid andra tillfällen pekat på möjligheten till undantag från tidsfristen i artikel 4 och om detta i så fall har påverkat subsidiaritetsprövningarna.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet framhåller i sitt yttrande att utskottets beredningsområden har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område är dock förhållandevis lågt. Den prövning som under 2013 ledde till ett utlåtande avser direktivet om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). Förslaget gällde ett fördjupat samarbete mellan vissa av EU:s medlemsstater. Regeringen ansåg inte att Sverige skulle delta i samarbetet.

Utskottets majoritet ansåg att förslagets anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet var problematiskt. Ut-

skottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Det har ännu inte fattats något beslut inom EU om ett fördjupat samarbete inom området för en skatt på finansiella transaktioner. Det kan dock noteras att det förslag som nu diskuteras har ett mer begränsat tillämpningsområde än det första förslaget. Förhandlingarna inom EU om en gemensam bolagsskattbas har inte heller slutförts.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet genomförde under 2013 tolv subsidiaritetsprövningar. En av dessa resulterade i att utskottet lämnade ett prövningsutlåtande. Av de tolv utkast som justitieutskottet prövade under 2013 innehöll fyra utkast förslag om gränskontroller och fyra förslag om straffrättsligt samarbete. Två av utkasten innehöll förslag om administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa. Ett utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga utkast innehöll förslag om civilrättsligt samarbete, polissamarbete och tillnärmning av lagstiftning gällande den inre marknaden.

Justitieutskottet anför i sitt yttrande att det samarbete som efter Lissabonfördragets ikraftträdande sker på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Som utskottet påpekat i tidigare yttranden är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete på området och på så sätt nå målet för samarbetet, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. Emellertid kan det konstateras att ett omfattande lagstiftningsarbete har skett på området, vilket har medfört en betydande kompetensöverföring till EU och motsvarande inskränkning av den nationella kompetensen. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans, vilken kan vara svår att överblicka vid subsidiaritetsprövningar av enskilda förslag.

Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. Rättsliga frågor, och i synnerhet straffrättsliga frågor, återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsstaterna. Dessa frågor utgör en central del för varje stats funktion och legitimitet och är därför av särskild betydelse för medlemsstaterna. Utskottet anser att i synnerhet straffrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde.

De rättsliga frågornas särskilda karaktär innebär även att det är viktigt att utvecklingen på området är förankrad hos medlemsstaterna. Utskottet anser att det är av stor betydelse att respekten för medlemsstaternas olika rättsliga system och traditioner bevaras och att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna respekteras. Sådana avvägningar är i många fall svåra att göra, och det

är därför viktigt att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete beaktar medlemsstaternas synpunkter i dessa hänseenden. Detta gäller inte minst det fortsatta lagstiftningsarbetet med kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet med tanke på att förslaget uppnådde gränsen för gult kort.

Generellt anser utskottet att man när ny lagstiftning förbereds bör lägga större vikt vid att analysera den gällande lagstiftningen. Avsikten bör vara att förstärka den befintliga lagstiftningen när detta är möjligt. Medlemsstaternas bristande genomförande av EU-bestämmelser ska inte vara ett skäl för kommissionen att lägga fram förslag till ytterligare lagstiftning, som i sig bidrar till ytterligare överstatlighet.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD). I den avvikande meningen ifrågasätts om den kompetensöverföring som numera sker är så nödvändig som utskottets majoritet framhåller för att nå ett effektivt samarbete.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet prövade 14 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2013. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, invandringspolitik och asylpolitik. Ett förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). I samtliga fall gjorde utskottet bedömningen att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet anför i sitt yttrande att Lissabonfördraget gav nya befogenheter åt europeiska institutioner att vidta åtgärder som syftar till att upprätta en gemensam förvaltning av EU:s yttre gränser och skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem. Genom Lissabonfördraget etablerades även regler, förhållanden och rättigheter när det gäller invandring. Lissabonfördraget delar in området med frihet, säkerhet och rättvisa i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett. Utskottet konstaterar att detta område till sin karaktär har en starkt gränsöverskridande dimension och att detta gör det nödvändigt med ett effektivt samarbete på Europainivå. Utskottet framhåller att det inte vid något tillfälle funnit skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

Utskottet anser dock att det är svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på dessa politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Under 2013 prövade utskottet två utkast till lagstiftningsakter. Ett gällde ett förslag till direktiv om inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare för bl.a. studier och forskning, där två direktiv slogs ihop för att förtydliga och främja rättigheter och villkor. Det andra gällde ett förslag till beslut om förenklad ordning för personkontroller vid yttre gränser med krav på tillämpande av gemensamma Schengenregler. Beslutet kom att omfatta Kroatien, Cypern, Bulgarien och Rumänien.

Enligt utskottets bedömning kan ett genomförande av dessa två förslag inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen i sig inneburit en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna, utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet kan emellertid konstatera att vad gäller politikområdet invandring har en rad rättsakter antagits och harmoniseringen ökat. En successiv förskjutning av kompetens till EU skulle därmed kunna anses ha skett.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför i sitt yttrande att utskottet totalt under åren 2012–2013 prövade 15 utkast till lagstiftningsakter. 8 av utkasterna berörde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning (artiklarna 114 och 168 i EUF-fördraget). Därutöver innehöll 4 utkast förslag på området tillnärmning av lagstiftning och 2 utkast förslag på området folkhälsa. 1 utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Socialutskottet konstaterar att flest subsidiaritetsprövningar rörde områdena tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa under 2012–2013.

Av socialutskottets yttrande framgår att ett reviderat tobaksdirektiv antogs våren 2014. Socialutskottet framhåller att Sverige i anslutning till att rådet antog det reviderade tobaksproduktdirektivet i mars 2014 framförde att omfattningen av hälsovarningarna kunde strida mot svenska grundlagar. Vidare att det var osäkert om och hur Sverige kunde genomföra direktivet i fråga om hälsovarningarnas storlek. Sverige framförde även att delar av regleringen av e-cigarett kunde vara problematiska i grundlagshänseende. Direktivet ska vara genomfört senast den 20 maj 2016, och en särskild utredare ska lämna förslag till nationellt genomförande av direktivet.

Av yttrandet framgår också att en förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel antogs i maj 2014. Förordningen träder i kraft i juli 2015. Avsikten bakom det införda direktivet om avgifter till Europeiska läkemedelsmyndigheten (Ema) för säkerhetsövervakning av humanläkemedel är enligt socialutskottet att gynna den inre marknadens funktion när det gäller läkemedel. Direktivet gäller avgifter som ska betalas av läkemedelsbolagen till Ema; avgifterna är inte avsedda att täcka de behöriga nationella myndigheternas säkerhetsövervakning på nationell nivå. Direktivet har därigenom ingen effekt på svenska regler.

I fråga om övriga lagstiftningsförslag har dessa ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå eftersom det har gått för kort tid sedan ärendena behandlades. Utskottet kan därmed inte göra någon bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på de olika politikområdena har minskat till följd av förslagen.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet framför i sitt yttrande att utskottet hittills har behandlat ett relativt begränsat antal subsidiaritetsärenden (totalt 13 utkast till lagstiftningsakter) och att utskottet inte i något fall avgett något utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Under 2013 har 6 utkast till lagstiftningsakter behandlats av utskottet. Uppdelat på politikområden i enlighet EUF-fördraget gällde 4 utkast forskning och teknisk utveckling och 2 rymdpolitik. För 2012 fördelade sig de 3 utkasten med vardera 1 utkast på sju olika politikområden (fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning, utbildning m.m., industripolitik, forskning och teknisk utveckling). Det betyder att vissa utkast berörde flera politikområden.

Vid en samlad bedömning av de olika förslag som subsidiaritetsprövades av utbildningsutskottet under 2013 jämfört med 2012 kan konstateras att antalet utkast som prövades fördubblades. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013 jämfört med 2012 innebar en minskning med 2 förslag från 125 till 123 utkast. Utbildningsutskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar har således i princip fördubblats, men andelen är alltså liten.

Utskottet kan mot bakgrund av sina relativt begränsade erfarenheter av subsidiaritetsärenden och av att dessa få ärenden är fördelade på ett relativt stort antal politikområden inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas. Utskottet pekar i detta sammanhang liksom i förra årets yttrande på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakterna inleds. I annat fall finns risken att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar minskar.

Utbildningsutskottet framhåller att inom politikområdet forskning och teknisk utveckling har EU befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter. Under 2013 prövade utskottet fyra utkast till lagstiftningsakter inom ramen för EU:s åttonde ramprogram för forskning och innovation (Horisont 2020). Utskottets uppfattning är att Horisont 2020 är ett väl etablerat program som är ett viktigt komplement till motsvarande nationella insatser.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anför i fråga om det samlade utfallet att dess beredningsområde i stor utsträckning påverkas av utvecklingen i omvärlden, både i fråga om transporter, kommunikationer och elektronisk kommunikation. Viktiga delar av regelverken på dessa områden har sedan länge lagts fast i olika internationella forum. Det rättsliga regelverket inom EU har mot denna bakgrund tillerkänt unionen en betydande beslutskapacitet inom transportområdet, vilket till stora delar gäller även för sektorn för elektronisk kommunikation, it och post.

Utskottet har tidigare framhållit det viktiga i att beslut så ofta det går ska fattas så nära medborgarna och näringslivet som möjligt. Denna syn har genom

åren utformats i riksdagen i bred parlamentarisk samsyn. Enbart det faktum att det många gånger är lämpligt att beslut i trafik- och transportpolitiska frågor fattas på EU-nivå innebär inte med nödvändighet att det alltid är den lämpligaste nivån för ett beslut.

Bland de förslag till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2013 kan en viss övervikt konstateras för förslag till nya förordningar eller till ändringar av förordningar, vilka uppgår till drygt 60 procent av det totala antalet utkast till rättsakter som prövades av utskottet. Utskottet ansåg i sju fall att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket resulterade i fyra utlåtanden till kammaren med förslag till motiverade yttranden.

Trafikutskottet anser att frågan om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder har begränsats som en följd av kommissionens förslag till reglering är svårbedömbart. Utskottet påpekar att genom s.k. delegerade akter kan t.ex. kommissionen ges befogenheter vars inverkan på nationella initiativ svårigen låter sig förutses.

Ett flertal av de initiativ till rättsakter som utskottet prövade under 2013 handlade om förordningar eller ändringar av förordningar, vilka per definition är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och sålunda verkar inskränkande på medlemsstaternas möjligheter att beakta nationella förutsättningar.

Även om utrymmet för nationell lagstiftning oundvikligen minskar till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införs, vill utskottet understryka att flertalet prövade utkast till rättsakter under 2013 bedömdes vara förenliga med subsidiaritetsprincipen. Det kan i sammanhanget lämpligen påpekas att utskottets beredningsområde i stor utsträckning förutsätter överstatliga regleringar då det finns ett betydande gränsöverskridande inslag inom transport- och kommunikationssektorn.

Utskottet framhåller också att det skulle vara mycket intressant med en uppföljning av hur riksdagens invändningar har tillgodosetts i antagen lagstiftning.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

När det gäller det samlade utfallet anför miljö- och jordbruksutskottet i sitt yttrande att det prövade totalt 95 ärenden under tiden den 1 december 2009–31 december 2013. Av dessa 95 ärenden lämnade utskottet totalt fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden om att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen följde i samtliga fem subsidiaritetsinvändningar utskottets förslag och beslutade att överlämna motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Utskottet konstaterar att av dessa fem yttranden resulterade tre i lagstiftning på EU-nivå. En av lagstiftningarna bestod emellertid av tre ärenden som prövades vid olika tillfällen och behandlades i tre utlåtanden från utskottet. Sammanfattningsvis samtliga lämnade motiverade yttranden om kommissionens lagstiftningsförslag resulterade i tre antagna lagstiftningar. De tre utlåtanden om kommissionens förslag och som ledde till lagstiftning gäller förslag till

utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. I yttrandet görs en genomgång av dessa tre utlåtanden, och det framgår sammanfattningsvis att utskottet haft invändningar mot den rättsliga grund som kommissionen angett för lagstiftningsförslagen. I det tredje av dessa utlåtanden (utl. 2011/12:MJU8) vidhöll utskottet att syftet med de åtgärder som det aktuella förslaget rörde skiftat karaktär från att vara jordbrukspolitiska åtgärder till att vara socialpolitiska åtgärder, som hör till medlemsstaternas ansvar enligt fördragen. I utlåtandet konstaterade utskottet att varken syftet med eller innehållet i den föreslagna rättsakten kunde innefattas av något av den gemensamma jordbrukspolitikens mål i artikel 39 i EUF-fördraget. Utskottet konstaterar i sitt yttrande att dess uppfattning även låg i linje med det som EU-domstolen anfört i ett mål (T-576/08).

Utskottet anför i sitt yttrande att Europaparlamentet i samband med sin andra läsning av kommissionens förslag nämnde att Sverige tillsammans med Danmark och Storbritanniens överhus hade lämnat motiverade yttranden med anledning av kommissionens förslag. Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 15 februari 2012 en förordning om ändring av rådets förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. I artikel 27 fastställdes en ordning för utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen för 2012 och 2013, vilket innebar att åtgärden tidsbegränsades.

Enligt utskottet är det svårt att uttala sig om i fall riksdagens motiverade yttranden där kommissionens förslag avvisades har haft betydelse för utfallet av lagstiftningen. Däremot kan konstateras att kommissionen presenterade tre förslag i samma fråga. Det slutliga förslaget som sedan resulterade i en lagstiftningsakt innebar att åtgärden tidsbegränsades till två år. Lagstiftning brukar inte vara tidsbegränsad, påpekar utskottet.

Ett annat utlåtande som utskottet lämnade under 2012 och som resulterat i lagstiftning gällde kommissionens förslag till en förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen. När det gäller åtgärder för tillträde till genetiska resurser får parterna till det s.k. Nagoyaprotokollet själva bestämma om de vill reglera tillträdet. Kommissionens förslag uteslöt enligt utskottet inte en överföring av nationell kompetens till EU i denna del eftersom det inte tydligt framgår att förordningen avser användningen av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser. I april 2014 antogs förordningen om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen. Den s.k. tillträdesplattformen som kommissionen föreslog finns inte med i den antagna förordningen. Det kan därmed konstateras att riksdagens motiverade yttrande där kommissionens förslag om att upprätta en tillträdesplattform avvisades har fått gehör.

Utskottet redogör även för ett ärende som behandlades av utskottet under 2013 och som ledde till ett utlåtande. Utlåtandet gällde kommissionens förslag

till direktiv om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden. Enligt utskottet antogs direktivet i juli 2014. Sverige har i förhandlingarna fått gehör för att direktivet inte får leda till att frågor om planering i onödig eller olämplig utsträckning regleras på EU-nivå, att direktivet inte får innehålla bindande bestämmelser om kustförvaltning, liksom att det inte får vara för ingående och detaljerat samt att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna liksom hänsynen till den nationella kompetensen ska respekteras. Direktivet har karaktären av ett övergripande ramdirektiv om havsplanering som har vissa bestämmelser om bl.a. syfte och målsättning med planeringen. Sammanfattningsvis har bl.a. riksdagens och regeringens ståndpunkt fått genomslag när det gäller avvisande av de delar av kommissionens förslag som innebär krav på den kommunala planeringen.

När det gäller frågan om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder minskat till följd av EU-föreslag konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. I takt med att ny lagstiftning beslutas på EU-nivå får EU större inflytande på dessa områden, och utrymmet för nationell lagstiftning minskar. Åtgärder på unionsnivå är många gånger nödvändiga för att uppnå politiska mål, exempelvis att bekämpa gränsöverskridande miljöproblem.

Samtidigt är det viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. En åtgärd ska endast vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå. Utskottet har genom subsidiaritetskontrollen möjlighet att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för detta yttrande för att fastställa om kompetens faktiskt överförs eller inte. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det kunde vara av intresse för konstitutionsutskottet att – inom ramen för sitt ansvar att följa upp dessa frågor – överväga om det finns skäl att göra en mer fördjupad studie på området.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet konstaterar inledningsvis att sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram till den 31 december 2013 gällde en majoritet av förslagen tillnämning av lagstiftning som syftar till att upprätta den inre marknaden. Förslagen återfinns inom de flesta av utskottens beredningsområden och berör vitt skilda frågor. Därefter följer förslag som rör jordbruk och fiskeri, transportpolitik och miljöpolitik. Inom området för frihet, säkerhet och rättvisa dominerar förslag som gäller straffrättsligt samarbete och gränskontroll (se bilaga 12).

Sammantaget har de allra flesta av de motiverade yttrandena som riksdagen lämnat gällt förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer motiverade yttranden som gäller förslag inom områdena etableringsrätt, jordbruk och fiskeri och transportpolitik.

Riksdagen har haft invändningar mot 10 procent av alla förslag som har prövats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Av riksdagens utskott subsidiaritetsprövade miljö- och jordbruksutskottet flest förslag (95), samtidigt som utskottet hade invändningar mot fem (5) av förslagen. Två (2) av dessa förslag gällde området jordbruk och fiskeri. Ett (1) förslag gällde miljöpolitik. Övriga förslag berörde flera områden, bl.a. jordbruk och fiskeri och miljöpolitik. Finansutskottet, som också prövade många förslag (62), är det utskott som lämnade flest utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (12). Fyra (4) av dessa förslag gällde etableringsrätt, fyra (4) gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och två (2) gällde området ekonomisk och monetär politik. Ytterligare två (2) förslag berörde flera områden, däribland etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning.

Trafikutskottet har prövat lika många förslag (62) som finansutskottet och har lämnat fem (5) utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. I ett av utlåtandena under 2013 behandlades dock fem (5) förslag i det s.k. järnvägspaketet. Utskottet hade således invändningar mot totalt nio (9) förslag. Av dessa förslag gällde sju (7) transportpolitik, varav ett (1) även gällde transeuropeiska nät. Två (2) förslag gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Justitieutskottet prövade 44 förslag och hade invändningar mot fem (5) av förslagen, varav två (2) gällde gränskontroll, ett (1) skydd för personuppgifter och ett (1) gällde bekämpning av bedrägeri. Utskottet hade även invändningar mot förslaget till förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten. Detta förslag gällde straffrättsligt samarbete och ledde som redan nämnts till att det andra gula kortet utfärdades. Efter att ha omprövat förslaget drog kommissionen slutsatsen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och beslutade att stå fast vid förslaget.

Flera av utskotten pekar på svårigheterna att bedöma hur de olika förslagen påverkat utrymmet för nationella åtgärder eftersom flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning. Några reflektioner låter sig dock göras.

Sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet och för att förstärka den ekonomiska styrningen. Ett flertal av de förslag som finansutskottet prövat inom politikområdet tillnärmning av lagstiftning rör finansmarknaderna. I takt med att lagstiftningen på EU-nivå stärks minskar utrymmet för nationell lagstiftning i motsvarande mån. Ett omfattande lagstiftningsarbete har även skett på det straffrättsliga området, vilket också innebär att utrymmet för nationell lagstiftning minskar inom detta område. Som justitieutskottet påpekar är detta i många fall nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området och på så sätt nå målet för samarbetet. Konstitutionsutskottet delar justitieutskottets uppfattning att det är av stor betydelse att respekten för medlemsstaternas olika rättsliga system och

traditioner bevaras och att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna respekteras. Sådana avvägningar är i många fall svåra att göra, och det är därför viktigt att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete beaktar medlemsstaternas synpunkter i dessa hänseenden. Detta gäller inte minst det fortsatta lagstiftningsarbetet med kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet med tanke på att förslaget uppnådde gränsen för gult kort. Konstitutionsutskottet erinrar om att enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska Europaparlamentet, rådet och kommissionen ta hänsyn till motiverade yttranden från de nationella parlamenten, även om tröskelvärdena för ett gult kort inte uppnås.

Miljö- och jordbruksutskottets och trafikutskottets beredningsområden präglas av internationellt samarbete. För att lösa gränsöverskridande problem inom dessa beredningsområden är åtgärder på unionsnivå många gånger nödvändiga.

Flera av utskotten konstaterar att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv, vilket minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa lagstiftningen på EU-nivå till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

Ett problem som flera av utskotten uppmärksammar är vidare att det förekommer att förhandlingarna inom EU påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag löpt ut. Konstitutionsutskottet vill understryka vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om förslagen inleds. I annat fall kan de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar förlora i betydelse.

Kontakter med riksdagens representant, IPEX m.m.

Konstitutionsutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig om i vilken utsträckning de använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Utskottet bad även om en kommentar om inhämtande av information från databasen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange). Konstitutionsutskottet har som redan nämnts vid upprepade tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8 och bet. 2013/14:KU5). Mot denna bakgrund bad utskottet även om en kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

I likhet med förra året konstaterar finansutskottet i sitt yttrande att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar väl, såväl den initiala kontakten som återkopplingen i enskilda ärenden. Kommunikationen sker främst på tjänstemannanivå. Utskottets kansli har nytta av den bevakning av arbetet inom EU som representanten gör, och av den löpande information om arbetet inom EU som representanten lämnar.

Utskottet brukar inte ta kontakt med andra parlament inom EU för att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar. Om sådan information hämtas in görs detta i första hand av kansliet genom riksdagens representant vid EU:s institutioner eller databasen IPEX.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att dess kansli löpande håller kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner, och att relevant information om subsidiaritetsprövningarna vidarebefordras till utskottet på lämpligt sätt. Kontakterna med representanten fungerar bra. Informationen i IPEX är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärendena, vilket enligt utskottet är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet har hittills inte haft någon direktkontakt med något annat parlament för att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet anför i sitt yttrande att det under den aktuella perioden inte har haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärendena. Utskottets kansli har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har även haft en kontinuerlig kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar om de aktuella förslagens överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet konstaterar i sitt yttrande att utskottet inte har funnit behov av att ta kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner under den aktuella perioden. När det gäller frågan om i vilken utsträckning utskottet har hämtat information från IPEX kan noteras att en kontroll har gjorts

av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande, men att det i utskottets prövning inte har ingått någon information från databasen eller något informationsutbyte med de andra nationella parlamenten.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför i sitt yttrande att kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner har förekommit i ett av utskottets ärenden. I ärendet förekom frekventa kontakter, och de fungerade mycket bra. Vidare framgår det av yttrandet att information från IPEX regelmässigt har hämtats in i subsidiaritetsärendena. Informationen har vidarebefordrats till utskottets ledamöter, men i övrigt inte lett till några åtgärder. I ett par ärenden har informationen i IPEX inte varit fullständig. Socialutskottet har inte tagit några kontakter med andra nationella parlament i subsidiaritetsärendena.

Utbildningsutskottets yttrande

Av utbildningsutskottets yttrande framgår att dess kansli i något enskilda fall sedan förfarandet med subsidiaritetsprövningar infördes haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende. Kansliet var dock inte i något fall under 2013 i kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få eller lämna information i något ärende.

När det gäller information från andra nationella parlament har databasen IPEX hittills inte i något fall innehållit några uppgifter från andra parlament av relevans för utbildningsutskottets ärenden. Information om behandlingen av ett dokument har ofta saknats på andra länders nationella sidor, eller så har den inte varit uppdaterad.

Utbildningsutskottet har inte tagit några kontakter med andra nationella parlament för att få information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet är precis som tidigare av uppfattningen att behovet av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner är begränsat av det huvudsakliga skälet att utskottet gör sina prövningar oberoende av de andra parlamentens ställningstaganden i enskilda ärenden. Enligt vad utskottet har erfarenhet är ambitionen från utskottskansliets sida att framöver i större utsträckning utnyttja riksdagens representant som har möjlighet att på plats bevaka frågor av intresse för utskottets räkning, även om denna bevakning endast blir av övergripande slag. Utskottet har inte haft några kontakter med andra nationella parlament.

Trafikutskottet använde vid några tillfällen under 2013 IPEX i samband med att mer invecklade lagförslag prövades. Några av skälen till att IPEX används i begränsad omfattning är att parlamentens subsidiaritetsprövningar görs inom en snäv tidsram (åtta veckor), vilket gör det svårt att hinna uppdatera systemet och kunna ta del av aktuell information om ställningstaganden i ett

specifikt ärende. De dokument som publiceras på IPEX är dessutom i de flesta fall på originalspråk, vilket begränsar IPEX användbarhet i handläggningen av subsidiaritetsärendena.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

När det gäller frågan om informationsutbyte med andra parlament hänvisar miljö- och jordbruksutskottet till att utskottet i tidigare yttranden framfört den begränsade nyttan av IPEX. Brister som utskottet pekat på är bl.a. att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information inte finns tillgänglig på engelska och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Utskottets uppfattning i denna del kvarstår, och utskottet anser därför att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd för handläggningen av ärenden.

Utskottet konstaterar vidare att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är goda och fungerar väl när det gäller beredning av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Sammantaget är utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant positiva. Kansliet hade under 2013 god hjälp av riksdagens representant i samband med det tidigare nämnda utlåtandet om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden där andra parlaments ställningstaganden förmedlades.

Näringsutskottets yttrande

När det gäller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner, andra EU-länder och information från IPEX hänvisar näringsutskottet till en redogörelse i ett tidigare yttrande som utskottet lämnat (yttr. 2012/13:NU2y). Av yttrandet framgick följande i denna del:

Utskottet har i samband med beredningen av subsidiaritetsärenden inte haft någon direkt kontakt med parlament i andra medlemsländer. Endast i begränsad omfattning har utskottet haft användning av den information som finns tillgänglig i IPEX. Informationen saknas dock ofta vid den tidpunkt när den kan vara relevant för utskottet, och den upplevs ofta som bristfällig då vissa parlament inte verkar använda sig av IPEX. Vidare kan informationen vara svår att tillgodogöra sig eftersom den oftast enbart verkar finnas på medlemslandets språk. Utskottet vill dock framhålla kontakterna med riksdagens representant i Bryssel som med sitt kontaktnät med de andra parlamentens representanter kan ge information om beredningsläget i andra parlament på ett relativt tidigt stadium.

Utskottets ställningstagande

Sveriges riksdag är ett av de mest aktiva parlamenten inom EU när det gäller subsidiaritetsprövningarna. Riksdagen prövar samtliga förslag som översänds enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, medan många andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som prövas. Detta innebär att risken är stor att tröskelvärde för att få

ett förslag omprövat sällan kommer att kunna uppnås. Som redan har nämnts har endast 2 av 443 förslag sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram t.o.m. den 31 december 2013 lett till att s.k. gula kort har utfärdats.

Konstitutionsutskottet konstaterar liksom vid förra årets uppföljning att inget av utskotten uppger sig ha haft några kontakter med andra nationella parlament. Konstitutionsutskottet vill framhålla värdet av kontakter med andra nationella parlament. För att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten, om möjligt på politisk nivå. Frågan är hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten ska kunna komma till stånd. Det finns redan i dag möjligheter till informationsutbyte t.ex. inom ramen för Cosac (Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor) och andra interparlamentariska möten. För att ett sådant möte ska bidra till informationsutbyte som leder till ett gult kort måste det infalla under åttaveckorsfristen, vilket sällan torde vara fallet. Utskottet noterar från förra årets uppföljning att Cosac hade ett inplanerat möte under subsidiaritetsprövningen av förslaget till Monti II-förordning, vilket innebär att ledamöter från olika nationella parlament fick en möjlighet att tala med varandra på ett informellt sätt (yttr. 2013/14:AU2y och bet. 2013/14:KU5).

Det är enligt utskottets mening inte möjligt att besvara frågan om hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten ska kunna komma till stånd inom ramen för denna uppföljning, men frågan måste börja diskuteras. Det kan möjligen finnas skäl till självvrannsakan när det gäller hur samarbetet hittills har fungerat.

I detta sammanhang vill utskottet återigen framhålla att riksdagens representant vid EU:s institutioner är en möjlig väg till informationsutbyte med andra nationella parlament. En majoritet av utskotten som lämnat yttranden till konstitutionsutskottet har haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Flera av utskotten framhåller att de har kontinuerlig kontakt med representanten och att kontakterna fungerar väl. Utskotten framhåller att de får nyttig och relevant information om subsidiaritetsprövningar i andra länder.

När det gäller IPEX framhåller flera av utskotten den begränsade nyttan med IPEX. Brister som utskotten pekar på är att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information endast finns tillgänglig på originalspråk och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Konstitutionsutskottet konstaterar att det finns en förbättringspotential i fråga om informationen i IPEX.

Kommissionens motiveringar

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitysprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende

på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

En översiktlig genomgång har gjorts av motiveringarna av subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2013, se tabell 20 nedan. Av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013 saknades motiveringar i 29 av 123 utkast, dvs. i 24 procent av alla utkast.

En kvantitativ försämring märks vid en jämförelse med den förra uppföljningen som gällde 2012 års subsidiaritetsprövningar. Under 2012 saknades motiveringar i 16 av 125 utkast, vilket motsvarar knappt 13 procent av förslagen (bet. 2013/14:KU5 s. 76).

I många, men inte alla, av kommissionens lagstiftningsutkast finns en särskild rubrik – ”Subsidiaritetsprincipen” eller liknande – under vilken kommissionen lämnar sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. Motiveringarna under dessa rubriker är ibland kortfattade. Som ett exempel kan nämnas kommissionens förslag KOM(2013) 512, som hänvisades till civilutskottet för prövning, och där det anges följande:

Förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).

Målet om att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att undanröja skillnader mellan medlemsstaternas lagar och genom att förbättra konsumenternas tillgång till tjänster från andra medlemsstater kan inte uppnås i tillräcklig utsträckning om medlemsstaterna agerar utan samordning.

Därför är EU bäst lämpat att ta itu med de fastställda problemen genom en lagstiftningsåtgärd genom vilken de nationella reglerna tillnärmas.

I detta förslag liksom i flera andra utkast finns det även en kortare motivering i ingressen till själva förslaget till rättsakt samt under den s.k. finansieringsöversikten (se nedan).

Eftersom syftet med detta direktiv är att bidra till att den inre marknaden ska fungera korrekt och till att en hög konsumentskyddsnivå uppnås kan dessa mål uppnås bättre på EU-nivå än på medlemsstatsnivå. Därför kan EU komma att vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen.

Ofta är dessa motiveringar i ingressen kortfattade. Som ytterligare ett exempel återges motiveringen i kommissionens förslag KOM(2013) 27 som prövades av trafikutskottet.

Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att inrätta ett särskilt organ med uppgift att utarbeta gemensamma lösningar för järnvägs-säkerhet och driftskompatibilitet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna på grund av att det arbete som ska göras är av gemensam art och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget.

I vissa utkast återfinns endast – eller vid sidan av en motivering av subsidiaritetsprincipen – en motivering av mervärdet av åtgärden på EU-nivå i en bilaga. Denna bilaga som kallas Finansieringsöversikt över förslag till rättsakt innehåller som regel rubriken Mervärdet av en åtgärd på unionsnivå under vilken

en motivering av förslagets mervärde kan återfinnas (se t.ex. KOM(2013) 27, 40, 245 och 312).

Tabell 20 Utkast till lagstiftningsakter 2013 som saknar subsidiaritetsmotivering

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt
KU	KOM(2013) 451
KU	KOM(2013) 751
FiU	KOM(2013) 155
FiU	KOM(2013) 247
FiU	KOM(2013) 578
FiU	KOM(2013) 579
JuU	KOM(2013) 452
JuU	KOM(2013) 580
CU	KOM(2013) 554
TU	KOM(2013) 26
TU	KOM(2013) 28
TU	KOM(2013) 29
TU	KOM(2013) 409
TU	KOM(2013) 484
TU	KOM(2013) 611
TU	KOM(2013) 621
TU	KOM(2013) 622
MJU	KOM(2013) 159
MJU	KOM(2013) 226
MJU	KOM(2013) 288
MJU	KOM(2013) 417
MJU	KOM(2013) 418
MJU	KOM(2013) 516
MJU	KOM(2013) 722
MJU	KOM(2013) 769
NU	KOM(2013) 560
AU	KOM(2013) 145
AU	KOM(2013) 146
AU	KOM(2013) 740
Totalt antal	29

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande vikten av att kommissionen motiverar sina förslag i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, särskilt mot bakgrund av att vissa förslag helt saknat motiveringar i dessa avseenden.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet konstaterar i sitt yttrande att kommissionen har lämnat motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet prövat.

Justitieutskottets yttrande

Kommissionen var förslagsställare i samtliga subsidiaritetsärenden som utskottet prövade under 2013. Kommissionen har lämnat motiveringar i subsidiaritetsfrågan i alla ärenden utom ett.

I några fall har kommissionens motiveringar varit alltför kortfattade. Utskottet vill på samma sätt som gjordes vid den förra uppföljningen påpeka att ofullständiga och schablonartade motiveringar försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Det är också viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen lämnade inte någon motivering i subsidiaritetsfrågan i förslag om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom (det s.k. Cipsprogrammet, KOM(2013) 580). Det förslaget gällde, som framgår av namnet, upphävande av ett rådsbeslut.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet konstaterar i sitt yttrande att kommissionen i de två utkast som utskottet prövade under 2013 lämnade en mer utförlig redogörelse för sina resonemang i fråga om förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet konstaterar i sitt yttrande att kommissionen i samtliga ärenden har lämnat motiveringar när det gäller subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande att kommissionen var förslagsställare i alla ärenden som utskottet prövade under 2013. Utskottet konstaterar att motiveringarna generellt sett är mycket summariska och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utbildningsutskottet har dock inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet hänvisar i sitt yttrande till att utskottet vid upprepade tillfällen betonat vikten av att kommissionen, i egenskap av det organ som överlämnar

förslagen, också lämnar en grundlig motivering till varför den anser att dessa är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Avsaknaden av en fullgod motivering utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete, och utskottet har mot denna bakgrund sett det som önskvärt med mer fullödiga redovisningar från kommissionens sida om varför den anser att subsidiaritetsprincipen har respekterats i de lagstiftningsakter som de nationella parlamenten ska pröva.

Även om flertalet förslag till rättsakter som utskottet prövade under 2013 är okontroversiella till sitt innehåll, konstaterar utskottet att kommissionens motivering till hur den har beaktat subsidiaritetsaspekten fortfarande är bristfällig. I flera förslag anser utskottet att motiveringarna är alltför knapphändiga för att kunna ge någon vägledning till hur kommissionen har resonerat kring subsidiaritetsfrågan. Som konstitutionsutskottet konstaterar saknas bedömningar och motiveringar helt i åtta förslag som trafikutskottet prövade 2013.

Trafikutskottet pekar även på att kommissionen inte heller är helt konsekvent i fråga om var den väljer att redovisa sin bedömning av subsidiaritetsaspekten eftersom redovisningen i vissa fall återfinns i medföljande arbetsdokument i stället för i själva utkastet till rättsakt.

Utskottet konstaterar att endast ett fåtal förslag innehåller mer utförliga resonemang om varför kommissionen anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Som exempel nämns förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147) och förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (KOM(2013) 627). I bägge fallen kan det dock noteras att utskottet hade en annan uppfattning än kommissionen i fråga om förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

I sitt yttrande påpekar miljö- och jordbruksutskottet att utskottet i tidigare uppföljningar och senast vid uppföljningen hösten 2013 kommenterat kommissionens brist på motiveringar om förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Av de 21 subsidiaritetsärenden som utskottet prövade under 2013 saknades motivering i nio av kommissionens förslag. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att kommissionen motiverar sina förslag utförligt med ett tydligt resonemang om hur den kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet lyfter som exempel fram att bristen på motivering var särskilt anmärkningsvärd när det gäller frågan om livsmedel till de sämst ställda i unionen. Denna fråga behandlades i sammanlagt tre utkast till lagstiftningsakter, och i samtliga fall saknades en motivering om förenligheten med subsidiaritetsprincipen, vilket påpekades i samtliga utlåtanden. Med tanke på att flera nationella parlament efter noggrann prövning har framhållit att de tidigare för-

slagen strider mot subsidiaritetsprincipen skulle det ha varit önskvärt om kommissionen i alla fall i det tredje förslaget hade angett en motivering särskilt när det gäller förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att kommissionens motivering saknats i ett fall. Det gällde förslag till ändring av en förordning vad gäller medel till vissa medlemsstater från Europeiska socialfonden (KOM(2013) 560). I grundförordningen, som den föreslagna ändringen gällde, fanns dock en motivering om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen som redovisades för utskottet i en föredragningspromemoria.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet konstaterar att i 24 procent av alla förslag som subsidiaritetsprövades i riksdagen under 2013 saknades motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen. Det är en klar försämring jämfört med 2012 då motiveringar saknades i 13 procent av förslagen.

Avsaknaden av motiveringar är givetvis inte acceptabel. Som flera av utskotten har framhållit är motiveringarna dessutom ofta mycket knapphändiga. Konstitutionsutskottet vill liksom trafikutskottet framhålla vikten av att kommissionen i egenskap av det organ som överlämnar förslagen också lämnar en grundlig motivering till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen är inte heller konsekvent i fråga om var den väljer att redovisa sin bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning. I vissa fall återfinns en motivering i själva utkastet till lagstiftningsakt, i andra fall framgår motiveringen endast i det medföljande arbetsdokumentet. Ibland finns endast en mycket summarisk motivering i ingressen till förslaget eller i finansieringsöversikten.

Konstitutionsutskottet erinrar om att kommissionen och andra förslagsstälare har en absolut skyldighet att motivera sina utkast till lagstiftningsakter i fråga om subsidiaritetsprincipen enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det återstår en hel del innan kommissionen uppfyller kraven i protokollet. Utskottet får mot denna bakgrund än en gång och med skärpa understryka att uteblivna eller bristfälliga motiveringar leder till att riksdagen och andra nationella parlament får svårt att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med protokollet. Avsaknaden av fullgoda motiveringar utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete och gör det svårare för de nationella parlamenten att bedöma om förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Avsaknaden av motiveringar innebär ett åsidosättande av protokollet. Riksdagen bör i sin kommunikation med kommissionen understryka vikten av att utkast till lagstiftningsakter motiveras och att motiveringarna är utförliga.

BILAGA 1

Finansutskottets yttrande 2014/15:FiU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Finansutskottet yttrar sig till konstitutionsutskottet (KU) över en promemoria som tagits fram inom KU om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden.....	3
Vad vill KU att utskottet ska yttra sig om?	3
Vilka utkast till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2013 ledde till lagstiftning?.....	3
Utskottets ställningstagande.....	4

Utskottets överväganden

Vad vill KU att utskottet ska yttra sig om?

KU vill ha följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av om utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet.
3. En bedömning av hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
5. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
6. En kommentar om inhämtande av information från IPEX.
7. En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar, detta mot bakgrund av att KU vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (se s. 13 i KU:s promemoria).

KU vill också få svar på om utskottet använder någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen och om utskottet prioriterar vissa ärenden.

KU:s uppföljning hösten 2014 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013.

Vilka utkast till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2013 ledde till lagstiftning?

Inom följande politikområden har lagstiftning antagits:

Tillnärmning av lagstiftning

- förslag till direktiv om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (KOM(2013) 266)

- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond (KOM(2013) 520).

Etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster

- förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för upphävande av vissa direktiv (KOM(2013) 680).

Statistik

- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017 (KOM(2013) 525).

Utskottets ställningstagande

Det samlade utfallet och utrymmet för nationella åtgärder

Finansutskottet subsidiaritetsprövade något färre lagstiftningsakter under 2013 än under 2012, närmare bestämt 17 mot 21. För endast 1 av de utkast som utskottet prövade under 2013 lämnade utskottet förslag om att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Detta är en kraftig minskning jämfört med 2012 då utskottet lämnade förslag till 7 motiverade yttranden. Under åren 2010 och 2011 föreslog utskottet 2 motiverade yttranden varje år och prövade 13 respektive 11 lagstiftningsutkast.

Det är svårt att bedöma hur de olika förslagen under 2013 påverkat utrymmet för nationella åtgärder eftersom flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning.

Utskottet konstaterar dock att det sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet och för att förstärka den ekonomiska styrningen. Ett flertal av förslagen inom politikområdet tillnärmning av lagstiftning rör finansmarknaderna. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner.

Det förslag som utskottet lämnade ett förslag till ett motiverat yttrande om under 2013 har antagits. Det gäller ett förslag till en förordning om en gemensam rekonstruktionsmekanism och rekonstruktionsfond. Utskottet fann i sitt utlåtande (2013/14:FiU13) att förslaget var mycket komplext och

vittgående. Utskottet ansåg att det var svårt att på den korta tid som stod till buds avgöra om förslaget var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Vissa delar av förslaget bedömde man dock kunde strida mot båda principerna. Det var dessutom osäkert om förslaget var förenligt med fördraget. Utskottet ansåg att förslaget innebar en betydande koncentration av makt till EU:s institutioner och myndigheter. EU-organens makt och inflytande skulle bli oproportionerligt stora.

Förordningen¹ har numera antagits. Det finns vissa skillnader i förhållande till förslaget. Bland annat ska inte längre kommissionen utse någon ledamot i resolutionsnämnden. Enligt förordningen inrättas en centraliserad resolutionsbefogenhet som anförtros den gemensamma resolutionsnämnden. Det ska även inrättas en gemensam resolutionsfond

En observation som utskottet gjort även tidigare är att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

En ytterligare fråga som utskottet tidigare uttalat sig om är tidsramen för subsidiaritetsprövningen i förhållande till behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Det förekommer att förhandlingarna inom EU påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av rättsakterna löpt ut. Det kan även i vissa fall bli nödvändigt för utskotten att ha överläggningar om det sakliga innehållet i förslagen innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet anser liksom tidigare att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller åtminstone i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

I sammanhanget kan nämnas förslaget till en förordning om ändring av förordning (EU) nr 260/2012 när det gäller övergången till EU-omfattande betalningar och autogireringar (KOM(2013) 937) som utskottet subsidiaritetsprövade den 20 februari 2014. Åttaveckorsfristen för subsidiaritetsprövningen gick ut den 10 mars 2014. Förordningen beslutades den 26 februari 2014 och skulle tillämpas med retroaktiv verkan fr.o.m. den 31 januari 2014. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. I lagstiftningsärendet pekade kommissionen på det undantag för brådskande fall som finns i artikel 4 i protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen och uppmanade Europaparlamentet och rådet att ge förslaget högsta prioritet. Enligt artikel 4 i protokollet ska en tidsfrist på åtta veckor iakttas mellan den dag då ett utkast till lagstiftningsakt görs tillgängligt för de nationella parlamenten på unionens officiella språk och den dag då utkastet förs upp på rådets preliminära dagordning för antagande

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 806/2014 av den 15 juli 2014 om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för resolution av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam resolutionsmekanism och en gemensam resolutionsfond och om ändring av förordning (EU) nr 109/2010.

av detta eller för antagande av en ståndpunkt inom ramen för ett lagstiftningsförfarande. I brådskande fall kan dock undantag enligt artikel 4 göras, varvid skälen ska anges i rådets akt eller ståndpunkt.

Utskottet anser att det i kommande uppföljningar kan finnas skäl för KU att kartlägga om kommissionen vid andra tillfällen pekat på möjligheten till undantag från tidsfristen i artikel 4 och om detta i så fall har påverkat subsidiaritetsprövningarna.

Kommissionens motiveringar

Utskottet framhåller vikten av att kommissionen motiverar sina förslag i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, detta särskilt mot bakgrund av att vissa förslag helt saknat motiveringar i dessa avseenden.

Kontakten med riksdagens representant vid EU:s institutioner och andra parlament samt användningen av IPEX

I likhet med förra året konstaterar utskottet att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar väl, såväl den initiala kontakten som återkopplingen i enskilda ärenden. Kommunikationen sker främst på tjänstemannanivå. Utskottets kansli har nytta av den bevakning av arbetet inom EU som representanten gör, och av den löpande information om arbetet inom EU som representanten lämnar.

Utskottet brukar inte ta kontakt med andra parlament inom EU i syfte att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar. Om sådan information hämtas in görs detta i första hand av kansliet genom riksdagens representant vid EU:s institutioner eller databasen IPEX.

Använder utskottet någon form av förenklad beredning?

Utskottet prövar alla subsidiaritetsärenden som lämnas till utskottet. Utskottet prioriterar inte vissa ärenden och tillämpar inte någon form av förenklad beredning för vissa ärenden. Kansliet upprättar en föredragningspromemoria i alla ärenden.

Stockholm den 13 november 2014

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Monica Green (S), Jonas Jacobsson Gjörtlér (M), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Hans Unander (S), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (FP), Marie Granlund (S), Niklas Karlsson (S), Niklas Wykman (M), Börje Vestlund (S), Håkan Svenneling (V) och Emma Henriksson (KD).

BILAGA 2

Skatteutskottets yttrande 2014/15:SkU3y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Den 9 oktober 2014 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2014/15 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2013.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar i fråga om konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt (numera) 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottets uppföljning under hösten 2014 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2013. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Under perioden den 1 januari–31 december 2013 genomfördes totalt 123 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott. Av riksdagens 15 utskott prövade alla utskott minst ett lagstiftningsutkast var under 2013.

Konstitutionsutskottet vill särskilt få kommentarer om och bedömningar av följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsutkast från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få och lämna information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.
6. Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen betonat värdet av ett informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (se s. 13 i promemorian) önskas även en kommentar om huruvida några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet vill även få svar på följande fråga:

7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar 2013

Under 2013 prövade skatteutskottet fyra utkast till lagstiftningsakter, varav ett ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

I utlåtande 2012/13:SkU33 prövade skatteutskottet kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). Förslaget gällde ett fördjupat samarbete mellan vissa av EU:s medlemsstater. Regeringen ansåg inte att Sverige skulle delta i samarbetet.

Utskottets majoritet ansåg att förslagens anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet var problematiskt. Det var enligt utskottet oklart hur en sådan beskattning skulle kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och det var därför svårt att bedöma vilka effekter förslaget skulle få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gällde dessa beskattningsanspråk gjorde att förslaget i nuläget bedömdes gå längre än vad som var nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden.

Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I riksdagens utlåtande fanns en reservation (MP, V). Reservanterna, som ansåg att ett fördjupat samarbete mellan medlemsstaterna på området för skatt på finansiella transaktioner regleras bäst på EU-nivå, föreslog att riksdagen inte skulle lämna något motiverat yttrande. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag (rskr. 2012/13:178).

Av konstitutionsutskottets sammanställningar framgår bl.a. att tre av de utkast som skatteutskottet prövade under 2013 innehåller förslag om harmonisering av indirekta skatter och att ett innehåller förslag till särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena.

Mellan den 1 december 2009 och den 31 december 2013 prövade skatteutskottet totalt 16 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (9) gällde skatter och avgifter, närmare bestämt en harmonisering av indirekta skatter. Vidare grundade sig tre utkast på artikel 115 i EUF-fördraget och ett på dels artikel 33 i EUF-fördraget som rör tullsamarbetet inom EU och där EU har exklusiv befogenhet, dels artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. utkastet innehöll förslag om en tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Utöver detta grundade sig tre utkast på artikel 349 i EUF-fördraget, som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU på grund av de permanenta nackdelar som påverkar dessa områdens ekonomiska och sociala situation.

Totalt lämnade skatteutskottet tre utlåtanden under denna tid. Det utlåtande som utskottet lämnade under 2013 gällde en harmonisering av indirekta skatter (se ovan). Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll båda dessa förslag. Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde förslaget om en gemensam konso- liderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (KOM(2011) 121), och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmoni- sering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner (KOM(2011) 594).

Nedan lämnas kommentarer om och bedömningar av konstitutionsutskot- tets frågor.

1. Utskottets beredningsområden har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område är dock förhållandevis lågt.
2. Den prövning som under 2013 ledde till ett utlåtande avser direktivet om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finan- siella transaktioner (KOM(2013) 71). Förslaget gällde ett fördjupat sam- arbete mellan vissa av EU:s medlemsstater. Regeringen ansåg inte att Sverige skulle delta i samarbetet.

Utskottets majoritet ansåg att förslagets anspråk på beskattning av aktö- rer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet var problema- tiskt. Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsi- diaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett moti- verat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordfö- rande.

Det har ännu inte fattats något beslut inom EU om ett fördjupat sam- arbete inom området för en skatt på finansiella transaktioner. Det kan dock noteras att det förslag som nu diskuteras har ett mer begränsat tillämp- ningsområde än det första förslaget. Förhandlingarna inom EU om en gemensam bolagsskattebas har inte heller slutförts.

3. Kommissionen har lämnat motiveringar i fråga om subsidiaritets- och pro- portionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet har prövat.
4. Utskottet kansli håller löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Relevant information om subsidiaritetsprövningarna vidarebefordras till utskottet på lämpligt sätt. Kontakterna med represen- tanten fungerar bra.
5. Informationen i IPEX är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram.
6. Utskottet har hittills inte haft någon direktkontakt med något annat parla- ment i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetspröv- ningar.

7. Utskottet har inte tillämpat någon form av förenklad beredning utöver att man i vissa fall berett och justerat en prövning vid samma sammanträde. I vissa fall som rör förslag av enklare beskaffenhet och av rutinkaraktär har utskottet avstått från att inhämta regeringens ståndpunkt.

Stockholm den 20 november 2014

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Leif Jakobsson (S), Jessica Polfjärd (M), Olof Lavesson (M), Peter Persson (S), Anna Hagwall (SD), Maria Plass (M), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), Helena Bouveng (M), Adnan Dibrani (S), David Lång (SD), Daniel Sestrajic (V), Aron Modig (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezelius (S) och Robert Hannah (FP).

Justitieutskottets yttrande 2014/15:JuU2y

Riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Sammanfattning

Konstitutionsutskottet beslutade den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som konstitutionsutskottets kansli har upprättat.

Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2013. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört tolv subsidiaritetsprövningar och lämnat ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utlåtandet gällde kommissionens förslag om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534). Vid subsidiaritetsprövningen av nämnda förslag hade utskottet inte tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan, trots att en sådan begärts in. Avsaknaden av regeringens bedömning innebär att utskottet hade ett sämre underlag för sin bedömning än vad som förutses i riksdagsordningen.

Det samarbete som sker på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området. Ett omfattande lagstiftningsarbete har skett på området vilket medfört en betydande kompetensöverföring till EU och motsvarande inskränkning av den nationella kompetensen. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans. Utskottets uppfattning är att i synnerhet straffrättslig lagstiftning på EU-nivå endast bör initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets nu aktuella uppföljning gäller perioden den 1 januari–31 december 2013 och avser de subsidiaritetsprövningar som lett till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande) under den aktuella tiden. Detta är den femte uppföljningen som konstitutionsutskottet gör.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen rymmer två delar, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar.

Uppföljningen av den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Uppföljningen av utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar gäller främst utfallet på en övergripande nivå. Detta redovisas genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningarna har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. På sikt blir frågan hur utvecklingen vad gäller kompetensfördelning mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

I uppföljningen lägger konstitutionsutskottet fokus på utfallet i subsidiaritetsärendena under 2013 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Justitieutskottets subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört tolv subsidiaritetsprövningar. I ett ärende lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande:

- 2013/14:JuU13 Subsidiaritetsprövning av förslag om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten. Denna prövning gällde kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, (KOM(2013) 534).

Justitieutskottet har under 2013 även prövat följande utkast till lagstiftningsakter:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, KOM(2013) 45
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättning av rådets rambeslut 2000/383/RIF, KOM(2013) 42,
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 562/2006 vad gäller användningen av systemet för in- och utresa och programmet för registrerade resenärer, KOM(2013) 96,
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett system för in- och utresa som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter för tredjelandsmedborgare som passerar EU-medlemsstaternas yttre gränser, KOM(2013) 95,
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer, KOM(2013) 97,
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser, KOM(2013) 197
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens organ för samarbete och fortbildning inom brottsbekämpning (Europol) om upphävande av beslut 2009/371/RIF och 2005/681/RIF, KOM(2013) 173
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter på området rättsliga frågor som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll, KOM(2013) 452
- Förslag till rådets beslut om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom, KOM(2013) 580
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust), KOM(2013) 535
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel vad gäller definitionen av narkotika, KOM(2013) 618.

Utskottets ställningstagande

Den formella hanteringen

Allmänt

Av de 123 subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomfört under 2013 har 12 gällt justitieutskottets beredningsområde. En subsidiaritetsprövning under perioden resulterade i att kammaren beslutade om ett motiverat yttrande i enlighet med utskottets förslag (utl. 2013/14:JuU13, rskr. 2013/14:25).

Justitieutskottet subsidiaritetsprövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning. Utskottets kansli har upprättat kanslipromemorior i samtliga ärenden. Av dessa promemorior framgår tidsfrister för prövningarna, en sammanfattning av förslagens innehåll och bakgrund, regeringens bedömningar i subsidiaritetsfrågorna, om de är kända, och kansliets förslag till planering för ärendenas fortsatta hantering. Kansliet har inte i sina promemorior refererat till den tvåstegsmetod som konstitutionsutskottet redogör för i sin promemoria. Kanslipromemoriorna har heller inte innehållit några förslag från kansliet till en bedömning av subsidiaritetsfrågorna.

Utskottet beslutade vid sammanträdet den 21 februari 2013 att ge presidiet befogenhet att besluta om inhämtande av information om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vid prövning av lagstiftningsakter.

Utskottet har vid fyra av de tolv subsidiaritetsprövningarna tagit upp ett ärende till beredning och justering vid samma tillfälle. Detta har gjorts vid ärenden som mer varit av teknisk art.

Utskottets uppfattning är att tidsfristen på åtta veckor för prövningarna inte varit svår att hålla i något fall.

Utskottet har under den aktuella perioden inte haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärendena. Kansliet har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har även haft en kontinuerlig kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar vad gäller de aktuella förslagens överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens utkast till lagstiftningsakter

Utskottet vill, liksom vid förra årets uppföljning, betona vikten av att kommissionen baserar sina förslag på en korrekt rättslig grund. Detta gäller inte minst vid förslag om straffrättsliga åtgärder.

Kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan

Kommissionen har varit förslagsställare i samtliga subsidiaritetsärenden som utskottet har prövat under 2013. Kommissionen har lämnat motiveringar i subsidiaritetsfrågan i alla ärenden utom ett.

I några fall har kommissionens motiveringar varit alltför kortfattade. Utskottet vill på samma sätt som gjordes vid den förra uppföljningen (yttr. 2013/14:JU2y) påpeka att ofullständiga och schablonartade motiveringar försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Det är också viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen lämnade inte någon motivering i subsidiaritetsfrågan i förslag om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom (det s.k. Cipsprogrammet, KOM(2013) 580). Det förslaget gällde, som framgår av namnet, upphävande av ett rådsbeslut.

Regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan

I tio av de ärenden som nu är aktuella för uppföljning har utskottet vid sin subsidiaritetsprövning haft tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. I ett av dessa ärenden lämnades denna bedömning muntligen vid ett sammanträde. I de övriga ärendena har regeringen lämnat sin bedömning i en särskild promemoria eller i en faktapromemoria.

Utskottet begärde inte regeringens bedömning av subsidiaritetsfrågan i förslag om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom (det s.k. Cipsprogrammet, KOM(2013) 580).

När det gällde prövningen av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534) hade utskottet vid sin subsidiaritetsprövning inte tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Enligt 10 kap. 10 § andra stycket riksdagsordningen (tidigare lydelse 10 kap. 6 § tredje stycket riksdagsordningen) ska regeringen lämna en sådan bedömning inom två veckor från den dag då utskottet begär att få bedömningen. Regeringen dröjde emellertid med att lämna sin bedömning till efter den angivna fristen och efter det att utskottet justerat ett prövningsutlåtande (utl. 2013/14:JU13). Som utskottet påpekade i sitt utlåtande innebär avsaknaden av regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan att utskottet hade ett sämre underlag för sin bedömning än vad som förutses i riksdagsordningen.

Efter en anmälan har konstitutionsutskottet granskat justitieministerns hantering av justitieutskottets begäran om regeringens bedömning av tillämpningen subsidiaritetsprincipen i förslaget om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (bet. 2013/14:KU20 s. 18 f.). Konstitutionsutskottet konstaterar i sitt ställningstagande att regeringen har brustit i sin efterlevnad av riksdagsordningens bestämmelser och att regeringen därför inte kan undgå kritik.

*Utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar***Utlåtande**

Utskottet har under perioden lämnat ett utlåtande (utl. 2013/14:JuU13). Som framgår ovan gällde detta kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet. Utskottet ansåg att det aktuella förslaget var långtgående och innebar att en ny och överstatlig åklagarmyndighet inrättas som tillerkänns exklusiv behörighet när det gäller brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Utskottet ansåg att det är uppenbart att införandet av en sådan nyordning skulle få stora konsekvenser för såväl svensk lagstiftning som för svenska myndigheters verksamhet. Dessutom möjliggör fördraget en framtida utvidgning av den europeiska åklagarmyndighetens behörighet till att även omfatta annan grov gränsöverskridande brottslighet. Utskottet ansåg mot denna bakgrund att det var svårt att överblicka vad förslaget om en europeisk åklagarmyndighet närmare innebär, inte minst på längre sikt.

Utskottets uppfattning var att kommissionen inte har förmått visa att det som kommissionen vill uppnå med förslaget, att på ett effektivt sätt bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen, inte kan uppnås genom åtgärder på nationell nivå, t.ex. med stöd av det mellanstatliga samarbete som bl.a. Eurojust erbjuder. Kommissionen har enligt utskottet inte heller visat att målen för den föreslagna åtgärden bättre kan uppnås genom ytterligare åtgärder på EU-nivå än på nationell nivå. Utskottet ansåg vidare att förslaget är så långtgående att man måste ifrågasätta om inte de föreslagna åtgärderna går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet med förslaget, att skydda EU:s ekonomiska intressen. Det torde finnas andra mindre långtgående alternativ för att uppnå målet med förslaget, t.ex. att genom ytterligare åtgärder förebygga brott mot EU:s ekonomiska intressen. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget inte heller uppfyller det proportionalitetskriterium som inryms i subsidiaritetsprövningen.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att förslaget i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande där detta klargörs. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:25).

De nationella parlamenten lämnade tillsammans 13 motiverade yttranden om förslaget, vilket motsvarade 18 röster av 56 möjliga, och innebar att ett s.k. gult kort utfärdades med anledning av förslaget. Enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna krävdes 14 röster för ett gult kort i detta ärende. Detta var andra gången som ett gult kort utfärdades sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet har under 2013 gjort tolv subsidiaritetsprövningar. En av dessa resulterade i, som nämnts ovan, att utskottet lämnade ett prövningsutlåtande (utl. 2013/14:JuU13). Under 2012 genomförde utskottet tio subsidiaritetsprövningar. Av dessa resulterade tre i att utskottet lämnade lika många

prövningsutlåtanden. Den föregående perioden (2011) lämnade utskottet ett prövningsutlåtande som gällde ett av sammanlagt tio prövade lagstiftningsutkast. Under perioden 2009–2010 har utskottet prövat tolv utkast till lagstiftning men inte lämnat något prövningsutlåtande. Utskottet konstaterar att den tidigare ökningen av antalet utlåtanden jämfört med antalet prövade utkast till lagstiftningsakter avtagit.

Av de tolv utkast som justitieutskottet prövade under 2013 innehöll fyra utkast förslag om gränskontroller och fyra förslag om straffrättsligt samarbete. Två av utkasten innehöll förslag om administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa. Ett utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga utkast innehöll förslag om civilrättsligt samarbete, polissamarbete och tillnärmning av lagstiftning gällande den inre marknaden. Utskottet anser att EU-samordningens arbete med att underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag antas fungerar väl och är till god hjälp.

Utvecklingen av kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU

Europeiska åklagarmyndigheten

För att bekämpa brott som skadar unionens ekonomiska intressen får rådet genom förordningar i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande inrätta en europeisk åklagarmyndighet. Rådet ska besluta med enhällighet efter Europaparlamentets godkännande. Om enhällighet inte kan nås får en grupp om minst nio medlemsstater begära att förslaget behandlas vidare (artikel 86 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget).

Enligt förslaget om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet ska den europeiska åklagarmyndigheten ha exklusiv behörighet att utreda och åtala för brott mot EU:s finansiella intressen. Detta innebär att medlemsstaternas åklagarbehörighet överläts till EU i motsvarande utsträckning. Förslaget innebär även att kompetens överförs till den europeiska åklagarmyndigheten vad gäller behörighet att besluta om vissa särskilt angivna utredningsåtgärder, som sedan ska genomföras i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där de verkställs. Artikel 86 i EUF-fördraget möjliggör dessutom en framtida utvidgning av den europeiska åklagarmyndighetens behörighet till att även omfatta annan grov gränsöverskridande brottslighet. En sådan utvidgning skulle medföra ytterligare kompetensöverföring till EU.

Det straffrättsliga samarbetet i övrigt

Det straffrättsliga samarbetet inom unionen ska bygga på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden och inbegriper en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden. Om det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, får EU genom

direktiv fastställa minimiregler om t.ex. straffrättsliga förfaranden. I dessa minimiregler ska skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsliga traditioner och rättssystem beaktas (artikel 82 i EUF-fördraget).

EU får genom direktiv även fastställa minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom områden med särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag. Detsamma gäller om det är nödvändigt att säkerställa ett effektivt genomförande av unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder (artikel 83 i EUF-fördraget).

Förslaget om bl.a. straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning (KOM(2013) 42) innebär att kompetens överlämnas när det gäller minimiregler om penningförfalskning (numera Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU). Förslaget om ändring i narkotikarambeslutet (KOM(2013) 618) syftar till att utvidga narkotikarambeslutet till att även omfatta nya psykoaktiva ämnen. Genom det nämnda rambeslutet fastställdes gemensamma minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Polissamarbetet

Inom polissamarbete har utskottet prövat ett förslag till förordning om Europol (KOM(2013) 173). Det förslaget innebär en anpassning av Europol till Lissabonfördraget och innehåller bl.a. förtydligade regler vad gäller medlemsstaternas skyldighet att överföra information till Europol.

Gränskontroll

Under den aktuella perioden har utskottet även subsidiaritetsprövat fyra förslag om gränskontroll. Tre av förslagen ingår i ett paket om smart gränsförvaltning. Det syftar dels till att förbättra förvaltningen av den yttre gränsen genom att skapa ett tillförlitligt och mer skyndsamt sätt att kontrollera tredjelandsmedborgares resor till och från Schengenområdet, dels till att skapa en möjlighet att utnyttja ny teknik för att underlätta passage över den yttre gränsen för att möta det ökade passagerarflödet.

Paketet om smart gränsförvaltning innehåller förslag som i vissa delar torde innebära en viss kompetensöverföring vad gäller personkontroll.

Det fjärde förslaget som gäller gränskontroll innehåller regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna (KOM(2013) 197). Förslaget innehåller riktlinjer för gemensamma operationer som samordnas av Frontex och bör inte medföra någon kompetensöverföring (numera förordning EU nr 565/2014).

Utskottets inställning

Det samarbete som efter Lissabonfördragets ikraftträdande sker på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Detta medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Som utskottet påpekat i tidigare yttranden, senast vid uppföljningen av 2012 års subsidiaritetspröv-

ningar (yttr. 2013/14:JuU2y), är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete på området och på så sätt nå målet för samarbetet, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. Emellertid kan det konstateras att ett omfattande lagstiftningsarbete har skett på området, vilken har medfört en betydande kompetensöverföring till EU och motsvarande inskränkning av den nationella kompetensen. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans, vilken kan vara svår att överblicka vid subsidiaritetsprövningar av enskilda förslag.

Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. Rättsliga frågor, och i synnerhet straffrättsliga frågor, återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsstaterna. Dessa frågor utgör en central del för varje stats funktion och legitimitet och är därför av särskild betydelse för medlemsstaterna. Som utskottet anförde i sitt utlåtande om EU:s agenda för rättsliga frågor till 2020 – Att stärka förtroendet, rörligheten och tillväxten inom EU (utl. 2013/14:JuU41), bör behovet av åtgärder på EU-nivå grundligt analyseras inför varje sådant beslut. Utskottet anser att i synnerhet straffrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde.

De rättsliga frågornas särskilda karaktär innebär även att det är viktigt att utvecklingen på området är förankrad hos medlemsstaterna. Utskottet anser att det är av stor betydelse att respekten för medlemsstaternas olika rättsliga system och traditioner bevaras och att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna respekteras. Sådana avvägningar är i många fall svåra att göra, och det är därför viktigt att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete beaktar medlemsstaternas synpunkter i dessa hänseenden. Detta gäller inte minst det fortsatta lagstiftningsarbetet vad gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet med tanke på att förslaget uppnådde gränsen för gult kort. Att förslagsställaren, i detta fall kommissionen, ska ta hänsyn till parlamentens motiverade yttranden framgår av artikel 7 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Generellt anser utskottet att man när ny lagstiftning förbereds bör lägga större vikt vid att analysera den gällande lagstiftningen. Avsikten bör vara att förstärka den befintliga lagstiftningen när detta är möjligt. Medlemsstaternas bristande genomförande av EU-bestämmelser ska inte vara ett skäl för kommissionen att lägga fram förslag till ytterligare lagstiftning, som i sig bidrar till ytterligare överstatlighet.

Stockholm den 20 november 2014

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen (MP), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Johan Pehrson (FP), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M) och Ellen Juntti (M).

Avvikande mening

Tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (SD)

Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) anför:

Utskottet skriver i sitt ställningstagande att den kompetensöverföring som sker i och med EU:s lagstiftningsarbete på området i många fall är nödvändig för att nå ett effektivt samarbete på området. Vi ifrågasätter om den kompetensöverföring som numera sker är så nödvändig som utskottet framhåller för att nå ett effektivt samarbete.

BILAGA 4

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2014/15:SfU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Sammanfattning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över gjorda iakttagelser i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. som ledde till beslut i antingen utskottet (protokollsutdrag) eller kammaren (motiverat yttrande) under tiden den 1 januari–31 december 2013.

Socialförsäkringsutskottet genomförde under denna period två subsidiaritetsprövningar. Utskottets yttrande tar sin utgångspunkt i dessa två ärenden. I båda fallen fann utskottet att utkastet till lagstiftningsakter inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets uppföljning avser dels utfallen av de genomförda subsidiaritetskontrollerna på en övergripande nivå, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som sänts över för subsidiaritetskontroll.

Av den promemoria som har upprättats framgår att konstitutionsutskottet särskilt önskar följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens ständiga representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.
6. Mot bakgrund av att KU vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
7. Konstitutionsutskottet önskar även svar på följande frågor:
Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Under tiden den 1 januari–31 december 2013 genomförde socialförsäkringsutskottet två subsidiaritetsprövningar av utkast till lagstiftningsakter från kommissionen:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, elevutbyte, avlönad och oavlönad yrkesutbildning, volontärarbete och au pair-arbete, KOM(2013) 151.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en förenklad ordning för personkontroller vid de yttre gränserna på grundval av Kroatiens och Cyperns unilaterala erkännande av vissa handlingar såsom likställda med

de egna nationella viseringarna för transitering genom dessa länders territorium eller planerade vistelser på deras territorium som inte överstiger 90 dagar under en 180-dagarsperiod och om upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 895/2006/EG och beslut nr 582/2008/EG, KOM(2013) 441.

Den ena prövningen hänför sig till området invandringspolitik och den andra prövningen till området gränskontroll.

Båda politikområdena ryms inom avdelning V, Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, och följande gäller enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

När det gäller gränskontroll (artikel 77 i EUF-fördraget) ska unionen utforma en politik med syftet att bl.a. säkerställa kontroll av personer och en effektiv övervakning vid passage av de yttre gränserna samt stegvis införa ett integrerat system för förvaltning av de yttre gränserna. Vad gäller exempelvis viseringar och andra uppehållstillstånd för kortare tid samt personkontroll vid de yttre gränserna beslutar Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Vidare gäller att om en åtgärd från unionens sida är nödvändig för att underlätta utövandet av den fria rörligheten, och om inte befogenheter för detta ändamål föreskrivs i fördragen, får rådet i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande anta bestämmelser om t.ex. pass och bevis om uppehållstillstånd. Rådet ska i dessa fall besluta med enhällighet efter att ha hört Europaparlamentet.

När det gäller invandringspolitiken (artikel 79 i EUF-fördraget) ska unionen bl.a. utforma en gemensam invandringspolitik i syfte att i alla lägen säkerställa dels en effektiv förvaltning av migrationsströmmarna, dels en rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i medlemsstaterna. Vad gäller de frågor som ligger inom socialförsäkringsutskottets beredningsområde gäller att Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska besluta om åtgärder som rör bl.a. villkor för inresa och vistelse, normer för medlemsstaternas utfärdande av visering och uppehållstillstånd för längre tid, inbegripet sådana som avser familjeåterförening. Vidare ska detta förfarande tillämpas för bl.a. rättigheter för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat. I artikeln anges uttryckligen att åtgärderna inte ska inverka på medlemsstaternas rätt att bestämma hur många tredjelandsmedborgare som får beviljas inresa från ett tredjeland till deras territorium för att där söka sysselsättning som arbetstagare eller egenföretagare.

Av fördraget framgår att genomförandet av unionens politik för gränskontroll, asyl och invandring ska styras av principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, även i finansiellt avseende, mellan medlemsstaterna. Varje gång det är nödvändigt ska de unionsakter som antas innehålla lämpliga åtgärder för tillämpningen av denna princip (artikel 80 i EUF-fördraget).

För avdelning V, Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, gäller delad befogenhet mellan unionen och medlemsstaterna enligt EUF-fördraget, avdelning 1 Unionens befogenhetskategorier och befogenhetsområden, artikel 4.2.

Utskottets iakttagelser

När det gäller frågorna om dels det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 och 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat och hur utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprättandet av subsidiaritetsprincipen, gör utskottet följande iakttagelser.

Utskottet prövade 14 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2013. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, invandringspolitik och asylpolitik. Ett förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). I samtliga fall gjorde utskottet bedömningen att utkasterna inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Lissabonfördraget gav nya befogenheter åt europeiska institutioner att vidta åtgärder som syftar till att upprätta en gemensam förvaltning av EU:s yttre gränser och skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem. Genom Lissabonfördraget etablerades även regler, förhållanden och rättigheter när det gäller invandring.

Lissabonfördraget delar in avdelning V, Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett. Utskottet kan konstatera att området till sin karaktär har en starkt gränsöverskridande dimension och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på Europainivå på detta område. Utskottet har inte heller vid något tillfälle funnit skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

Utskottet anser dock att det är svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på politikområdet förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Under 2013 prövade utskottet 2 utkast till lagstiftningsakter. Ett gällde ett förslag till direktiv om inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare för bl.a. studier och forskning, där två direktiv slogs ihop för att förtydliga och främja rättigheter och villkor.

Det andra gällde ett förslag till beslut om förenklad ordning för personkontroller vid yttre gränser med krav på tillämpande av gemensamma Schengenregler. Beslutet kom att omfatta Kroatien, Cypern, Bulgarien och Rumänien.

Ett genomförande av dessa två förslag kan enligt utskottets bedömning inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen i sig innebär en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna, utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet kan emellertid konstatera att vad gäller politikområdet invandring har en rad rättsakter antagits och harmoniseringen ökat. En successiv förskjutning av kompetens till EU skulle därmed kunna anses ha skett.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att kommissionen i de två utkasten har lämnat en mer utförlig redogörelse för sina resonemang i fråga om förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Vad gäller frågan om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner kan konstateras att utskottet inte funnit behov av att ta kontakt med representanten när det gäller subsidiaritetsprövningarna under den aktuella perioden.

När det gäller frågan om i vilken utsträckning utskottet har hämtat information från IPEX kan noteras att en kontroll har gjorts av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande men att det i utskottets prövning inte har ingått någon information från databasen eller något informationsutbyte med de andra nationella parlamenten.

Utskottet har som regel endast ett respektive två behandlingstillfällen beroende på utfallet, vilket kan betraktas som en förenklad beredning.

Stockholm den 13 november 2014

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Elisabeth Svantesson (M), Carina Ohlsson (S), Mikael Cederbratt (M), Phia Andersson (S), Markus Wiechel (SD), Lars-Arne Staxäng (M), Yilmaz Kerimo (S), Solveig Zander (C), Kerstin Nilsson (S), Linus Bylund (SD), Emma Carlsson Löfdahl (FP), Wiwi-Anne Johansson (V), Roland Utbult (KD), Teresa Carvalho (S), Tina Ghasemi (M) och Rickard Persson (MP).

BILAGA 5

Socialutskottets yttrande 2014/15:SoU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisats i en promemoria som upprättats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och gör bedömningar angående vissa särskilt angivna frågor.

Uppföljningen omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013.

I yttrandet redovisar socialutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Konstitutionsutskottet har sedan 2010 en skyldighet att följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.¹

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens subsidiaritetsprövningar 2013

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2014 omfattar samtliga subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under 2013.

Konstitutionsutskottet vill att utskotten kommenterar och gör bedömningar angående vissa särskilt angivna frågor. Uppföljningen omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013. Uppföljningen omfattar dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. I denna liksom i föregående års uppföljning vill konstitutionsutskottet sätta ännu mer fokus på utfallet i ärendena under 2013 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Konstitutionsutskottet har i samband med årets uppföljning på samma sätt som tidigare år beslutat att ge bl.a. socialutskottet tillfälle att senast den 20 november 2014 yttra sig över de iakttagelser som gjorts och som finns redovisade i en promemoria med bilagor som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli.²

I årets uppföljning vill konstitutionsutskottet särskilt få utskottens kommentarer och bedömningar om följande:

- Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012.
- En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av förslag från EU som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
- En kommentar om kommissionens motiveringar.
- En kommentar om kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få och lämna information och hur kontakterna fungerar.
- En kommentar önskas även hur utskottet skaffar information från IPEX.
- En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

¹ Se 7 kap. 8 § riksdagsordningen.

² KU prot. 2014/15:2.

KU önskar även svar på följande frågor: Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Socialutskottets subsidiaritetsprövningar 2013

De prövade lagstiftningsutkasten

Socialutskottet har under den tidsperiod som konstitutionsutskottets uppföljning omfattar prövat fyra utkast till lagstiftningsakter (se nedan). Ett utkast – reviderat tobaksproduktdirektiv³ – resulterade i ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Riksdagen biföll förslaget.⁴

I övriga ärenden har utskottet ansett att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen:

- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de allmänna sjukförsäkringssystemen, KOM(2013) 168 slutlig/2
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel, KOM(2013) 472
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om nya psykoaktiva ämnen, KOM(2013) 619.

Socialutskottets utlåtande under 2013

Förslaget till reviderat tobaksproduktdirektiv innehöll nya och striktare regler för hur tobaksprodukter får tillverkas, marknadsföras och säljas. Tobaksproduktdirektivet borde enligt socialutskottet omfatta de tobaksprodukter som säljs fritt på den gemensamma europeiska marknaden. Socialutskottet konstaterade att förbudet mot att distribuera och sälja snus i andra medlemsstater än Sverige kvarstod i kommissionens förslag till direktiv. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att regleringen av snus borde ses som en nationell angelägenhet och att direktivet därmed inte borde omfatta snus; EU-kommissionens förslag till regler för tobaksprodukter stred mot subsidiaritetsprincipen i berörda delar.

Vad har hänt med lagstiftningsutkasten sedan subsidiaritetsprövningarna genomfördes?

Våren 2014 antogs ett reviderat tobaksproduktdirektiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och

³ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation av tobaksvaror och liknande produkter (KOM(2012) 788 slutlig).

⁴ Bet. 2012/13:SoU17 och rskr. 2012/13:158.

försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 20 maj 2016. I juli 2014 beslutade regeringen att en särskild utredare ska lämna förslag till nationellt genomförande av direktivet (dir. 2014:108). I utredningsdirektivet anges bl.a. att snus är en produkt som inom EU endast får saluföras i Sverige och att ansvaret för att reglera innehållet i snus har överlämnats till Sverige. Snus är undantaget från den innehållsreglering som finns i artikel 7 i direktiv 2014/40/EU.

Vidare anges i utredningsdirektivet att snuset omfattas av tobaksprodukt-direktivets artikel 13 när det gäller produktpresentation och de begränsningar som gäller hänvisning till smaker och dofter på styckförpackningar och eventuella ytterförpackningar. Under 2000-talet har ett stort antal nya snusmärken och märkesvarianter lanserats, samtidigt som användningen av smaktillsatser ökat kraftigt: det finns snus med smak av t.ex. mint, vanilj, lakrits, tranbär, citrus och lingon. Regeringen bedömde att det fanns anledning att göra en översyn av regelverket för innehållet i snus och att utreda om det finns behov av förändringar i nuvarande regelverk i den delen. Utredaren ska i ett delbetänkande senast den 1 februari 2015 redovisa resultatet av sina överväganden om nödvändiga anpassningar för genomförandet av direktivet. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 1 september 2015.

Den 15 maj 2014 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 658/2014 om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel. Ikraftträdandet sker i juli 2015.

Övriga lagstiftningsförslag – KOM(2013) 168 slutlig/2 och KOM(2013) 619 – har ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå.

Socialutskottets kommentarer och bedömningar

Socialutskottet vill inledningsvis framföra att subsidiaritetsprövningar numera är en naturlig del av utskottets kontinuerliga arbete. Det pågår parallellt med beredning av propositioner, skrivelser och andra ärenden.

Under följande underrubriker redovisas de frågor som konstitutionsutskottet vill få svar på. Under varje underrubrik redovisas socialutskottets kommentarer och bedömningar.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012

Under 2012 genomförde socialutskottet elva subsidiaritetsprövningar, varav två resulterade i utlåtanden. Under 2013 har socialutskottet genomfört fyra prövningar, varav ett har lett till utlåtande.

Totalt under åren 2012–2013 prövade socialutskottet således 15 utkast till lagstiftningsakter. Åtta av utkasten berörde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning (artiklarna 114 och 168 i EUF-fördraget). Därutöver innehöll fyra utkast förslag på området tillnärmning av lagstiftning och två utkast förslag på

området folkhälsa. Ett utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder).

Socialutskottet konstaterar att flest subsidiaritetsprövningar har rört områdena tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa under 2012–2013.

En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Socialutskottet har uttalat att tobaksdirektivet bör omfatta de tobaksprodukter som säljs fritt på den gemensamma europeiska marknaden men att förbudet mot att distribuera och sälja snus i andra medlemsstater än Sverige kvarstår. Konstitutionsutskottet höll en överläggning med statsrådet Maria Larsson den 20 juni 2013 om förslaget att förpackningar för tobaksprodukter för rökning ska förses med kombinerade hälsovarningar som ska täcka en stor del av paketet, vilket skulle strida mot tryckfrihetsförordningen. Konstitutionsutskottet ställde sig inte bakom regeringens ursprungliga ståndpunkt (jfr KU:s prot. 2012/13:50). Konstitutionsutskottet anförde bl.a. följande:

Sverige ska vid förhandlingen framföra att omfattningen av hälsovarningarna kan strida mot svenska grundlagar. Sverige ska därför i en ensidig deklaration framföra att det är osäkert om och hur Sverige kan genomföra direktivet avseende hälsovarningarnas storlek. Vidare ska Sverige framföra att det för närvarande pågår ett översynsarbete gällande svenska tryck- och yttrandefrihetliga grundlagsbestämmelser avseende utformningen av varningstexter, innehållsdeklarationer och annan liknande produktinformation.

I anslutning till att rådet antog det reviderade tobaksproduktdirektivet den 14 mars 2014 framförde Sverige att omfattningen av hälsovarningarna kunde strida mot svenska grundlagar och att det var osäkert om och hur Sverige kunde genomföra direktivet i fråga om hälsovarningarnas storlek. Sverige framförde även att delar av regleringen av e-cigarett kunde vara problematiska i grundlagshänseende. Direktivet ska vara genomfört senast den 20 maj 2016 och som ovan nämnts ska en särskild utredare lämna förslag till nationellt genomförande av direktivet (dir. 2014:108).

Avsikten bakom det införda direktivet om avgifter till Europeiska läkemedelsmyndigheten (Ema) för säkerhetsövervakning av humanläkemedel är att gynna den inre marknads funktion när det gäller läkemedel. Direktivet gäller avgifter som ska betalas av läkemedelsbolagen till Ema; avgifterna är inte avsedda att täcka de behöriga nationella myndigheternas säkerhetsövervakning på nationell nivå. Direktivet har därigenom ingen effekt på svenska regler.

I fråga om övriga lagstiftningsförslag har dessa ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå eftersom det har gått för kort tid sedan ärendena behandlades. Utskottet kan därmed inte göra någon bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på de olika politikområdena har minskat till följd av förslagen.

Kommissionens motiveringar

Efter en genomgång av kommissionens motiveringar i de ärenden som socialutskottet har prövat, konstaterar utskottet att kommissionen i samtliga ärenden har lämnat motiveringar när det gäller subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner

Kontakter med representationen i Bryssel har förekommit i ett av utskottets ärenden. I ärendet förekom frekventa kontakter och de fungerade mycket bra.

Information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange)

Information från IPEX har regelmässigt hämtats in i subsidiaritetsärendena. Informationen har vidarebefordrats till utskottets ledamöter, men i övrigt inte lett till några åtgärder. I ett par ärenden har informationen i IPEX inte varit fullständig.

Kontakter med andra nationella parlament

Socialutskottet har inte tagit några kontakter med andra nationella parlament i subsidiaritetsärendena.

Förenklad beredning, prioriteringar m.m.

Socialutskottet använder inte någon form av förenklad beredning. Normalt sett planeras två beredningstillfällen för subsidiaritetsprövningarna till vilka underlag om prövningarna presenteras. Vid behov hålls ytterligare beredningstillfällen. Regeringens inställning brukar lämnas genom en faktapromemoria eller ett särskilt yttrande eller både och. Socialutskottet prioriterar inte något särskilt ärende och väljer inte ut ärenden för olika former av beredning.

Stockholm den 20 november 2014

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Veronica Palm (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Per Ramhorn (SD), Finn Bengtsson (M), Mikael Dahlqvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Hanna Wigh (SD), Barbro Westerholm (FP), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S) och Sofia Fölster (M).

BILAGA 6Utbildningsutskottets yttrande
2014/15:UbU1yUppföljning av riksdagens tillämpning
av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 20 november 2014 yttra sig över en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. I promemorian beskrivs vilka iakttagelser konstitutionsutskottet gjort vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2014 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2013. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Utbildningsutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar avseende konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet har för uppföljningen av 2013 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till och bedömningar av de iakttagelser som konstitutionsutskottet gjort i en promemoria som översänts till utskotten (daterad den 9 oktober 2014). Konstitutionsutskottet önskar därtill få svar på några frågor. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt få följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange).
6. Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet önskar även svar på följande frågor:

7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Utbildningsutskottets subsidiaritetsprövningar

Utbildningsutskottet genomförde sammanlagt sex subsidiaritetsprövningar under det nu aktuella uppföljningsåret 2013. Av protokollsutdragen från utbildningsutskottets sammanträden som anmälades till kammaren framgår att utskottet i samtliga fall ansåg att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Utbildningsutskottets kansli har upprättat kanslipromemorior i samtliga subsidiaritetsärenden under uppföljningsåret 2013. Kansliet har i sina kanslipromemorior refererat till den s.k. tvåstegsmetoden (jfr bet. 2010/11:KU18 s. 22), som konstitutionsutskottet redogör för i sin promemoria.

Utbildningsutskottet har inte avgett något utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2013 prövade utskottet 13 utkast till lagstiftningsakter:

2011

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i "Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)", KOM(2011) 810.
- Förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 811.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 294/2008 om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik, KOM(2011) 817.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om det strategiska innovationsprogrammet för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT): institutets bidrag till ett mer innovativt Europa, KOM(2011) 822.

2012

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Erasmus för alla" – Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott, KOM(2011) 788.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 809.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden, KOM(2011) 883.

2013

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning, KOM (2013)107.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Copernicusprogrammet och om upphävande av förordning (EU) nr 911/2010, KOM(2013) 312.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som genomförs gemensamt av flera medlemsstater och som syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning, KOM(2013) 493.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett europeiskt metrologiprogram för innovation och forskning som genomförs av flera medlemsstater, KOM(2013) 497.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett andra program för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning som genomförs gemensamt av flera medlemsstater, KOM(2013) 498.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i det gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram för ett aktivt liv och it-stöd i boende som inletts av flera medlemsstater, KOM(2013) 500.

Utbildningsutskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet redovisar nedan utskottets kommentarer och bedömningar under ett antal underrubriker som motsvarar konstitutionsutskottets frågor samt gör även en särskild kommentar under rubriken Övrigt.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande

Utbildningsutskottet har hittills behandlat ett relativt begränsat antal subsidiaritetsärenden (totalt 13 utkast till lagstiftningsakter). Som framgått ovan har utbildningsutskottet inte i något fall avgett något utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Under det nu aktuella uppföljningsåret 2013 har sex utkast till lagstiftningsakter behandlats. Uppdelat på politikområden i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) gällde fyra utkast forskning och teknisk utveckling och två rymdpolitik. För det föregående uppföljningsåret 2012 fördelade sig de tre utkasten med vardera ett utkast på sju olika politikområden (fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning, utbildning m.m., industripolitik, forskning och teknisk utveckling). Det betyder att vissa utkast berörde flera politikområden.

Vid en samlad bedömning av de olika förslag som subsidiaritetsprövades av utbildningsutskottet under 2013 jämfört med 2012 kan konstateras att antalet utkast som prövades fördubblades. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013 jämfört med 2012 innebar en minskning med två förslag från 125 till 123 utkast. Utbildningsutskottets andel

av den totala mängden subsidiaritetsprövningar har således i princip fördubblats men andelen är alltså liten.

Om utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammanlagda utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Mot bakgrund av utbildningsutskottets relativt begränsade erfarenhet av subsidiaritetsärenden och av att dessa få ärenden är fördelade på ett relativt stort antal politikområden kan utskottet inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2 i promemorian. Precis som i föregående års yttrande till konstitutionsutskottet (yttr. 2013/14:UbU1y s. 4) vill utbildningsutskottet här peka på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakterna inleds. I annat fall finns risken att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövning minskar.

Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling har EU s.k. delad befogenhet, dvs. befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter. Utskottet prövade under 2013 fyra utkast till lagstiftningsakter inom ramen för EU:s åttonde ramprogram för forskning och innovation (Horisont 2020). Utskottets uppfattning är att Horisont 2020 är ett väl etablerat program som utgör ett viktigt komplement till motsvarande nationella insatser.

Kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen

Kommissionen har varit förslagsställare i alla ärenden som utskottet prövat 2013. När det gäller kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen kan utbildningsutskottet konstatera att motiveringarna generellt sett är mycket summariska och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utbildningsutskottet har inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner

Utbildningsutskottets kansli har i något enstaka fall sedan förfarandet med subsidiaritetsprövningar infördes haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende. Kansliet har dock inte i något fall under uppföljningsåret 2013 varit i kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få eller lämna information i något ärende.

Inhämtande av information från IPEX

När det gäller information från andra nationella parlament har webbplatsen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) hittills inte i något fall innehållit några uppgifter från andra parlament av relevans för utbildningsutskottets ärenden. Information om behandlingen av ett dokument har ofta saknats på andra länders nationella sidor, eller så har den inte varit uppdaterad.

Kontakter med andra nationella parlament

Utbildningsutskottet har inte tagit några kontakter med andra nationella parlament i syfte att få information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Utbildningsutskottet har erfarenhet av tidsmässigt komprimerade beredningar av flera subsidiaritetsärenden under uppföljningsåret 2013. I dessa ärenden skedde beredning och beslut vid samma tillfälle. Beredningsformen föreslogs av utbildningsutskottets kansli, men det stod självfallet utskottet fritt att besluta om ytterligare beredning om så skulle ha önskats. Det har inte varit aktuellt för utskottet att göra någon prioritering av ärenden.

Övrigt

Utbildningsutskottet instämde vid föregående års uppföljning (yttr. 2013/14:UbU1y s. 5) i konstitutionsutskottets uttalande från 2012 (bet. 2012/13:KU8 s. 52) om att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Bakgrunden var att riksdagen vid den tidpunkten saknade sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslag antagits. Utbildningsutskottet välkomnar därför att det nu sedan våren 2014 inom Riksdagsförvaltningen införts rutiner för att bevaka och underrätta utskotten om när lagstiftningsförslag antas (jfr konstitutionsutskottets promemoria s. 9). Detta underlättar för utskotten i deras roll att bevaka subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen, vilket konstitutionsutskottet ansett vara en uppgift för utskotten (bet. 2013/14:KU5 s. 39).

Stockholm den 4 november 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (FP), Tomas Tobé (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Jabar Amin (MP), Michael Svensson (M), Carina Herrstedt (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Lena Emilsson (S) och Maria Stockhaus (M).

Trafikutskottets yttrande 2014/15:TU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Vid sammanträdet den 9 oktober 2014 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott i riksdagen tillfälle att kommentera de iakttagelser som redovisas i en promemoria som utarbetats av konstitutionsutskottets kansli och som omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari till 31 december 2013.

Trafikutskottet välkomnar att subsidiaritetsprincipens tillämpning i allt högre grad följs upp, vilket långsiktigt gagnar utskottens arbete med att säkerställa att kommissionens utkast till rättsakter beslutas på rätt nivå. I detta sammanhang vill trafikutskottet påpeka att kommissionens subsidiaritetsmotiveringar i flera avseenden fortfarande är bristfälliga, vilket är en försvårande omständighet vid utskottets prövningar.

Trafikutskottet lyfter fram att det kan vara värdefullt med en sammanhållen utgångspunkt från riksdagens sida, dvs. att alla utskott använder likartade bedömningskriterier för om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

När det gäller regeringens åsikt framhåller trafikutskottet att det lägger stor vikt vid denna. Utskottet påpekar i sammanhanget att regeringen, till skillnad från riksdagen, inte lägger in någon proportionalitetsbedömning i sin prövning.

Slutligen anser utskottet att det skulle vara mycket intressant med en uppföljning av hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning.

Utskottets överväganden

Inledning

Vid sammanträdet den 9 oktober 2014 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott i riksdagen tillfälle att kommentera de iakttagelser som redovisas i en promemoria som utarbetats av konstitutionsutskottets kansli och som omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari till 31 december 2013.

Konstitutionsutskottet önskade särskilt kommentarer och bedömningar på följande punkter:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX¹ (Interparliamentary EU Information Exchange).
6. Mot bakgrund av att KU vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
7. Använder utskottet någon form av förenklad behandling vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Under den aktuella perioden har trafikutskottet behandlat 27 subsidiaritetsprövningar av följande förslag från kommissionen rörande EU:s regelverk inom utskottets beredningsområde:

¹ IPEX syftar till att stödja det mellanparlamentariska samarbetet inom EU genom att erbjuda en webbplats för elektroniskt utbyte av EU-relaterad information. På IPEX webbsida publiceras alla nya initiativ från kommissionen.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser (KOM(2012) 721)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om marin utrustning och om upphävande av direktiv 96/98/EG (KOM(2012) 772)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering av händelser inom civil luftfart och om ändring av förordning (EU) nr 996/2010 och upphävande av direktiv 2003/42/EG, kommissionens förordning (EG) nr 1321/2007 och kommissionens förordning (EG) nr 1330/2007 (KOM(2012) 776)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (KOM(2013) 18)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning (KOM(2013) 26)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens järnvägsbyrå och om upphävande av förordning (EG) nr 881/2004 (KOM(2013) 27)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1370/2007 avseende öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg (KOM(2013) 28)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättandet av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde vad avser öppnandet av marknaden för inhemsk persontrafik på järnväg och om styrningen av järnvägsinfrastrukturen (KOM(2013) 29)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (KOM(2013) 30)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om järnvägssäkerhet (KOM(2013) 31)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 912/2010 om inrättande av Europeiska byrån för GNSS (KOM(2013) 40)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om flerårig finansiering av Europeiska sjösäkerhetsbyråns åtgärder i fråga om insatser vid förorening från fartyg och vid havsföroreningar från olje- och gasanläggningar (KOM(2013) 174)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 96/53/EG av den 25 juli 1996 om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen (KOM(2013) 195)

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (KOM(2013) 296)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om införande av ett interoperabelt EU-omfattande eCall (KOM(2013) 315)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om typgodkännandekrav för montering av fordonsbaserade e-callsystem och om ändring av direktiv 2007/46/EG (KOM(2013) 316)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets ändring av förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG (KOM(2013) 329)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 216/2008 inom området flygplatser, flygledningstjänst och flygtrafiktjänster (KOM(2013) 409)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet (KOM(2013) 410)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 (KOM(2013) 480)
- Förslag om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1365/2006 om statistik över godstransporter på inre vattenvägar och vad gäller tilldelningen av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (KOM(2013) 484)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 91/2003 av den 16 december 2002 om järnvägstransportstatistik vad gäller insamling av uppgifter om gods, passagerare och olyckor (KOM(2013) 611)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 718/1999 om en politik för gemenskapens flottkapacitet inom inlandssjöfarten för att främja transporter på de inre vattenvägarna (KOM(2013) 621)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfart och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/87/EG (KOM(2013) 622)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent, och om ändring av direktiven 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG samt förordningarna (EG) nr 1211/2009 och (EU) nr 531/2012 (KOM(2013) 627)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om sjöfolk och om ändring av direktiven 2008/94/EG, 2009/38/EG, 2002/14/EG, 98/59/EG och 2001/23/EU (KOM(2013) 798).

Trafikutskottets ställningstagande

Övergripande bedömning

Sedan den 1 december 2009 gäller enligt Lissabonfördraget att de nationella parlamenten ska se till att subsidiaritetsprincipen tillämpas enligt särskilda riktlinjer. Trafikutskottet har därefter vid samtliga tidigare tillfällen utnyttjat möjligheten att redovisa för konstitutionsutskottet hur subsidiaritetsprincipen har tillämpats i prövningen av kommissionens utkast till rättsakter. Trafikutskottet tillmäter uppgiften stor betydelse i synnerhet som granskningarna av kommissionens förslag till rättsakter gör det möjligt för riksdagen och andra nationella parlament inom EU att försäkra sig om att subsidiaritetsprincipen tillämpas på ett korrekt sätt och att besluten fattas på rätt nivå.

Trafikutskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet även påmint om betydelsen av att riksdagen följer upp hur subsidiaritetsprincipen tillämpas. Med hänsyn till de erfarenheter som gjorts under senare år är det också trafikutskottets uppfattning att utvecklingen av konstitutionsutskottets granskning går i önskvärd riktning, dvs. att utfallet av prövningarna och graden av måluppfyllelse prioriteras i uppföljningsprocessen. Trafikutskottet instämmer i detta sammanhang i konstitutionsutskottets bedömning att en mer systematisk uppföljning skulle göra det lättare att urskilja om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte vart för sig innebär att subsidiaritetsprincipen hotas men som sammantagna kan peka på en tendens att principen urholkas.

Riksdagen är ett av få parlament i EU som prövar alla förslag till ny EU-lagstiftning, då flertalet medlemsstater i stället tillämpar någon form av urvalsprocess för den parlamentariska prövningen av kommissionens lagförslag. Trafikutskottet har vid tidigare tillfällen framfört att det kan vara lämpligt att överväga en effektivisering av processen i syfte att ägna mer uppmärksamhet åt de komplexare och mer omfattande lagförslagen där subsidiaritetsaspekten är mer svårbedömbär. Det gäller i synnerhet förslag inom områden som tidigare inte har reglerats. Utskottet gör alltså denna bedömning.

De flesta subsidiaritetsprövningar som gjordes under 2013 var tämligen okontroversiella, och utskottets ståndpunkt har varit den att kommissionen i de flesta fall respekterar subsidiaritetsprincipen. Det handlar exempelvis om förslag av mer teknisk natur där utskottet har ansett att regleringen för ändamålsenlighetens skull bör ske på EU-nivå.

Utskottet utnyttjade under 2013 i flera fall möjligheten att hämta in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i olika lagstiftningsakter. Utskottet påminner också om att regeringen även har möjlighet att redovisa sin uppfattning om såväl proportionalitets- som subsidiaritetsaspekter i sina faktapromemorior, vilka också innehåller mer ingående utvärderingar av de konsekvenser som kommissionens förslag till rättsakter innebär. Utskottet lägger stor vikt vid de bedömningar som regeringen gör och understryker hur viktigt det är att i ett så tidigt skede som möjligt få ta del av regeringens uppfattning eftersom tidsfristen för att pröva subsidiaritetsaspekten i lagförslagen är begränsad.

När det gäller bedömningen av lagförslagets konsekvenser för nationellt vidkommande är regeringens synpunkter värdefulla också mot bakgrund av att Regeringskansliet har större resurser och möjligheter än riksdagen att utvärdera dessa.

Regeringens uppfattning om subsidiaritetsprincipen, men även om proportionalitetsprincipen så som den redovisas i Regeringskansliets faktapromemorior, har beaktats i stor utsträckning av utskottet vid prövningar av kommissionens förslag till lagstiftning, och som regel har inte utskottets bedömningar avvikit påtagligt från de som regeringen gjort.

Utskottet har i tidigare yttranden pekat på den viktiga skillnaden att regeringen inte lägger in några proportionalitetsaspekter i den bedömning den gör av subsidiaritetsprincipen, vilket däremot riksdagen gör i sin prövning. Detta återspeglas också i att regeringen inte kommenterar proportionalitetsaspekterna i de fall utskottet skulle vilja hämta in regeringens bedömning av ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Denna olikartade tolkning kan tyckas vara olycklig och komplicerar utskottets uppgift.

Vid fyra tillfällen under 2013 överlämnade trafikutskottet utlåtanden till kammaren med motiverade yttranden om att subsidiariteten inte respekterats i kommissionens förslag. I några av bedömningarna delade regeringen kommissionens uppfattning om förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Trafikutskottet har dock i sina bedömningar även vägt in det proportionalitetskriterium som ingår i riksdagens prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning och därför i några fall sammantaget kommit till en annan slutsats än regeringen. Hela eller delar av de föreslagna rättsakterna har mot denna bakgrund ansetts som alltför långtgående, exempelvis att regleringsåtgärder borde formuleras i direktiv snarare än i förordningar. Detta gällde bl.a. vid utskottets prövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, KOM(2013) 147.

Trafikutskottet vill i sammanhanget också påminna om att det ställde sig bakom konstitutionsutskottets rekommendation i betänkande 2012/13:KU8 om att det bör finnas rutiner för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning. Denna uppgift äger alltså giltighet. Vidare har trafikutskottet även tidigare framhållit att det är önskvärt att det finns en samsyn inom riksdagens utskottsavdelning om de kriterier efter vilka subsidiaritetsaspekten ska prövas. Utskottet har tidigare föreslagit att någon form av centralt stöd bör inrättas i riksdagen för att vid behov kunna bistå utskotten vid prövningarna. Det är också utskottets uppfattning att denna funktion med fördel kan läggas på EU-samordningen som har bättre förutsättningar än de enskilda utskotten för att anlägga ett helhetsperspektiv på kommissionens lagförslag. Utskottet värdesätter i sammanhanget de utbildningar och seminarier som hölls om subsidiaritetsfrågan under 2013 och som bidrog till ett bättre kunskapsunderlag inom Riksdagsförvaltningen.

Kommentarer till bedömningen av vissa iakttagelser samt bedömningar som efterfrågas av konstitutionsutskottet

Kommentarer till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013 jämfört med 2012 och tidigare

Trafikutskottets beredningsområde påverkas i stor utsträckning av utvecklingen i omvärlden, både i fråga om transporter och kommunikationer och vad gäller elektronisk kommunikation. Viktiga delar av regelverken på dessa områden har sedan länge lagts fast i olika internationella forum. Det rättsliga regelverket inom EU har mot denna bakgrund tillerkänt unionen en betydande beslutskapacitet inom transportområdet, vilket till stora delar gäller även för sektorn för elektronisk kommunikation, it och post.

Utskottet har tidigare framhållit det viktiga i att beslut så ofta det går ska fattas så nära medborgarna och näringslivet som möjligt. Denna syn har genom åren utformats i riksdagen i bred parlamentarisk samsyn. Enbart det faktum att det många gånger är lämpligt att beslut i trafik- och transportpolitiska frågor fattas på EU-nivå innebär inte med nödvändighet att det alltid är den lämpligaste nivån för ett beslut.

Bland de förslag till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2013 kan en viss övervikt konstateras för förslag till nya förordningar eller till ändringar av förordningar, vilka uppgår till 17 stycken, drygt 60 procent av det totala antalet utkast till rättsakter som prövades. Utskottet ansåg i 7 fall att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket resulterade i 4 utlåtanden till kammaren med förslag till motiverade yttranden.

Bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat till följd av förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Trafikutskottet anser att frågan om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder har begränsats som en följd av kommissionens förslag till reglering är svårbedömbart. Genom s.k. delegerade akter kan t.ex. kommissionen ges befogenheter vars inverkan på nationella initiativ svårligen låter sig förutses. Vidare finns en rad överenskommelser som har nåtts inom ramen för andra internationella forum och samarbetsorganisationer som även de inskränker möjligheterna till nationella initiativ.

Som påpekas ovan handlade ett flertal av de initiativ till rättsakter som utskottet prövade under 2013 om förordningar eller ändringar av förordningar, vilka per definition är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och sålunda verkar inskränkande på medlemsstaternas möjligheter att beakta nationella förutsättningar.

Även om utrymmet för nationell lagstiftning oundvikligen minskar till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införs, vill utskottet understryka efter genomförda prövningar under 2013 att flertalet utkast till rättsakter har bedömts vara förenliga med subsidiaritetsprincipen. Det kan i sammanhanget

lämpligen påpekas att utskottets beredningsområde i stor utsträckning förutsätter överstatliga regleringar då det finns ett betydande gränsöverskridande inslag inom transport- och kommunikationssektorn.

Kommentar till kommissionens motiveringar

Utskottet har vid upprepade tillfällen betonat vikten av att kommissionen, i egenskap av det organ som överlämnar förslagen, också lämnar en grundlig motivering till varför den anser att dessa är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet har också betonat att avsaknaden av en fullgod motivering i fråga om subsidiaritet utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete, och utskottet har mot denna bakgrund sett det som önskvärt med mer fullödiga redovisningar från kommissionens sida om varför den anser att subsidiaritetsprincipen har respekterats i de lagstiftningsakter som de nationella parlamenten ska pröva.

I de EU-dokument som utskottet prövar behandlas förslagens rättsliga aspekter i ett särskilt avsnitt som också bör omfatta kommissionens ställningstagande i fråga om proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna. Även om flertalet förslag till rättsakter som utskottet prövade under 2013 är okontroversiella till sitt innehåll, konstaterar utskottet att kommissionens motivering för hur den har beaktat subsidiaritetsaspekten fortfarande är bristfällig. I flera förslag till rättsakter anser utskottet att motiveringarna är alltför knapphändiga för att kunna ge någon vägledning till hur kommissionen har resonerat kring subsidiaritetsfrågan. Som konstitutionsutskottet konstaterar i sin promemoria från den 9 oktober 2014 saknas bedömningar och motiveringar helt i åtta förslag som trafikutskottet prövade 2013.

Trafikutskottet vill även peka på att kommissionen inte heller är helt konsekvent i fråga om var den väljer att redovisa sin bedömning av subsidiaritetsaspekten eftersom redovisningen i vissa fall återfinns i medföljande arbetsdokument i stället för i själva utkastet till rättsakt.

Utskottet konstaterar att endast ett fåtal förslag innehåller mer utförliga resonemang om varför kommissionen anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Här kan nämnas KOM(2013) 147 (Förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation) och KOM(2013) 627 (Förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent). I bägge fallen kan det dock noteras att utskottet hade en annan uppfattning än kommissionen i fråga om förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Trafikutskottets kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel och inhämtande av information från IPEX

Utskottet är precis som tidigare av uppfattningen att behovet av kontakter med riksdagens representant i Bryssel är begränsat av det huvudsakliga skälet att

utskottet gör sina prövningar oberoende av de andra parlamentens ställningstaganden i enskilda ärenden. Utskottet anser likväl att det kan finnas ett intresse av att ta del av hur andra länders parlament på ett mer övergripande sätt har resonerat kring olika principiella aspekter av subsidiaritetsprövningen i mer komplexa utkast till rättsakter.

Eftersom utskottets kansli inte kontinuerligt följer pågående diskussioner i Bryssel har utskottet tidigare föreslagit att EU-samordningen utnyttjas för att vidareförmedla relevant information från riksdagens representant i Bryssel till berörda utskott. Enligt vad utskottet har erfarit är dock ambitionen från kansliets sida att framöver i större utsträckning utnyttja riksdagens representant i Bryssel, som har möjlighet att på plats bevaka frågor av intresse för utskottets räkning, även om denna bevakning endast blir av övergripande slag.

Inom ramen för det interparlamentariska samarbetet utnyttjade trafikutskottet under 2013 vid några tillfällen IPEX i samband med att mer invecklade lagförslag prövades men som påpekades i föregående yttrande används IPEX endast i begränsad omfattning. Några av skälen är att parlamentens subsidiaritetsprövningar görs inom en snäv tidsram (åtta veckor), vilket gör det svårt att hinna uppdatera systemet och kunna ta del av aktuell information om ställningstaganden i ett specifikt ärende. De dokument som publiceras på IPEX är dessutom i de flesta fall på originalspråk, vilket begränsar IPEX användbarhet i kansliets handläggning av subsidiaritetsärendena.

Kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament för att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar

Trafikutskottet tog under 2013 inte några kontakter med andra nationella parlament för att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Eftersom utskottet gör sina prövningar av själva sakfrågan oberoende av de bedömningar som görs i andra medlemsstaters parlament har uppfattningen varit den att sådana kontakter har ett begränsat värde. Dessutom är innehållet i de diskussioner som förs i parlamentariska utskott inför ställningstaganden i subsidiaritetsärenden i allmänhet inget som delges utomstående.

Förekommer någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen?

Trafikutskottet har tidigare tillämpat en förenklad beredning i de fall ett utkast bedömts vara så okontroversiellt att det inte har ansetts motiverat med någon djupare analys. Den förenklade beredningen innebar bl.a. att ärendena bereddes och justerades vid ett och samma tillfälle. För att uppnå ett större mått av enhetlighet och överblickbarhet valde utskottet att övergå till en beredningsprocess som innebär att alla prövningar sker enligt den s.k. tvåstegsmodellen där underlagsmaterial i form av särskilda beredningspromemorior upprättas inför varje steg i ärendeberedningen.

Även om trafikutskottet har frångått den förenklade beredningen görs en prioritering i vissa fall utifrån förslagets komplexitet och omfattning. För okontroversiella utkast eller i de fall då det är helt uppenbart att regleringen bör ske på EU-nivå har utskottet exempelvis ansett det överflödigt att hämta in regeringens bedömning av subsidiaritetsaspekten. Utan att för den sakens skull göra avkall på principen att samtliga utkast till rättsakter ska prövas anser utskottet som tidigare påpekats att det finns goda skäl för att effektivisera subsidiaritetsprövningarna i syfte att lägga mer resurser på de mer invecklade och komplicerade lagförslag som kommissionen presenterar.

Stockholm den 11 november 2014

På trafikutskottets vägnar

Karin Svensson Smith

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Svensson Smith (MP), Lars Hjalmered (M), Pia Nilsson (S), Suzanne Svensson (S), Jessica Rosencrantz (M), Patrik Jönsson (SD), Sten Bergheden (M), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Ingela Nylund Watz (S), Per Klarberg (SD), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Teres Lindberg (S), Boriana Åberg (M), Rikard Larsson (S) och Said Abdu (FP).

BILAGA 8

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande
2014/15: MJU1yRiksdagens tillämpning av
subsidiaritetsprövningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att senast den 20 november 2014 yttra sig över de iakttagelser som redovisas i promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som upprättats av konstitutionsutskottets kansli. Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över konstitutionsutskottets promemoria och lämnar bl.a. kommentarer om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.

Sammanfattningsvis har utskottet under den tidsperiod som uppföljningen omfattar, dvs. den 1 december 2009 till den 31 december 2013, prövat 95 ärenden och lämnat fem utlåtanden där riksdagen i samtliga fall beslutat att överlämna motiverade yttranden om att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Dessa fem motiverade yttranden med subsidiaritetsinvändningar mot kommissionens lagstiftningsförslag har resulterat i tre antagna lagstiftningar (tre motiverade yttranden har resulterat i en lagstiftning). Utskottet konstaterar att av dessa tre antagna lagstiftningar har subsidiaritetsinvändningarna hörsammats i två fall och i ett lett till en tidsbegränsad lagstiftning.

Utskottet konstaterar vidare att kommissionen fortfarande brister i sina motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen. Det är av yttersta vikt att kommissionen motiverar sina förslag utförligt med ett tydligt resonemang om hur den kommer fram till att förslag är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets tidigare uppfattning när det gäller den begränsade nyttan av IPEX (plattformen för EU:s mellanparlamentariska utbyte) kvarstår. Utskottet anser att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd vid beredning av subsidiaritetsärenden. Utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är liksom tidigare goda.

Vad gäller beredning av subsidiaritetsärenden använder sig utskottet inte av någon förenklad beredning vid prövning. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet subsidiaritetsprövas och bereds på samma sätt.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Konstitutionsutskottet följer, inom ramen för sin uppgift enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen, tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och meddelar kammaren sina iakttagelser en gång om året. I promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (PM 2014-10-09) redogör konstitutionsutskottet för sina iakttagelser om de subsidiaritetsprövningar som har gjorts av riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2013.

Mot denna bakgrund efterfrågar konstitutionsutskottet särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsutkast från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.
6. Mot bakgrund av att KU vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Utskottet önskar även svar på följande frågor:

7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande

Genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013

Under 2013 har miljö- och jordbruksutskottet prövat 21 utkast till lagstiftningsakter (se listan nedan). Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändning mot ett av förslagen, nämligen förslaget om en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133). Ärendet resulterade i ett utlåtande (utl. 2012/13: MJU20) med förslag till yttrande som riksdagen beslutade att bifalla. Förslaget om fysisk planering har lett till EU-lagstiftning, och utfallet utifrån riksdagens subsidiaritetsinvändning redovisas nedan under rubriken ”Samlat utfall av genomförda subsidiaritetskontroller”. I övriga ärenden har utskottet ansett att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

1. KOM(2013) 133 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden.
2. KOM(2013) 159 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en anpassningssats för direktstöd enligt förordning (EG) nr 73/2009 avseende kalenderåret 2013.
3. KOM(2013) 245 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden [och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1198/2006, rådets förordning (EG) nr 861/2006 och rådets förordning (EG) nr XXX/2011 om en integrerad havspolitik].
4. KOM(2013) 226 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om vissa övergångsbestämmelser för stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om ändring av förordning (EU) nr [...] [RD] vad gäller resurser och resursfördelning avseende 2014 och om ändring av rådets förordning (EG) nr 73/2009 och förordningarna (EU) nr [...] vad gäller deras tillämpning under 2014.
5. KOM(2013) 262 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial.
6. KOM(2013) 267 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare.
7. KOM(2013) 260 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om djurhälsa.
8. KOM(2013) 265 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och välbefinnande, växters sundhet, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel samt om ändring av förordningarna (EG) nr 999/2001, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003,

- (EG) nr 1/2005, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 834/2007, (EG) nr 1099/2009, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012 och (EU) nr [...] /2013 och direktiven 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG, 2008/120/EG och 2009/128/EG (förordningen om offentlig kontroll).
9. KOM(2013) 288 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, vad gäller vissa villkor för tillträde till marknaden.
 10. KOM(2013) 327 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, direktiv 2009/128/EG samt förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG.
 11. KOM(2013) 417 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa förordningar på områdena fiske och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
 12. KOM(2013) 418 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
 13. KOM(2013) 428 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1198/2006 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet.
 14. KOM(2013) 521 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).
 15. KOM(2013) 620 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.
 16. KOM(2013) 516 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall.
 17. KOM(2013) 722 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen, med hänsyn till genomförandet 2020 av en internationell överenskommelse om tillämpning av en global marknadsbaserad åtgärd för utsläpp från internationell luftfart.

18. KOM(2013) 757 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1166/2008 om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket, vad gäller finansieringsramen för perioden 2014–2018.
19. KOM(2013) 761 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar.
20. KOM(2013) 769 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.
21. KOM(2013) 812 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeland.

Genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013 som lett till EU-lagstiftning

Miljö- och jordbruksutskottets kansli har tagit fram följande uppgifter om de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under 2013 och som har lett till EU-lagstiftning:

- Direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering.
- Förordning (EU) nr 334/2014 av den 11 mars 2014 om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, vad gäller vissa villkor för tillträde till marknaden.
- Förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial.
- Förordning (EU) nr 1385/2013 av den 17 december 2013 om ändring av vissa förordningar på områdena fiske och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
- Direktiv 2013/64/EU av den 17 december 2013 om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
- Förordning (EU) nr 335/2014 av den 11 mars 2014 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1198/2006 om Europeiska fiskerifonden vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet.
- Förordning (EU) nr 660/2014 av den 15 maj 2014 om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall.

Bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. I takt med att ny lagstiftning beslutas på EU-nivå får EU större inflytande på dessa områden och utrymmet för nationell lagstiftning minskar. Åtgärder på unionsnivå är många gånger nödvändiga för att uppnå politiska mål, exempelvis att bekämpa gränsöverskridande miljöproblem.

Samtidigt är det viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. En åtgärd ska endast vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå. Utskottet har genom subsidiaritetskontrollen möjlighet att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner. Under den tid som uppföljningen omfattar, dvs. från den 1 december 2009 till den 31 december 2013 ledde utskottets prövning av totalt 95 lagstiftningsförslag till att fem fall ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

Av konstitutionsutskottets promemoria framgår att miljö- och jordbruksutskottet har behandlat flest subsidiaritetsärenden (totalt 95 stycken) inom riksdagen under den tidsperiod som uppföljningen omfattar, dvs. från Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 till den 31 december 2013. Under denna tidsperiod behandlades totalt 18 ärenden under 2010, 28 under 2011 respektive 2012 samt 21 ärenden under 2013. Av dessa 95 behandlade ärenden har utskottet lämnat totalt fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden om att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. I övriga 90 ärenden har utskottet ansett att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen har i samtliga fem subsidiaritetsinvändningar följt utskottets förslag och beslutat att överlämna motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande.

Utskottet konstaterar att av dessa fem yttranden har tre resulterat i lagstiftning på EU-nivå. En av lagstiftningarna har emellertid utgjorts av tre ärenden som har prövats vid olika tillfällen och behandlats i tre utlåtanden från utskottet. Sammanfattningsvis har samtliga lämnade motiverade yttranden om kommissionens lagstiftningsförslag resulterat i tre antagna lagstiftningar. Nedan följer en beskrivning av dessa tre lagstiftningar och utfallet utifrån de subsidiaritetsinvändningar som riksdagen överlämnat.

Utdelning av livsmedel till de sämst ställda

De tre utlåtanden om kommissionens förslag och som har lett till lagstiftning gäller förslag till utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. Det första ärendet ingick i KU:s uppföljning hösten 2011 och avsåg KOM(2010) 486 slutlig. Utskottet fann vid behandlingen av detta förslag i november 2010 att kommissionens då aktuella förslag inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2010/11: MJU7). Det andra ärendet avsåg ett förslag till förordning om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter, en förordning om en samlad marknadsordning (KOM(2010) 799). Utskottet beslutade den 17 februari 2011 att lämna ett utlåtande (2010/11: MJU21) om förslaget. I det aktuella förslaget har ett tidigare förslag till ändring rörande livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen inarbetats (KOM(2010) 486 slutlig).

Utskottet ansåg fortfarande att den rättsliga grund som kommissionen angav för livsmedelsstödet var felaktig, vilket gällde för det förslag som då behandlades och som hade behandlats tidigare. Varken syftet eller innehållet i den föreslagna rättsakten innefattades av den gemensamma jordbrukspolitikens mål. Den föreslagna åtgärden stod i strid med subsidiaritetsprincipen, eftersom målet för den planerade åtgärden kunde och borde uppnås av medlemsländerna på central nivå eller på regional och lokal nivå. Utskottet anförde vidare att åtgärder av det slag som avsågs med det aktuella förslaget borde vara varje medlemsstats eget ansvar och att det därmed inte behövdes delegerade befogenheter som innebar att åtgärderna finansierades över EU-budgeten. Utskottet vidhöll således att kommissionens förslag, som avser utdelning av livsmedel till de sämst ställda, stod i strid med subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande.

Utskottet lämnade även ett utlåtande om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634). Utskottet lämnade utlåtandet (2011/12: MJU8) den 17 november 2011. Förslaget ersatte det tidigare förslaget, KOM(2010) 486, som redovisats ovan. Utskottet påpekade ännu en gång att den rättsliga grund som kommissionen angav för förslaget var felaktig, trots att kommissionen lagt till artikel 175.3 i EUF-fördraget och därmed föreslog en dubbel rättslig grund. Oavsett vilken rättslig grund kommissionen valde för förslaget kunde utskottet inte finna några skäl till att målen för den planerade åtgärden i förslaget, som i huvudsak var socialpolitiska, bättre skulle uppnås på unionsnivå. Utskottet vidhöll likaså sin åsikt att i och med de ändringar av livsmedelsstödet som kommissionen föreslog hade syftet med de åtgärder som det aktuella förslaget rörde skiftat karaktär från att ha varit jordbrukspolitiska åtgärder till att vara socialpolitiska åtgärder. Socialpolitik hör främst till medlemsstaternas ansvar enligt fördragen. Förslaget stred därför mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtandet

konstaterade utskottet att varken syftet med eller innehållet i den föreslagna rättsakten kunde innefattas av något av den gemensamma jordbrukspolitikens mål i artikel 39 i EUF-fördraget. Utskottets uppfattning låg även i linje med det som EU-domstolen anförde i mål T-576/08.

I samband med Europaparlamentets andra läsning av kommissionens förslag nämnde parlamentet att Sverige tillsammans med Danmark och Storbritanniens överhus hade lämnat motiverade yttranden med anledning av kommissionens förslag. Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 15 februari 2012 förordning (EU) nr 121/2012 om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 1234/2007 vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. I artikel 27 fastställdes en ordning för utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen för 2012 och 2013, vilket innebar att åtgärden tidsbegränsades.

Det är svårt att uttala sig om riksdagens motiverade yttranden där kommissionens förslag avvisades har haft betydelse för utfallet av lagstiftningen. Däremot kan konstateras att kommissionen presenterade tre förslag i samma fråga. Det slutliga förslaget som sedan resulterade i en lagstiftningsakt innebar att åtgärden tidsbegränsades till två år. Lagstiftning brukar inte var tidsbegränsad.

Tillträde till genetiska resurser

Ett annat utlåtande (2012/13: MJU6) som utskottet lämnade under 2012 och som resulterat i lagstiftning gällde kommissionens förslag till en förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (KOM(2012) 576). I förordningen fastställs bestämmelser om tillträde till och fördelning av nytta från genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser i enlighet med bestämmelserna i Nagoyaprotokollet. Detta protokoll är bindande och upprättades vid det tionde partsmötet under FN:s konvention om biologisk mångfald som hölls i Nagoya 2010. När det gäller åtgärder för bl.a. tillträde får parterna till protokollet själva bestämma om de vill reglera tillträdet. Utskottet anförde i utlåtandet att lagstiftningskompetensen på detta område borde kvarstå hos medlemsstaterna. Kommissionens förslag utesluter inte enligt utskottet en överföring av nationell kompetens till EU i denna del, eftersom det inte tydligt framgår att förordningen avser användningen av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser.

Endast två av EU:s medlemsstater har utvecklat lagstiftning om tillträde till genetiska resurser som de har suveräna rättigheter till. Övriga medlemsstater har fritt tillträde till sina genetiska resurser, och kommissionen framhåller i sitt förslag också att det inte behövs några harmoniserade åtgärder på EU-nivå för tillträde. Utskottet ansåg därför att det under dessa förutsättningar var en onödig och oproportionerlig åtgärd att inrätta en s.k. unionsplattform som syftar till att strama upp och diskutera medlemsstaternas tillträdeslagstiftning.

Det finns inga fördelar med att inrätta en sådan plattform genom förordningen. Förslaget att upprätta en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan ses som ett inledande steg mot en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Lagstiftningskompetensen bör därför kvarstå hos medlemsstaterna även på detta område. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att delar av kommissionens förslag till förordning inte bör genomföras på unionsnivå i sin nuvarande utformning då dessa inte kan anses stå i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Den 16 april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014 om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen. I förordningen regleras endast den del av Nagoyaprotokollet som rör åtgärder för användarnas efterlevnad. Den del av Nagoyaprotokollet som rör ett rättssäkert tillträde är i stället upp till medlemsstaterna att själva besluta om. Den s.k. tillträdesplattformen som kommissionen föreslagit finns med andra ord inte med i den antagna förordningen. Det kan därmed konstateras att riksdagens motiverade yttrande där kommissionens förslag om att upprätta en tillträdesplattform avvisades har fått gehör.

Upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden

Under 2013 behandlade miljö- och jordbruksutskottet näst flest subsidiaritetsärenden, totalt 21 stycken, som ledde till ett utlåtande från utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag och beslutade att överlämna ett motiverat yttrande i ärendet till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande. Utlåtandet med förslag till ett motiverat yttrande (2012/13: MJU20) gällde kommissionens förslag till direktiv om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133). Enligt förslaget ska det skapas procedurer för planering och förvaltning i medlemsstaterna, vilket ska uppnås genom ett rättsligt bindande ramdirektiv. Ett genomförande av förslaget innebär att medlemsstaterna ska upprätta havsplaner och strategier för kustförvaltning som uppfyller vissa minimikrav. Havsplanerna ska innehålla åtminstone en kartläggning av havsområdet som anger den aktuella och potentiella rumsliga och tidsmässiga fördelningen av aktiviteter för att uppnå de mål om energi, havsbaserad näring och miljöskydd som anges i förslaget. Även kuststrategierna ska identifiera befintliga och behövliga relevanta åtgärder som syftar till att dessa mål ska uppnås.

Miljö- och jordbruksutskottet begärde in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget (2012/13: FPM118). Regeringen ansåg att förslaget inte kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet anförde, i likhet med regeringen, i utlåtandet att kommissionen i sitt förslag avser att reglera områden som ligger under den

kommunala planprocessen, och att förslaget kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte är nödvändigt eller lämpligt. Dessutom menade utskottet att utformningen av krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå. Utskottet ansåg därför att förslaget i sin nuvarande utformning inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Den 23 juli 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) nr 89/2014 om upprättande av en ram för havsplanering. Sverige har i förhandlingarna fått gehör för att direktivet inte får leda till att frågor om planering i onödig eller olämplig utsträckning regleras på EU-nivå, att direktivet inte får innehålla bindande bestämmelser om kustförvaltning, liksom att det inte får vara för ingående och detaljerat samt att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna liksom hänsynen till den nationella kompetensen ska respekteras. Direktivet har karaktären av ett övergripande ramdirektiv om havsplanering som har vissa bestämmelser om bl.a. syfte och målsättning med planeringen. Sammanfattningsvis har bl.a. riksdagens och regeringens ståndpunkt fått genomslag när det gäller avvisande av de delar av kommissionens förslag som innebär krav på den kommunala planeringen.

Kommissionens motiveringar

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter innehålla en motivering om varför de är förenliga med dessa principer. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

Utskottet har i tidigare uppföljningar och senast vid uppföljningen hösten 2013 kommenterat kommissionens brist på motiveringar om förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Av de 21 subsidiaritetsärenden som utskottet prövade under 2013 saknades motivering i nio av kommissionens förslag. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att kommissionen motiverar sina förslag utförligt med ett tydligt resonemang om hur den kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet vill här som exempel lyfta fram att bristen på motivering var särskilt anmärkningsvärd när det gäller frågan om livsmedel till de sämst ställda i unionen (2011/12: MJU1y). Denna fråga behandlades i sammanlagt tre utkast till lagstiftningsakter och i samtliga fall saknades en motivering om förenligheten med subsidiaritetsprincipen, vilket påpekades i samtliga utlåtanden. Med tanke på att flera nationella parlament efter noggrann prövning har framhållit att de tidigare förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen skulle det ha varit önskvärt om kommissionen i alla fall i det tredje förslaget hade angett en motivering särskilt när det gäller förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Informationsutbyte mellan de nationella parlamenten, inhämtande av information från IPEX och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner

När det gäller frågan om informationsutbyte med andra parlament har utskottet i tidigare yttranden framfört den begränsade nyttan av IPEX (plattformen för EU:s mellanparlamentariska utbyte). Brister som utskottet pekat på är bl.a. att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information inte finns tillgänglig på engelska och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Utskottets uppfattning i denna del kvarstår och utskottet anser därför att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd för handläggningen av ärenden.

Utskottet konstaterar att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är goda och fungerar väl när det gäller beredning av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Sammantaget är utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant positiva. Kansliet hade under 2013 god hjälp av riksdagens representant i samband med det tidigare nämnda utlåtandet om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden (utl. 2012/13: MJU20) där andra parlaments ställningstaganden förmedlades.

Utskottets beredning av subsidiaritetsärenden

Utskottet använder sig inte av någon förenklad beredning vid prövning av subsidiaritetsärenden. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet subsidiaritetsprövas och bereds på samma sätt nämligen genom en tvåstegsmetod. Det innebär att beredning och beslut sker vid olika sammanträden. I utskottets yttrande till konstitutionsutskottet hösten 2011 om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ansåg utskottet att tvåstegsmetoden hade fungerat väl. Det var enligt utskottet en fördel att ett ärende behandlas vid två tillfällen eftersom det ger utskottets ledamöter mer tid att göra nödvändiga överväganden innan de fattar beslut i den aktuella frågan. För varje ärende upprättar kansliet en promemoria som innehåller en beskrivning av ärendet samt ett förslag från kansliet med en bedömning av om det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen eller inte. Om kansliet bedömer att det kan finnas problem föreslår det att man begär in en bedömning från regeringen.

Stockholm den 20 november 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Fredrik Malm (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD) och Marianne Pettersson (S).

BILAGA 9

Näringsutskottets yttrande 2014/15:NU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Av 7 kap. 8 § riksdagsordningen följer att konstitutionsutskottet ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli (daterad den 9 oktober 2014) om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för perioden den 1 januari–31 december 2013.

I yttrandet redovisar näringsutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller de frågor som konstitutionsutskottet särskilt har angett. Näringsutskottet har under den aktuella perioden subsidiaritetsprövat nio utkast till lagstiftningsförslag.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli (daterad 9 oktober 2014) om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för perioden den 1 januari–31 december 2013. Av promemorian framgår det att uppföljningen omfattar dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallet av de subsidiaritetsprövningar som genomförts. I promemorian redogörs även för konstitutionsutskottets iakttagelser av utskottets subsidiaritetsprövningar. Konstitutionsutskottet önskar särskilt få utskottens kommentarer och bedömningar om följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information i IPEX.
6. Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Utskottets ställningstagande

Genomförda subsidiaritetsprövningar

Under perioden den 1 januari–31 december 2012, dvs. perioden för konstitutionsutskottets förra granskning, prövade näringsutskottet 3 förslag till lagstiftningsakter. Under den föregående perioden, den 1 januari–31 december 2011, prövade utskottet 23 förslag. Under den nu aktuella perioden den 1 januari–31 december 2013 har utskottet prövat 9 förslag. Utskottet ansåg inte att något av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. Under våren 2014 har utskottet därutöver prövat 2 förslag. Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 har utskottet subsidiaritetsprövat 39 lagstiftningsförslag.

Majoriteten av prövningarna utfördes under 2011. Eftersom det är svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen innebär detta ett försvårande av utskottets verksamhetsplanering, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet. Det planeringsverktyg som utskottet framför allt förlitar sig på när det gäller planering av subsidiaritetsärenden är kommissionens planeringsdokument. Utskottet kan emellertid konstatera att det underlag som riksdagen haft att tillgå från kommissionen emellanåt visat sig vara otillförlitligt.

Erfarenheter av beredningen

Under 2013 ansåg utskottet inte att något av de förslag som subsidiaritetsprövades stred mot subsidiaritetsprincipen. Det kan också noteras att av de nio förslag som granskades under 2013 var sju stycken ändrings- eller anpassningsförslag, av mer eller mindre teknisk karaktär, till redan gällande rättsakter.

Åtta av ärendena bereddes enligt följande rutin. Utskottets kansli upprättar en föredragningspromemoria som innehåller ett förslag från kansliet om huruvida det finns skäl eller saknas anledning för utskottet att begära in regeringens bedömning. I föredragningspromemoriorna har kansliet redogjort för den s.k. tvåstegsmetoden för subsidiaritetsprövningar. I samtliga fall föredras ärendena muntligt i utskottet. Ett ärende redovisade kansliet endast muntligen vid det första föredragningsstillfället. Detta gjordes för tids vinnings skull.

Av de nio ärenden som subsidiaritetsprövades 2013 avgjordes sex utan att regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan hämtades in. I de övriga tre fallen beslutade utskottet att hämta in regeringens bedömning. I två av de fall då utskottet begärde regeringens bedömning hänvisade regeringen till faktapromemorian i ärendet. I ett fall kom regeringens bedömning in genom en särskilt upprättad promemoria.

När det gäller frågan om kompetensöverföring vill utskottet upprepa vad utskottet anförde i 2012 års yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y) om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse

än vad som är görligt inom ramen för detta yttrande för att fastställa om kompetens faktiskt överförts eller inte. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det kunde vara av intresse för konstitutionsutskottet att inom ramen för sitt ansvar att följa upp dessa frågor överväga om det finns skäl att göra en mer fördjupad studie på området.

I ett fall saknades kommissionens motivering i fråga om subsidiaritetsprincipens efterlevnad. Det gällde då förslaget till ändring av förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller medel till vissa medlemsstater från Europeiska socialfonden (KOM(2013) 560). I grundförordningen, som den föreslagna ändringen gällde, fanns dock en motivering om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen som redovisades för utskottet i en föredragningspromemoria.

När det gäller utskottets kontakter med riksdagens representant, andra EU-länder och information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange, en databas för utbyte av EU-relaterad information mellan EU-ländernas parlament) i samband med subsidiaritetsärenden vill utskottet hänvisa till den redogörelse om detta som lämnades i 2012 års yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y).

Övrigt

I 2012 års betänkande om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (2012/13:KU8) anförde konstitutionsutskottet följande:

Konstitutionsutskottet delar näringsutskottets uppfattning att rutiner bör införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning. Riksdagen saknar i dag sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits. Lissabonutredningen ansåg att det åligger utskotten att bevaka den fortsatta lagstiftningsprocessen. Även om det formellt sett är utskottens uppgift anser konstitutionsutskottet att det vore bra om det som stöd för utskotten kunde ske en mer systematisk uppföljning centralt i Riksdagsförvaltningen.

Vid tiden för förra årets yttrande från näringsutskottet till konstitutionsutskottet höll en sådan rutin på att tas fram i Riksdagsförvaltningen. Utskottet noterar att en sådan rutin för uppföljning sedan dess har införts centralt i Riksdagsförvaltningen.

Stockholm den 20 november 2014

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Catharina Elmsäter-Svärd (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Christer Engelhardt (S), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Per-Arne Håkansson (S), Said Abdu (FP) och Elisabeth Knutsson (MP).

BILAGA 10

Avgjorda subsidiaritetsärenden 2013

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen den 1 januari–31 december 2013

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
KU	KOM(2013) 451	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll	130917		
	KOM(2013) 751	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artiklarna 290 och 291 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll	131126		
FiU	KOM(2012) 782	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett unionsprogram till stöd för särskild verksamhet inom finansiell rapportering och revision för perioden 2014–2020	130131		
	KOM(2013) 44	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel	130314		
	KOM(2013) 155	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 577/98 om anordnande av statistiska urvalsundersökningar av arbetskraften i gemenskapen	130516		
	KOM(2013) 247	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper	130530		
	KOM(2013) 266	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	130611		
	KOM(2013) 342	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillhandahållandet av och kvaliteten på statistik för förfarandet vid makroekonomiska obalanser	130829		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
FiU	KOM(2013) 449	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling	130919		
	KOM(2013) 462	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder	130919		
	KOM(2013) 520	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond	131003 Utl. 2013/14:FiU13	131016	Ja
	KOM(2013) 525	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017	130919		
	KOM(2013) 578	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 638/2004 om gemenskapsstatistik över varuhandeln mellan medlemsstaterna vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder, tullförvaltningens tillhandahållande av uppgifter, utbyte av konfidentiella uppgifter mellan medlemsstaterna samt definitionen av statistiskt värde	130919		
	KOM(2013) 579	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 471/2009 om gemenskapsstatistik över utrikeshandeln med icke-medlemsstater vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder	130919		
	KOM(2013) 615	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om penningmarknadsfonder	131015		
	KOM(2013) 547	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2013/36/EG och 2009/110/EG samt upphävande av direktiv 2007/64/EG	131015		
	KOM(2013) 550	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner	131015		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
FiU	KOM(2013) 680	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för upphävande av vissa direktiv	131105		
	KOM(2013) 641	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal	131112		
SkU	KOM(2013) 71	Förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner	130409 Utl. 2012/13:SkU33	130411	Ja
	KOM(2013) 577	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiven 2006/112/EG och 2008/118/EG vad beträffar de franska yttersta randområdena, särskilt Mayotte	131003		
	KOM(2013) 721	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en standardiserad mervärdesskattedeklaration	131128		
	KOM(2013) 781	Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2002/546/EG vad gäller dess tillämpningsperiod	131128		
JuU	KOM(2013) 45	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism	130312		
	KOM(2013) 42	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättning av rådets rambeslut 2000/383/RIF	130312		
	KOM(2013) 96	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 562/2006 vad gäller användningen av systemet för in- och utresa och programmet för registrerade resenärer	130326		
	KOM(2013) 95	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett system för in- och utresa som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter för tredjelandsmedborgare som passerar EU-medlemsstaternas yttre gränser	130326		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
JuU	KOM(2013) 97	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer	130326		
	KOM(2013) 197	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser	130514		
	KOM(2013) 173	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens organ för samarbete och utbildning inom brottsbekämpning (Europol) om upphävande av beslut 2009/371/RIF och 2005/681/RIF	130516		
	KOM(2013) 452	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter på området rättsliga frågor som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll	130912		
	KOM(2013) 580	Förslag till rådets beslut om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom	131003		
	KOM(2013) 534	Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten	131017	131024	Ja
	KOM(2013) 535	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust)	Utl. 2013/14:JuU13 131015		<i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 618	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel vad gäller definitionen av narkotika	131105		
CU	KOM(2012) 744	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden	130214		
	KOM(2013) 78	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om konsumentprodukters säkerhet och om upphävande av rådets direktiv 87/357/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG	130409		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
CU	KOM(2013) 130	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och av förordning (EG) nr 2027/97 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar avseende lufttransport av passagerare och deras bagage	130425		
	KOM(2013) 207	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG om redovisning av stora företags och koncerners icke-finansiella information och mångfaldspolitik	130530		
	KOM(2013) 228	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om främjande av medborgares och företags fria rörlighet genom förenkling av godtagandet av vissa officiella handlingar i Europeiska unionen och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012	130613		
	KOM(2013) 512	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om paketresor och assisterade researrangemang och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 samt direktiv 2011/83/EU och om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG	130919		
	KOM(2013) 554	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område	131024		
	KOM(2013) 794	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande	131212		
UU	KOM(2013) 242	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Hashemitiska konungariket Jordanien	130523		
	KOM(2013) 509	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europaåret för utvecklingssamarbete (2015)	130926		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
FöU	KOM(2013) 48	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i hela unionen	130321 Utl. 2012/13:FöU11	130410	Ja
	KOM(2013) 522	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond	130919		
SfU	KOM(2013) 151	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, elevutbyte, avlönad och oavlönad yrkesutbildning, volontärarbete och au pair-arbete (omarbetning)	130502	130827	
	KOM(2013) 441	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en förenklad ordning för personkontroller vid de yttre gränserna på grundval av Kroatien och Cyperns unilaterala erkännande av vissa handlingar såsom likställda med de egna nationella viseringarna för transitering genom dessa länders territorium eller planerade vistelser på deras territorium som inte överstiger 90 dagar under en 180-dagarsperiod och om upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 895/2006/EG och beslut nr 582/2008/EG			
SoU	KOM(2012) 788	Förslag om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter	130219 Utl. 2012/13:SoU17	130221	Ja
	KOM(2013) 168	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de allmänna sjukförsäkringssystemen	130418		
	KOM(2013) 472	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel	130917		
	KOM(2013) 619	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om nya psykoaktiva ämnen	131024		
KrU	KOM(2013) 311	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (omarbetning)	130619		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
UbU	KOM(2013) 107	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning	130326		
	KOM(2013) 312	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Copernicus-programmet och om upphävande av förordning (EU) nr 911/2010	130919		
	KOM(2013) 500	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i det gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram för ett aktivt liv och it-stöd i boende som inletts av flera medlemsstater	130919		
	KOM(2013) 493	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som genomförs gemensamt av flera medlemsstater och som syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning	130919		
	KOM(2013) 497	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska unionens deltagande i ett europeiskt meteorologiprogram för innovation och forskning som genomförs av flera medlemsstater	130919		
	KOM(2013) 498	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett andra program för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning som genomförs gemensamt av flera medlemsstater	130919		
TU	KOM(2012) 721	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser	130122		
	KOM(2012) 772	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om marin utrustning och om upphävande av direktiv 96/98/EG	130131		
	KOM(2012) 776	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering av händelser inom civil luftfart och om ändring av förordning (EU) nr 996/2010 och upphävande av direktiv 2003/42/EG, kommissionens förordning (EG) nr 1321/2007 och kommissionens förordning (EG) nr 1330/2007	130221		
	KOM(2013) 18	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen	130312		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
TU	KOM(2013) 26	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning	130312		
	KOM(2013) 27	Förslag till förordning om Europeiska unionens järnvägsbyrå och om upphävande av förordning (EG) nr 881/2004	130321 Utl. 2012/13:TU13	130327	Ja
	KOM(2013) 28	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1370/2007 avseende öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg	130321 Utl. 2012/13:TU13	130327	Ja
	KOM(2013) 29	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättandet av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde vad avser öppnandet av marknaden för inhemsk persontrafik på järnväg och om styrning av järnvägsinfrastrukturen	130321 Utl. 2012/13:TU13	130327	Ja
	KOM(2013) 30	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (omarbetning)	130321 Utl. 2012/13:TU13	130327	Ja
	KOM(2013) 31	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om järnvägssäkerhet (omarbetning)	130321 Utl. 2012/13:TU13	130327	Ja
	KOM(2013) 40	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 912/2010 om inrättande av Europeiska byrån för GNSS	130307		
	KOM(2013) 174	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om flerårig finansiering av Europeiska sjösäkerhetsbyråns åtgärder i fråga om insatser vid förorening från fartyg och vid havsföroreningar från olje- och gasanläggningar	130528		
	KOM(2013) 147	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation	130523 Utl. 2012/13:TU20	130530	Ja
	KOM(2013) 195	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 96/53/EG av den 25 juli 1996 om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen	130604		
	KOM(2013) 329	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG	130625		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
TU	KOM(2013) 296	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar	130625 Utl. 2012/13:TU21	130626	Ja
	KOM(2013) 315	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om införande av ett interoperabelt EU-omfattande eCall	130625		
	KOM(2013) 316	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om typgodkännandekrav för montering av fordonsbaserade e-callsystem och om ändring av direktiv 2007/46/EG	130625		
	KOM(2013) 409	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 216/2008 inom området flygplatser, flygledningstjänst och flygtrafiktjänster	130829		
	KOM(2013) 410	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet (omarbetning)	130829		
	KOM(2013) 480	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av förordning (EU) nr 525/2013	130919		
	KOM(2013) 484	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1365/2006 om statistik över godstransporter på inre vattenvägar vad gäller tilldelningen av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder	130919		
	KOM(2013) 611	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 91/2003 av den 16 december 2002 om järnvägstransportstatistik vad gäller insamling av uppgifter om gods, passagerare och olyckor	131015		
	KOM(2013) 627	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent, och om ändring av direktiven 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG samt förordningarna (EG) nr 1211/2009 och (EU) nr 531/2012	131024 Utl. 2013/14:TU5	131106	Ja
	KOM(2013) 621	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 718/1999 om en politik för gemenskapens flottkapacitet inom inlands-sjöfarten för att främja transporter på de inre vattenvägarna	131022		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
TU	KOM(2013) 622	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfart och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/87/EG	131121		
	KOM(2013) 798	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om sjöfolk och om ändring av direktiven 2008/94/EG, 2009/38/EG, 2002/14/EG, 98/59/EG och 2001/23/EG	131212		
MJU	KOM(2013) 133	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden	130423	130502	Ja
	KOM(2013) 159	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en anpassningssats för direktstöd enligt förordning (EG) nr 73/2009 avseende kalenderåret 2013	Utl. 2012/13:MJU20 130418		
	KOM(2013) 245	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden	130521		
	KOM(2013) 226	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om vissa övergångsbestämmelser för stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om ändring av förordning (EU) vad gäller resurser och resursfördelning avseende år 2014 och om ändring av rådets förordning (EG) nr 73/2009 och förordningarna (EU) vad gäller deras tillämpning under år 2014	130521		
	KOM(2013) 262	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial (lagstiftning om växtförökningsmaterial)	130613		
	KOM(2013) 267	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare	130521		
	KOM(2013) 260	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om djurhälsa	130521		
	KOM(2013) 265	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och välbefinnande, växters sundhet, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel samt om ändring av förordningarna	130521		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
		(EG) nr 999/2001, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003, (EG) nr 1/2005, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 834/2007, (EG) nr 1099/2009, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012 och (EU) nr [...] /2013 och direktiven 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG, 2008/120/EG och 2009/128/EG (förordningen om offentlig kontroll)			
MJU	KOM(2013) 288	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter vad gäller vissa villkor för tillträde till marknaden	130611		
	KOM(2013) 327	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, direktiv 2009/128/EG samt förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG	130827		
	KOM(2013) 417	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa förordningar på områdena fiskeri och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen	130827		
	KOM(2013) 418	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen	130827		
	KOM(2013) 428	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1198/2006 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet	130827		
	KOM(2013) 521	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)	130919		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
MJU	KOM(2013) 620	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter	131003		
	KOM(2013) 516	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall	131017		
	KOM(2013) 722	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen, med hänsyn till genomförandet 2020 av en internationell överenskommelse om tillämpning av en global marknadsbaserad åtgärd för utsläpp från internationell luftfart	131107		
	KOM(2013) 757	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1166/2008 om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket, vad gäller finansieringsramen för perioden 2014–2018	131121		
	KOM(2013) 761	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar	131121		
	KOM(2013) 769	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar	131126		
	KOM(2013) 812	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeland	131212		
NU	KOM(2013) 106	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om systemet för handeln med vissa varor som framställs genom bearbetning av jordbruksprodukter	130314		
	KOM(2013) 153	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energiinfrastruktur inom Europeiska unionen och om ersättning av förordning (EG) nr 617/2010	130411		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
NU	KOM(2013) 162	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (omarbetning)	130514		
	KOM(2013) 161	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken	130514		
	KOM(2013) 246	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden som omfattas av den gemensamma strategiska ramen, om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006	130523		
	KOM(2013) 301	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av stora svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet och om återtaganderegler för vissa medlemsstater	130611		
	KOM(2013) 404	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell lagstiftning för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser	130822		
	KOM(2013) 471	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar (omarbetning)	130822		
	KOM(2013) 560	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller medel till vissa medlemsstater från Europeiska socialfonden	130919		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande <i>Gult kort</i>
AU	KOM(2013) 102	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/58/EEG, 92/85/EEG, 94/33/EG, 98/24/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG, för att anpassa dem till förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar	130411		
	KOM(2013) 145	Förslag till ändring av kommissionens förslag KOM(2011) 607 – Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006	130418		
	KOM(2013) 146	Förslag till Ändring av kommissionens förslag KOM(2012) 496 Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden som omfattas av den gemensamma strategiska ramen, om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006	130418		
	KOM(2013) 236	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare	130604		
	KOM(2013) 430	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna	130820		
	KOM(2013) 740	Förslag till rådets beslut om ett socialt trepartstoppmöte för tillväxt och sysselsättning	131121		
Summa		123	109 protokollsutdrag 10 utlåtanden	14	10⁶

⁶ Trafikutskottet behandlade 5 utkast till lagstiftningsakter i ett och samma utlåtande (utl. 2012/13:TU13), vilket innebär att riksdagen lämnade totalt 10 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

BILAGA 11

Avgjorda subsidiaritetsärenden 2013 – per politikområde

Uppdelning per utskott, kalenderår, utkast, rättslig grund och politikområde under tiden den 1 december–31 december 2013

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
KU	KOM(2013) 451	art. 33, 43, 53, 62, 64, 91, 100, 114, 153, 168, 172, 192, 207, 338	Tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, kapital och betalningar, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, socialpolitik, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik, statistik	
	KOM(2013) 751	art. 43, 53, 62, 100, 114, 168, 172, 192, 207, 214, 338	Jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik, humanitärt bistånd, statistik	
FiU	KOM(2012) 782	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 44	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 155	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 247	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 266	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 342	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 449	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 462	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 520	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	Ja
	KOM(2013) 525	art. 338	Statistik	

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 578	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 579	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 615	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 547	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 550	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 680	art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	
	KOM(2013) 641	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
SkU	KOM(2013) 71	art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Ja
	KOM(2013) 577	art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	
	KOM(2013) 721	art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	
	KOM(2013) 781	art. 349	Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	
JuU	KOM(2013) 45	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 42	art. 83	Straffrättsligt samarbete	
	KOM(2013) 96	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2013) 95	art. 74, 77	Administrativt samarbete, gränskontroll	
	KOM(2013) 97	art. 74, 77	Administrativt samarbete, gränskontroll	
	KOM(2013) 197	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2013) 173	art. 87, 88	Polissamarbete	
	KOM(2013) 452	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
	KOM(2013) 580	art. 352	Flexibilitetsklausul	
	KOM(2013) 534	art. 86	Straffrättsligt samarbete	Ja
	KOM(2013) 535	art. 85	Straffrättsligt samarbete	<i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 618	art. 83	Straffrättsligt samarbete	
CU	KOM(2012) 744	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
	KOM(2013) 78	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 130	art. 100	Transportpolitik	
	KOM(2013) 207	art. 50	Etableringsrätt	
	KOM(2013) 228	art. 21, 114	Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare), tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 512	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 554	art. 67, 81	Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden,	

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 794	art. 81	civilrättsligt samarbete Civilrättsligt samarbete	
UU	KOM(2013) 242	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje-länder	
	KOM(2013) 509	art. 209, 210	Utvecklingssamarbete	
FöU	KOM(2013) 48 KOM(2013) 522	art. 114 art. 175, 212	Tillnärmning av lagstiftning Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje-länder	Ja
SfU	KOM(2013) 151 KOM(2013) 441	art. 79 art. 77	Invandringspolitik Gränskontroll	
SoU	KOM(2012) 788 KOM(2013) 168 KOM(2013) 472 KOM(2013) 619	art. 114 art. 114 art. 114, 168 art. 114	Tillnärmning av lagstiftning Tillnärmning av lagstiftning Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa Tillnärmning av lagstiftning	Ja
KrU	KOM(2013) 311	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
UbU	KOM(2013) 107 KOM(2013) 312 KOM(2013) 500 KOM(2013) 493 KOM(2013) 497 KOM(2013) 498	art. 189 art. 189 art. 185, 188 art. 185, 188 art. 185, 188 art. 185, 188	Rymdpolitik Rymdpolitik Forskning och teknisk utveckling Forskning och teknisk utveckling Forskning och teknisk utveckling Forskning och teknisk utveckling	
TU	KOM(2012) 721 KOM(2012) 772 KOM(2012) 776 KOM(2013) 18 KOM(2013) 26	art. 114 art. 100 art. 100 art. 91 art. 91, 109	Tillnärmning av lagstiftning Transportpolitik Transportpolitik Transportpolitik Transportpolitik, statligt stöd	

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 27	art. 91	Transportpolitik	Ja
	KOM(2013) 28	art. 91	Transportpolitik	Ja
	KOM(2013) 29	art. 91	Transportpolitik	Ja
	KOM(2013) 30	art. 91, 170, 171	Transportpolitik, transeuropeiska nät	Ja
	KOM(2013) 31	art. 91	Transportpolitik	Ja
	KOM(2013) 40	art. 172	Transeuropeiska nät	
	KOM(2013) 174	art. 100	Transportpolitik	
	KOM(2013) 147	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	Ja
	KOM(2013) 195	art. 91	Transportpolitik	
	KOM(2013) 329	art. 172	Transeuropeiska nät	
	KOM(2013) 296	art. 100	Transportpolitik	Ja
	KOM(2013) 315	art. 91	Transportpolitik	
	KOM(2013) 316	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 409	art. 100	Transportpolitik	
	KOM(2013) 410	art. 100	Transportpolitik	
	KOM(2013) 480	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 484	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 611	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 627	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	Ja
	KOM(2013) 621	art. 91	Transportpolitik	
	KOM(2013) 622	art. 91	Transportpolitik	
	KOM(2013) 798	art. 153	Socialpolitik	
MJU	KOM(2013) 133	art. 43, 100, 192, 194	Jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik, energipolitik	Ja
	KOM(2013) 159	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 245	art. 42, 43, 91, 100, 173, 175, 188, 192, 194, 195	Jordbruk och fiskeri, transportpolitik, industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturefunder), forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik, turism	
	KOM(2013) 226	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 262	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 267	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 260	art. 43, 114, 168	Jordbruk och fiskeri,	

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 265	art. 43, 114, 168	tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
	KOM(2013) 288	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 327	art. 43, 168	Jordbruk och fiskeri, folkhälsa	
	KOM(2013) 417	art. 43, 168	Jordbruk och fiskeri, folkhälsa	
	KOM(2013) 418	art. 43, 114, 153, 168, 192	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, socialpolitik, folkhälsa, miljöpolitik	
	KOM(2013) 428	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 521	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 620	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 516	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 722	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 757	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 761	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 769	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 812	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
NU	KOM(2013) 106	art. 43, 207	Jordbruk och fiskeri, gemensam handelspolitik	
	KOM(2013) 153	art. 194	Energipolitik	
	KOM(2013) 162	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 161	art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	
	KOM(2013) 246	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
	KOM(2013) 301	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
	KOM(2013) 404	art. 103, 114	Konkurrensregler, tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 471	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 560	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
AU	KOM(2013) 102	art. 153	Socialpolitik	
	KOM(2013) 145	Anges ej (art. 164)	Europeiska socialfonden	

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat Yttrande <i>Gult kort</i>
	KOM(2013) 146	Anges ej (art. 177)	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
	KOM(2013) 236	art. 46	Fri rörlighet för arbetstagare	
	KOM(2013) 430	art. 149	Sysselsättning	
	KOM(2013) 740	art. 352	Flexibilitetsklausul	
Summa 123				10⁷

⁷ Trafikutskottet behandlade 5 utkast till lagstiftningsakter i ett och samma utlåtande (utl. 2012/13:TU13), vilket innebär att riksdagen lämnade totalt 10 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

BILAGA 12

Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2009–2013

Uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och antal utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2013

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter				
		2010	2011	2012	2013	Totalt 2010–2013
Offentlighet	art. 15	0	1	0	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	2	0	2
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	0	1
Unionsmedborgarskap	art. 21	0	1	1	1	3
(fri rörlighet för unionsmedborgare)						
Unionsmedborgarskap	art. 23	0	0	1	0	1
(konsulärt skydd)						
Tullsamarbete	art. 33	0	1	0	1	2
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	13	25	12	17	67
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	1	1	4
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 48	0	1	0	0	1
(social trygghet)						
Etableringsrätt	art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	4	26
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	2	7	3	12
Kapital och betalningar	art. 64	0	0	0	1	1
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67	0	1	0	1	2
Administrativt samarbete (området frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	3	0	0	2	5
Gränskontroll	art. 77	6	5	4	5	20
Asyl	art. 78	2	0	3	0	5
Invandring	art. 79	3	0	3	1	7
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	5	1	4	11
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84, 85, 86	9	4	4	4	21
Polissamarbete	art. 87, 88	1	1	2	1	5
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	9	22	38
Konkurrensregler	art. 103	0	0	0	1	1
Statligt stöd	art. 109	0	0	0	1	1
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	art. 113	1	3	2	3	9
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	15	27	32	34	108

(inre marknaden)						
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	0	3
Tillnärmning av lagstiftning	art. 118	1	4	0	1	6
(immateriella rättigheter)						
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127	5	0	3	0	8
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1	2
Socialpolitik	art. 153, 157	1	2	2	4	9
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1	2
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	2	0	2
Kulturpolitik	art. 167	1	0	2	0	3
Folkhälsa	art. 168	0	2	10	8	20
Konsumentskydd	art. 169	0	1	1	0	2
Transeuropeiska nät	art. 170, 171, 172	1	4	2	5	12
Industripolitik	art. 173	1	4	3	1	9
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175, 177, 178	2	12	1	6	21
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 185, 188	1	2	2	5	10
Rymdpolitik	art. 189	0	0	0	2	2
Miljöpolitik	art. 192	1	5	16	10	32
Energipolitik	art. 194	2	3	2	3	10
Turism	art. 195	1	0	2	1	4
Civilskydd	art. 196	0	0	1	0	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	0	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	1	0	2
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	1	3	5
Utvecklingssamarbete	art. 209, 210	1	1	7	1	10
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	4	7	2	14
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	1	2
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	0	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	0	3
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	0	1
Statistik	art. 338	5	2	4	11	22
Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	art. 349	0	4	0	1	5
Flexibilitetsklausulen	art. 352	2	1	5	2	10